

ม.๑๑.๑๑๑
๑ ๙๙๑ ๘
๗.๗

ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนเลยอนุกุลวิทยาลัย จังหวัดเลย

ปริญญานิพนธ์

ของ

วาสนา ปัทมาลัย

๒๕ ๓.ค. ๒๕๓๐

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน ๒๕๒๙

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

161661

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปัญหานี้
ฉบับที่แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

...*ชว.ร.*.....ประธาน

...*ชว.ร.*.....ประธาน

...*ชว.ร.*.....กรรมการ

...*ชว.ร.*.....กรรมการ

...*ชว.ร.*.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้โดยได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา หาสิตะพันธุ์ ที่ได้ให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไข
ข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความ
กรุณาเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลเพชร ฉัตรสุกกุล
รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ หล้าสูงมัย อาจารย์พรหมเลิศ วาณิชการ ที่ได้ให้
คำแนะนำและตรวจสอบค่านิยามและแบบบันทึกพฤติกรรม

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการและคณะครูโรงเรียนเลยอนุกุลวิทยา ที่กรุณาให้
ความสะดวกในการดำเนินการทดลอง ขอขอบคุณ คุณองอาจ พิลากุล คุณจิตทิพย์
พานทอง ที่ให้ความช่วยเหลือในการสร้างเครื่องมือและคัดเลือกลุ่มตัวอย่าง
ขอขอบคุณ คุณนงลักษณ์ พิลากุล ผู้ร่วมสังเกตในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ และขอใจ
นักเรียนทุกคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขอขอบคุณ คุณปทุมมา พูนเกษม คุณสุภัทร ปุกเกตุ คุณชุบวี ทรัพย์ปรง
คุณมยุรี คีรีรักษา และเพื่อน ๆ ทุกท่าน ที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้จนสำเร็จ

ในที่สุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่ ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ และ
สนับสนุนในการศึกษาแก่ผู้วิจัยเสมอมา

วาสนา ปัทมฉาย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 ขณานุกรม	1
กนิชฉัตร	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ	9
จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ	21
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในเพียร์	26
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต	30
สมมติฐานในการวิจัย	39
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	40
ประชากร	40
กลุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	41
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	41
การดำเนินการทดลอง	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
5 สรุปผล อภิปรายผลและขอเสนอแนะ	74
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	74
สมมติฐานในการวิจัย	74
กลุ่มตัวอย่าง	75
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	75
การดำเนินการทดลอง	75
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	77
อภิปรายผล	78
ขอเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	93

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เปรียบเทียบความซ้นหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของ นักเรียนก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ	50
2 เปรียบเทียบความซ้นหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของ นักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ	51
3 เปรียบเทียบความซ้นหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของ นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและนักเรียน ที่ได้รับการสอนแบบปกติ	52
4 ร้อยละของพฤติกรรมความซ้นหมั่นเพียรในด้านการฟัง การถาม คำถาม การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็นของ นักเรียนกลุ่มทดลอง	72
5 ร้อยละของพฤติกรรมความซ้นหมั่นเพียรในด้านการฟัง การถาม คำถาม การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็นของ นักเรียนกลุ่มควบคุม	73

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	54
2	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มทดลองคนที่ 1 ...	56
3	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มทดลองคนที่ 2 ...	57
4	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มทดลองคนที่ 3 ...	58
5	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มทดลองคนที่ 4 ...	59
6	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มทดลองคนที่ 5 ...	60
7	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มทดลองคนที่ 6 ...	61
8	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มทดลองคนที่ 7	62
9	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มควบคุมคนที่ 1 ...	63
10	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มควบคุมคนที่ 2 ...	64

11	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน วิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มควบคุมคนที่ 3 ...	65
12	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน วิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มควบคุมคนที่ 4 ...	66
13	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน วิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มควบคุมคนที่ 5 ...	67
14	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน วิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มควบคุมคนที่ 6 ...	68
15	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความซื่อสัตย์ในการเรียน วิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มควบคุมคนที่ 7 ...	69

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรและพืชพันธุ์ธัญญาหารที่มีค่า แต่ก็ยังเป็นประเทศล้าหลัง (Backward Country) มีประชาชนตลอดจนข้าราชการบางคนประพฤตินิสัยล้าสมัย นึกกฎหมาย เช่น ฉ้อราษฎร์บังหลวง ฉ้อโกง ปล้น จี้ ข่มขืน ฯลฯ ดังเป็นข่าวประจำวันของหนังสือพิมพ์อยู่เสมอ และบ้านเมืองก็ยังเจริญสู่ประเทศใกล้เคียงไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ยิ่งกว่า ทั้งนี้เพราะคนของเราจำนวนไม่น้อยที่ยังขาดคุณภาพ ขาดคุณธรรมที่ดีในการดำรงชีวิตในการพัฒนาบ้านเมือง (เจริญ ช.ดำรง 2528 : 50) นอกจากนี้ จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทั้ง 4 ฉบับที่ผ่านมาแล้วนั้น พบว่าการเร่งรัดพัฒนาทางด้านวัตถุและการพัฒนาคนในประเทศไม่มีความสมดุลกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละเลยต่อการปลูกฝังให้สมาชิกในสังคมมีคุณลักษณะที่เป็นพื้นฐานของความเจริญก้าวหน้าและสันติสุขของสังคม จึงทำให้ปัญหาทางเศรษฐกิจและอาชญากรรมเป็นปัญหาสำคัญที่เผชิญหน้าอยู่ในปัจจุบัน รัฐบาลตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ และพิจารณาเห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป. : 75) ว่า "เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีพลานามัยที่สมบูรณ์ รู้จักสิทธิหน้าที่ของพลเมืองดี ในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและรักการทำงาน เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม" ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 5 นี้ได้เน้นการพัฒนาคุณภาพของประชากรและการพัฒนาทางค่านิยม โดยการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

สำหรับนโยบายส่งเสริมวัฒนธรรม ความสะอาดและวินัยแก่ประชาชน ของ ประเทศไทยนั้น ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวคำปราศรัย เนื่องในโอกาสการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบรอบ 200 ปี เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2525 โดยกล่าวให้แนวทางปฏิบัติที่จะทำให้คนไทยมีคุณภาพแห่งชีวิตดีขึ้น ด้วยการร่วมมือกันเสริมสร้างปลูกฝังและปฏิบัติตามหลักคำนิยมพื้นฐาน 5 ประการ (เจ้าคณะภาคมหานิกาย 2525 : 6 - 7) คือ

1. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
2. การประหยัดและออม
3. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
5. การมีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

นอกจากนี้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 2) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่ทำให้เกิดผลแก่ผู้เรียนดังนี้

... 2. เพื่อให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ทักษะ รู้จักคิด และวิเคราะห์ อย่างมีระเบียบวิธีการ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

... 3. เพื่อให้มีพรคนะที่ดีต่อสมาชิกทุกคน มีระเบียบวินัยในการกระทำงานทั้งในส่วนตัว และหมู่คณะ มานะ พากเพียร อดทน ประหยัด และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ...

สวนชม ภูมิภาค (ชม ภูมิภาค 2525 : 324) กล่าวว่าปัญหาเศรษฐกิจ เป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ตลอดจนสังคมในปัจจุบันกำลังมุ่งพัฒนาทางเศรษฐกิจ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาความยากจนของประเทศ ความขยันหมั่นเพียร เป็นปัจจัยสำคัญนำมาซึ่งความมั่นคงของชาติ คนที่มีความขยันหมั่นเพียรย่อมสร้างความสำเร็จทางเศรษฐกิจได้ ทั้งยังมีความสามารถที่จะช่วยแก้ปัญหาแก่ชาติได้ช่วย ทำให้ประเทศมีความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ปัจจุบันนี้

เราคงยอมรับร่วมกันแล้วว่า หากเทียบชาติอื่น เช่น ญี่ปุ่นที่เป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ทุกวันนี้ คนไทยเรายังมีความขยันหมั่นเพียรน้อยไป ต้องปลุกฝังให้คนไทยทุกคนมีความขยันหมั่นเพียรให้มากขึ้นโดยด่วน คำกล่าวนี้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 5 ที่เน้นความสำคัญของการปลุกฝังและเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงปรารถนา อีกทั้งรัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้ทุกคนในชาติร่วมกันเสริมสร้างปลุกฝังและปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ซึ่งความขยันหมั่นเพียร เป็นคุณลักษณะประการหนึ่งในค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ นอกจากนี้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก็ได้กล่าวถึงความมานะ พากเพียร ซึ่งแสดงว่าความขยันหมั่นเพียร เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต้องปลุกฝังให้ มีกับบุคคลในชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนของชาติซึ่งจะเป็นกำลังของประเทศต่อไปในภายหน้า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ได้ทรงเห็นความสำคัญของเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง ดังได้พระราชทานพระบรมราโชวาท เพื่อเป็นข้อคิดและแนวทางในการดำรงชีวิตของเยาวชนเนื่องในวันเด็กประจำปีพุทธศักราช 2525 ว่า

เด็ก ๆ จะต้องรู้ว่าความสุขความสบายมิใช่จะโถมง่าย ๆ เปล่า ๆ จะเกิดขึ้นด้วยการประกอบภาระงาน และความดีต่าง ๆ ซึ่งต้องพากเพียร อดทนอยู่ตลอดเวลา คนที่ทำตัวไม่ดี ไม่หมั่นทำงาน จะหาความสุขความสบายไม่ได้ เพราะฉะนั้นเด็กทุกคนจะต้องตั้งใจศึกษาเล่าเรียนความรู้ความดีไว้ให้เต็มที่ สำหรับช่วยตัวเองให้ได้มีความสุขความเจริญต่อไป (คณะอนุกรรมการ จัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือวันเด็ก 2525 : ไม่มีเลขหน้า)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความขยันหมั่นเพียร เป็นคุณลักษณะสำคัญที่จะต้องหาแนวทางปลุกฝังให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อให้เยาวชนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป เนื่องด้วยความขยันหมั่นเพียร เป็นพฤติกรรมทางจริยธรรมหนึ่งใน 10 ประการ ที่ควรส่งเสริมให้เยาวชนไทยเห็นคุณค่าและนำมาประพฤติปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 17) และสุรวัช ศรีวัช (สุรวัช ศรีวัช

2521 : 44 - 45) กล่าวว่าวิธีสอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะฝึกให้เด็กเกิดจริยธรรมนั้นมีอยู่หลายวิธี เช่น การสอนแบบสอบสวน-สืบสวน การสอนแบบแก้ปัญหา การสอนแบบกิจกรรม ซึ่งการสอนแบบกิจกรรมนี้จะเป็นการให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม เด็กได้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น แบบสร้างสถานการณ์ แบบการแสดงบทบาทสมมติ แบบกลุ่มสัมพันธ์ นอกจากนี้ จินดา ลิทธิฤทธิ์ (จินดา ลิทธิฤทธิ์

2523 : 16) กล่าวว่าวิธีสอนโดยให้แสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีปลูกฝังจริยธรรมวิธีหนึ่ง วิธีการให้เด็กได้แสดงบทบาทเป็นตัวละครในเรื่องซึ่งขัดแย้งทางจริยธรรมจะเป็นเครื่องช่วยให้เด็กผูกพันใกล้ชิดกับบทบาทของตัวละครในเรื่อง เหมือนกับเป็นปัญหาของตัวเอง เกิดความเข้าใจและซาบซึ้ง และจะกลายเป็นพฤติกรรมเกิดขึ้นในตัวเด็ก ซึ่ง ชม ภูมิภาค (ชม ภูมิภาค 2525 : 5) ก็กล่าวว่า เทคนิคประการหนึ่งที่มีประโยชน์ต่อการสร้างคุณธรรมได้ก็คือการแสดงบทบาทสมมติ และทิศนา แชมมณี (ทิศนา แชมมณี 2519 : 41) กล่าวว่าวิธีสอนโดยการแสดงบทบาทสมมตินั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยมีการสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติขึ้นมา ให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น และถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ การแสดงบทบาทสมตินับว่าเป็นวิธีการฝึกการแก้ปัญหา และการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในสถานการณ์และบทบาทที่สมมติขึ้นมาให้คล้ายคลึงกับสิ่งที่เป็นจริงนั้น มักจะมีปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ มาด้วย การที่ให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่าง ๆ โดยไม่ต้องฝึกหรือเตรียมตัวมาก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติ นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหา ตัดสินใจอย่างธรรมชาติ

ผู้วิจัยคาดว่า การแสดงบทบาทสมมติ จะเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้พัฒนาความซื่อสัตย์ในการเรียนของนักเรียนได้ ดังผลการวิจัยของ แอนเดย์ (Handley. 1975 : 3383 - 3384- A) ซึ่งได้ทำการศึกษาการสอนสังคมศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนสามระดับคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลการเรียนดีขึ้นกว่าเดิม นักเรียนมีความสนใจ

เรียนและตั้งใจเรียนดีกว่าเดิม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตในการรวบรวมข้อมูล ซึ่ง กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ 2528 : 809 - 814) กล่าวว่า การสังเกตเป็นวิธีการหนึ่งในการประเมินจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งจะวิเคราะห์พฤติกรรมจริยธรรมออกเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ เช่น การตั้งใจทำงานในชั้นเรียน การช่วยเหลืองานของกลุ่ม การสนใจฟังและชี้ทางตอบ เป็นต้น แล้วเลือกพฤติกรรมย่อยที่เป็นตัวแทนของจริยธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและอยู่ในสถานการณ์ที่ครูสามารถสังเกตได้ เพื่อนำไปดำเนินการสร้างเครื่องมือวัดและกำหนดวิธีการต่อไป

เนื่องจากวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่มีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาทุกระดับชั้น และในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 ได้กำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับที่ทุกคนจะต้องสอบให้ผ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 3) แต่นักเรียนเห็นว่าภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ไม่ควรเรียนก็สามารถพูดได้อยู่แล้ว อีกทั้งนักเรียนยังมีความรู้สึกว่ายากและต้องท่องจำมาก แต่คะแนนน้อย เนื้อหาที่มาก ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ห่อเหี่ยว ไม่อยากเรียน (สุจริต เพียรชอบ 2523 : 8)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความซื่อสัตย์สุจริตในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งอยู่ในวัยรุ่นตอนต้น อายุประมาณ 12 - 14 ปี เป็นวัยที่มีความคิดอย่างมีเหตุผลที่เรียกว่าขั้นคิดตามแบบแผนของตรรกวิทยา (Formal Operation Stage) ตามแนวคิดของ เพียเจต์ (กระทรวงศึกษาธิการ กองวิจัยทางการศึกษา 2525 : 33) จึงสมควรได้รับการเอาใจใส่และปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความซื่อสัตย์สุจริตในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเลขอนกุลวิทยา อำเภอบึง จังหวัดเลย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เปรียบเทียบความชำนาญในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ
2. เปรียบเทียบความชำนาญในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. เปรียบเทียบความชำนาญในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
4. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความชำนาญในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการนำวิธีการสอนโดยใช้บทบาทสมมติไปใช้ในการพัฒนาความชำนาญในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนและเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนด้านอื่น ๆ อีกต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเลขอนุกูลวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเลย ที่มีพฤติกรรมความชำนาญในการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีพฤติกรรมความชำนาญในการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ จำนวน 14 คน จำแนกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 7 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีสอน ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 แบบ
 - 3.1.1 การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ
 - 3.1.2 การสอนแบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้เวลาในการทดลองเท่ากัน แต่ละกลุ่มใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 10 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที

5. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เป็นสถานการณ์ที่ผู้วิจัยเขียนขึ้น โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาทสมมติ หมายถึง วิธีการสอนอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติขึ้นมาให้ผู้เรียนแสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น และถือเอาการแสดงออกทั้งความรู้สึกรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมา เป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้

2. ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความตั้งใจเรียน ความเอาใจใส่ในการเรียนและความพยายามในการเรียน โดยพิจารณาจาก

2.1 การฟัง หมายถึง พฤติกรรมการมองผู้พูดขณะกำลังพูด

2.2 การถามคำถามในเนื้อหาที่เรียน

2.3 การตอบคำถาม

2.4 การแสดงความคิดเห็น

พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรนี้วัดได้ด้วยการสังเกตพฤติกรรมขณะที่ครูสอนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มย่อยในการเรียนวิชาภาษาไทย

3. การสังเกต หมายถึง วิธีการที่ผู้สังเกตเป็นผู้ไปสังเกตด้วยตนเอง ตลอดเวลา โดยเลือกสังเกตพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรของนักเรียน ในช่วงเวลาการเรียนภาษาไทย สำหรับครูที่สอนวิชาภาษาไทยทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จะเป็นบุคคลเดียวกัน

4. การบันทึกพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การบันทึกความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรที่ได้จากการสังเกตตามช่วงเวลาที่เกิดขึ้น ในการเรียนวิชาภาษาไทย โดยจะบันทึกคาบละ 5 ช่วง ช่วงละ 7 นาที นาทีละ 1 คน และพัก 2 นาที ในแต่ละช่วง

5. การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ หมายถึง วิธีการสอนที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้สอดคล้องกับเรื่องความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย โดยกำหนดบทบาทเฉพาะตัวให้แก่สมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ให้แสดงบทบาทนั้นตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นและไม่มีการขมวดวงหน้า ภายหลังการแสดงบทบาทสมมติแต่ละครั้ง ผู้แสดงบทบาทสมมติและผู้ชมจะอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมตินั้น ๆ โดยถือเอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมา เป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งการสอนโดยใช้บทบาทสมมติในแต่ละครั้ง จะสอนตามโปรแกรมบทบาทสมมติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. การสอนแบบปกติ หมายถึง การสอนที่ครูเป็นผู้บรรยายและเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็น ซึ่งใช้ในกลุ่มควบคุม โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

7. กลุ่มทดลอง หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยโดยใช้บทบาทสมมติ

8. กลุ่มควบคุม หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยโดยการสอนแบบปกติ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

ความเป็นมาของสถานการณ์สมมติ

สถานการณ์สมมติเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในวงการทหารมาก่อนวงการอื่น ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นการฝึกซ้อมรบของทหาร ต่อมาสมาคมการจัดการ อเมริกัน (American Management Association) ได้นำมาปรับปรุงใช้ใน วงการธุรกิจโดยนำสถานการณ์จำลองมาใช้ฝึกผู้ที่จะทำงานธุรกิจในการตัดสินใจทางต่าง ๆ และต่อมาใช้ในการฝึกหัดนักบินที่ยังขาดความชำนาญ โดยให้ฝึกจากเครื่องบินที่จำลอง เหมือนของจริง

ส่วนสถานการณ์จำลองที่นำมาใช้ในการศึกษา มีผู้นำมาใช้เมื่อไม่นานมานี้เอง โดยเขตโรงเรียนเจฟเฟอร์สัน ทาวน์ชิพ สกูล ดิสทริคต์ (Jefferson Township School District) ได้เป็นผู้เริ่มนำมาใช้ในวงการศึกษเป็นครั้งแรก สำหรับ ฝึกผู้บริหารการศึกษา ต่อมาปี พ.ศ. 2504 เอส ไอ เคิร์ค (S.I. Kerch) ได้นำการแสดงบทบาทสมมติมาใช้กับนิสิต เพื่อเตรียมตัวก่อนออกฝึกสอนที่มลรัฐโอเรกอน (Oregon) ประเทศสหรัฐอเมริกาและในปี พ.ศ. 2505 - 2506 มีการยอมรับวิธี การนี้กันบ้าง และในระหว่างปี พ.ศ. 2506 - 2508 เป็นระยะที่มีผู้ยอมรับวิธีการนี้ ควบคู่ความพึงพอใจ

ในระหว่างปี พ.ศ. 2508 ถึงปัจจุบัน ได้มีการใช้การแสดงบทบาทสมมติมากขึ้น เพราะก่อนหน้านี้มีรายงานว่า มีการต่อต้านการนำสถานการณ์สมมติมาใช้เพื่อการศึกษา คนส่วนมากคิดว่าการแสดงบทบาทสมมติเป็นสิ่งที่ให้ความสนุกสนาน ไม่ให้ความรู้อะไร แต่ถึงแม้จะมีการต่อต้านการใช้สถานการณ์สมมติก็ยังมีผู้ใช้ในการเรียนการสอนอยู่และ นับตั้งแต่ พ.ศ. 2508 เป็นต้นมา ก็มีผู้นิยมใช้วิธีการนี้อย่างแพร่หลายมากขึ้น

ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติ

การแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมการสอนอย่างหนึ่ง ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้มากมายดังต่อไปนี้

แชฟเฟิล และแชฟเฟิล (Shafteel and Shafteel. 1967 : 33 - 34) ได้ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า หมายถึง วิธีการที่จะเรียนรู้สภาพชีวิตในสังคมโดยอ้อมแท้ และเป็นแนวทางที่จะช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การแสดงบทบาทสมมติจะแบ่งไว้ตามมวลประสบการณ์ และกลวิธีแก้ปัญหาหลายด้าน เช่น การอธิบายปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และการให้คำจำกัดความ โดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ คือ การแสดงบทบาทสมมติ ปฏิริยาตอบสนองของผู้ที่มีบทบาทที่แสดง การเลือกบทบาทที่เหมาะสม และการสรุปนำไปได้

เทลเลอร์ และวอลฟอร์ด (Taylor and Walford. 1974 : 19) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า การแสดงบทบาทเป็นการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สวมบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อนี้กว่าตแล้วจะมีพฤติกรรมแบบใดจึงจะแก้ปัญหาได้ดีที่สุด ผู้แสดงต้องรับบทบาทของตนเพื่อให้เข้าใจและพิจารณาในการแสดง

ลี (Lee. 1974 : 316) ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติว่า หมายถึง การเรียนรู้จากการดูของผู้แสดงในสถานการณ์จำลองซึ่งผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องคิดคำพูดและแสดงท่าทางโดยไม่มีการเตรียมบทพูดไว้ล่วงหน้า

ความหมายของการแสดงบทบาทสมตีดังกล่าวข้างต้นนี้ สอดคล้องกับของ เกทเยาเวพา เคชะคุปต์ 2517 : 67 อ้างอิงมาจาก Keith. 1962 : 427) ที่กล่าวว่า เป็นการจัดสภาพการณ์เพื่อให้ผู้แสดงได้มีโอกาสแสดงออกตามธรรมชาติ โดยผู้แสดงจะใช้บทเจรจาและบุคลิกลักษณะที่เป็นของตนเอง โดยไม่ต้องการซ้อมหรือการเตรียมตัวมาก่อนเลย ระยะเวลาที่ใช้เป็นเพียงช่วงสั้น ๆ โดยมีมุ่งให้ผู้แสดงและสมาชิกได้เรียนรู้จากการสังเกต หรือการวิเคราะห์บทบาทที่ไปแสดงไปเท่านั้น

ทิกนา แชมมณี (ทิกนา แชมมณี 2519 : 19) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

ในเรื่องที่เรียน โดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติขึ้นมาให้นักเรียนแสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น และถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ การแสดงบทบาทสมมตินั้นว่าเป็นวิธีการฝึกการแก้ปัญหา และการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในสถานการณ์และบทบาทที่สมมติขึ้นมาให้คล้ายคลึงกับสิ่งที่จริง มักจะมีปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ แฝงมาด้วยการที่ให้ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ โดยไม่ต้องฝึกหรือเตรียมตัวมาก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติ โดยที่ไม่รู้ว่าผู้แสดงคนอื่นจะมีปฏิกิริยาตอบโต้อย่างไร นับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับปรุงพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหาตัดสินใจอย่างธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับที่ ประหยัด จิระวรพงศ์ (ประหยัด จิระวรพงศ์ 2522 : 97) กล่าวถึงบทบาทสมมติว่า เป็นการแสดงที่ไม่มีการเตรียมก่อน แสดงไปตามลักษณะนิสัยของตัวละครที่ถูกกำหนด โดยผู้แสดงพยายามหาวิธีแก้ปัญหาให้ได้ การแสดงบทบาทจะให้ผลต่อผู้เรียนในหลายประการ เช่น เป็นการเตรียมพร้อมที่จะแก้ปัญหาบางอย่างในอนาคต การถ่ายทอดข้อเท็จจริง การวิเคราะห์สถานการณ์บางอย่างและความเห็นของผู้อื่น ควรให้ผู้เรียนแสดงบทบาทโดยอิสระ เว้นไว้แต่กรณีที่จะไม่ไหวแล้วจึงไม่ปล่อยให้แสดงต่อไป

ส่วน สุเทพ อ่อนใส (สุเทพ อ่อนใส 2521 : 148) ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติว่า เป็นวิธีหนึ่งที่ให้นักเรียนได้ออกมาทำท่าทางเลียนแบบของจริงตามที่ตนคิดว่าควรเป็น เช่น ท่าเดิน ท่ากล้ม ท่าวิ่ง และอื่น ๆ โดยที่คิดแสดงท่าทางเอาเองว่า ถ้าเป็นคนนั้นจะต้องทำท่าทางเช่นนั้น ซึ่งคล้ายกับที่ ผกา สัตยธรรม (ผกา สัตยธรรม 2524 : 49) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงออกได้หลายทาง ทั้งทางการพูดและการแสดงท่าทาง นักเรียนได้แสดงบทบาทสมมติ เช่น เป็นคุณพ่อ คุณแม่ ครู อาจารย์ เพื่อน หรือบุคคลอื่น ๆ ในสังคม

นอกจากนี้ พันธ์ ทัศนาคินทร์ (พันธ์ ทัศนาคินทร์ 2520 : 167) ได้กล่าวถึงการแสดงบทบาทสมมติว่า การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยเปลี่ยนเจตคติของ

ผู้แสดงได้ดี โดยเฉพาะสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง หรือสถานการณ์ที่เรามักจะชอบ
ความรู้สึกอันแท้จริงไว้หรือจากการแสดงบทบาทแล้ว ครูอาจจะเปิดอภิปรายโดยการถาม
เช่น “ในตอนที่นักเรียนแสดงนั้น มีความรู้สึกอย่างไรบ้าง” ในชีวิตจริงหากพบเหตุการณ์
เช่นนี้ นักเรียนจะทำอย่างไร” “จากการแสดงนี้เราได้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องอะไรบ้าง”

จากความหมายของการแสดงบทบาทสมมติที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่า
การแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมการสอนอย่างหนึ่งที่ให้เด็กออกมาแสดงท่าทางเป็น
บุคคลต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่สมมติขึ้น โดยไม่มีการขมวดวงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ
อย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน เป็นการให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าจะเป็นตาม
ธรรมชาติ และถือเอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็น
ข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ เป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับสถานการณ์จริง ในสภาพ
ของการสมมติขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของ
ตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่าง ๆ

จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ

ทิสนา แชมมณี (ทิสนา แชมมณี 2519 : 42) กล่าวว่าบทบาทสมมติ
เป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ช่วยในการสอนได้มาก ครูสามารถนำบทบาทสมมติ
ไปช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ หลายด้าน ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจว่าพฤติกรรมทุกพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุ การที่ผู้
เรียนได้แสดงบทบาทต่าง ๆ ที่ถูกจำกัดอยู่ในสภาพการณ์ต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจ
ถึงสาเหตุต่าง ๆ ที่ผลักดันให้คนแสดงพฤติกรรมใด ๆ ออกไป
2. ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ความเข้าใจนี้จะ
ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
3. ช่วยลดความตึงเครียดของผู้เรียน ในบางครั้งผู้เรียนอาจจะมีความรู้สึก
รุนแรงในใจหลายประการที่ไม่สามารถจะแสดงออกมาได้ ครูอาจใช้บทบาทสมมติเป็น
เครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนได้ระบายความรู้สึกนั้น ๆ ออกมา

4. ช่วยให้ผู้เรียนรู้ถึงความต้องการของผู้เรียน ในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถจะบอกความต้องการของตนออกมาได้ ครูอาจจะจัดบทบาทสมมติให้ผู้เรียนแสดง ซึ่งผู้เรียนอาจจะเปิดเผยความต้องการของตนออกมาโดยไม่รู้ตัว

5. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี การให้ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจตนเองและเรียนรู้เกี่ยวกับผู้อื่นโดยใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือ จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น และพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง

6. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจค่านิยมของตนและหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของตน ในขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติอยู่นั้น ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมการตัดสินใจที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของตน การที่มีโอกาสได้แสดงอภิปราย และวิเคราะห์ถึงค่านิยมเหล่านั้น จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในตนเองมากขึ้น

7. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามัคคีในกลุ่มให้ดีขึ้น ในการทำงานร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มมักจะมีปัญหาขัดแย้งกันอยู่เนื่อง ๆ วิธีการบทบาทสมมตินี้ สามารถนำมาใช้ ทำให้คนในกลุ่มเกิดความเข้าใจกัน และมีความสามัคคีปรองดองกัน

8. ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดังนั้นการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมในสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

9. ช่วยให้ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ บทบาทสมมติแทบทุกบทบาทมักจะมีสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งแฝงอยู่ ผู้แสดงจะต้องใช้วิจารณญาณและไหวพริบในการแก้ปัญหา

10. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และฝึกการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในหลาย ๆ บทบาทเพราะคน ๆ หนึ่งมักจะมีหลายบทบาทในชีวิตจริง เช่น เป็นพี่ เป็นลูก เป็นหลาน เป็นนักเรียน เป็นหัวหน้าชั้น เป็นต้น ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกฝนบทบาทต่าง ๆ เพื่อค้นหาพฤติกรรมที่ถูกต้อง เหมาะสม ในสถานการณ์แต่ละอย่าง

11. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน "รู้สึก คิด กระทำ" โดยปกติเมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหาก็จะเกิด "รู้สึก" แล้วจะ "กระทำ" ไปตามความรู้สึกนั้นทันทีแล้ว

จึงจะหวนกลับมา "คิด" หาวิธีที่ดีกว่า จึงเท่ากับขั้นตอน "รู้สึก กระทำ คิด" แต่การ
แสดงบทบาทสมมติจะช่วยเปลี่ยนให้ผู้เรียนทำตามขั้นตอนที่ดีกว่าคือ "รู้สึก คิด กระทำ"
แทน

นอกจากนี้ เอนกกุล กรี่แสง (เอนกกุล กรี่แสง 2520 : 207) กล่าวว่า
การแสดงบทบาทสมมติจะส่งเสริมให้นักเรียนกล้าเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สามารถ
วิเคราะห์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง
ตนเองและหมู่คณะ และศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ 2522 : 10 - 13)
กล่าวถึงประโยชน์จากการแสดงบทบาทสมมติว่าเป็นการฝึกนักเรียนในการแก้ปัญหา
เฉพาะหน้า ช่วยให้นักเรียนได้รู้ถึงความขัดแย้งและความเป็นจริงของโลก จาก
สถานการณ์สมมติที่ครูจัดขึ้น ช่วยให้การสอนของครูมีชีวิตชีวา ทำให้นักเรียนกระตือรือร้น
ที่จะอภิปรายปัญหา ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการแสดงออก ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้าน
ต่าง ๆ เช่น พัฒนาการทางกาย สังคม ภาษา และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วน
ฉกา สัตยธรรม (ฉกา สัตยธรรม 2524 : 52) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ
จะทำให้การเรียนสนุกสนานมีชีวิตชีวามากขึ้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดง
คุณลักษณะเด่น ๆ ในด้านต่าง ๆ ออกมา เช่น การพูดเก่ง การแสดงบทบาทเหมาะสม
ไหวพริบในการแสดง นอกจากนี้ ชูศรี สนิทประชากร (ชูศรี สนิทประชากร 2525 :
14 - 15) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องชัดเจนเพราะ
เรื่องนั้น ๆ จะเป็นเรื่องที่สมมติจากเรื่องจริง ๆ ซึ่งจะเป็นการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้
ที่จะนำไปปฏิบัติในสภาพจริงด้วย เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก มีการอภิปราย
และวิเคราะห์เรื่องราวนั้น ๆ เป็นประโยชน์ในการฝึกให้เด็กรู้จักการแก้ปัญหา ตัดสินใจ
และสามารถนำการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติดังกล่าว พอสรุปได้ว่า
การแสดงบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ถึงสาเหตุของ
พฤติกรรม ทำให้นักเรียนเข้าใจความรู้สึกของตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนพัฒนา
ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองไปในทางที่ดี ตลอดจนเรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

โดยที่นักเรียนจะมีโอกาสทดลองฝึกเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคมหลาย ๆ บทบาท เพื่อปรับพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนดีขึ้น เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

หลักในการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน

การนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ 2522 : 27 - 29) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. การแสดงบทบาทสมมติควรใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไม่ควรใช้เพื่อการบันเทิงเพียงอย่างเดียว
2. ในการแสดงบทบาทสมมติไม่ควรกำหนดเวลาแน่นอนตายตัวลงไป
3. เรื่องที่นำมาใช้ ไม่ควรเป็นเรื่องที่ยากเกินไป เป็นเรื่องที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอภิปรายเมื่อแสดงจบแล้ว
4. การแสดงบทบาทสมมติจะได้ผลเต็มที่เมื่อนำมาใช้ติดต่อกันพอสมควร ไม่ใช่เป็นเพียงการค้นการเรียนรู้เพียงครั้งหรือสองครั้ง เพื่อแก้ความเบื่อหน่ายของผู้เรียนเท่านั้น
5. ควรใช้การแสดงบทบาทสมมติ เมื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและฝึกทักษะในการปฏิบัติในเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์

นอกจากนี้ สุจิตรา บัวคำภา (สุจิตรา บัวคำภา 2525 : 20) ได้กล่าวถึงการนำการแสดงบทบาทสมมติมาใช้ในการเรียนการสอนว่า ส่วนใหญ่มีสองวิธีคือ

1. การใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม หมายถึง ผู้สอนได้เตรียมบทไว้ล่วงหน้า ผู้แสดงอาจแสดงตามบทบ้าง คิดบทบาทขึ้นแสดงเองบ้าง แต่ต้องตรงกับเนื้อเรื่องที่กำหนด
2. การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึง ผู้แสดงไม่ต้องฝึกซ้อมมาก่อน เมื่อเรียนถึงเรื่องใด ตอนใด ก็ออกมาแสดงโต้ทันที โดยแสดงไปตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง

ขั้นตอนในการใช้การแสดงผลบทสนทนา

ทิสนา แชนมณี (ทิสนา แชนมณี 2519 : 44 - 47) กล่าวถึงกระบวนการในการใช้บทสนทนาไว้ว่า ไม่ว่าจะเป็นการใช้บทสนทนาแบบมีบทเตรียมไว้หรือแบบไม่มีบทเตรียมไว้ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เป็นขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 : ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1.1 การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ในขั้นนี้ครูจะต้องวิเคราะห์แยกแยะสถานการณ์ออกมาให้ได้ว่าอะไรคือปัญหา หรือจุดที่ต้องการชี้ให้ผู้เรียนเห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจและกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

1.2 การกำหนดสถานการณ์สมมติและบทสนทนา เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจน แล้วครูจะต้องกำหนดสถานการณ์สมมติที่ง่ายและชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเขียนบทสนทนาที่จะให้ผู้เรียนแสดง บทบาทที่เขียนขึ้นนี้ ควรจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบกับปัญหาและข้อขัดแย้ง เพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 : ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

2.1 การอุ่นเครื่อง หมายถึง การนำผู้เรียนให้ไปสู่เรื่องที่จะศึกษา หรือปูพื้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน ครูอาจจะเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติให้ผู้เรียนฟัง

2.2 การเลือกตัวแสดง อาจเป็นไปได้ในสองลักษณะคือ อาจจะเลือกตัวแสดงที่มีลักษณะใกล้เคียง และลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะของบทบาทที่มอบหมายให้ก็ได้ ในกรณีแรกการแสดงจะช่วยให้กลุ่มเข้าใจปัญหาได้ดี เพราะการแสดงเป็นไปโดยไม่เคอะเขิน ในกรณีหลังการแสดงจะช่วยให้ผู้แสดงและผู้ชมเข้าใจถึงบทบาทของผู้ที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการเลือกตัวแสดงจึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการแสดงและการสอนเป็นสำคัญ

2.3 การจัดฉากแสดง การจัดฉากนั้นก็เป็นการจัดฉากแบบสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงกับความเป็นจริงขึ้น การจัดฉากอาจจะเป็นไปในลักษณะแบบง่าย ๆ โดยการเลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียว จนไปถึงการจัดฉากแบบหรูหรา

2.4 การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูควรช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ ไม่เช่นนั้นการอภิปรายและวิเคราะห์หลังการแสดงนั้นจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2.5 การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง การที่ผู้เรียนจะแสดงบทบาทสมมติให้เป็นไปอย่างธรรมชาติได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้แสดง ดังนั้นครูจำเป็นต้องช่วยจัดความตื่นตัว ประหม่าและความวิตกกังวลของผู้แสดงออกไปด้วยวิธีต่าง ๆ

2.6 การแสดง เมื่อผู้แสดงและผู้ชมพร้อมแล้ว ผู้แสดงก็เริ่มแสดงได้ การแสดงนี้ควรให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดกลางคัน นอกจากในกรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครู หรือผู้กำกับการแสดงอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

2.7 การตัดบท เมื่อผู้แสดงได้แสดงไปเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ครู หรือผู้กำกับการแสดงควรตัดบท หรือหยุดการแสดง ไม่ควรปล่อยให้การแสดงเป็นเยื่อไปจะทำให้เสียเวลาและผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบททำได้ในกรณีต่อไปนี้

2.7.1 เมื่อการแสดงนั้นได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปรายได้

2.7.2 กลุ่มพอจะเข้าใจว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไร ถ้ามีการแสดงต่อไป

2.7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้ เพราะเกิดความเข้าใจผิดบางประการ

2.7.4 การแสดงจบเรื่อง

ขั้นที่ 3 : ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

การวิเคราะห์การแสดงมักจะเป็นไปในรูปการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แสดงกับผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายจะเป็นไปในรูปใดนั้นมักจะขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการเรียน การอภิปรายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมาและเน้นที่เหตุผลของการแสดงออก และพฤติกรรมที่พบแสดงออกมา โดยปกติการอภิปรายจะไม่มุ่งถึงว่าใครแสดงดีไม่ดีเพียงใด

นอกจากวัตถุประสงค์ของการแสดงคือการฝึกทักษะ การแสดงการเรียนรู้ทั้งหลายจะอยู่
ตรงขั้นนี้เป็นสำคัญ ครูจะต้องช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและหาคำตอบโดยอาจใช้วิธีการ
ตั้งคำถามช่วย

ขั้นที่ 4 : ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดงแล้วกลุ่มอาจจะเสนอแนะแนว
ความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ หรือถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังได้ผล
ไม่เป็นที่พอใจ ครูอาจจะให้มีการแสดงซ้ำ หากการแสดงใหม่ไม่จำเป็น ครูอาจจะ
ข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 : ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

หลังจากอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้ว ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปราย
ทั่ว ๆ ไป ซึ่งโดยมากจะเป็นการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกัน
ฟัง จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียน
นั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิด
รวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้อย่างดี

ส่วน ชุตรี สนิทประชากร (ชุตรี สนิทประชากร 2525 : 16 - 17)
ได้เสนอขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติไว้ดังนี้

1. การกำหนดขอบเขตหรือทำความเข้าใจกับเรื่องนั้น ๆ ก่อนแสดงบทบาท
ทุกคนควรได้ทราบเรื่องราวที่ต้องแสดงร่วมกัน
2. การเตรียมพร้อมก่อนการแสดง ก่อนแสดงผู้แสดงควรเข้าใจบทบาทที่ตน
จะแสดง ครูอาจบอกบทบาทเทคนิคให้ผู้แสดงเท่าที่จะทำได้
3. การกำหนดสถานการณ์ในครั้งแรก ๆ ควรกำหนดสถานการณ์ง่าย ๆ ซึ่ง
ผู้เรียนสามารถอภิปรายกันได้ทั่วถึง
4. ขั้นแสดง ขณะแสดงครูก็ควรคอยดูว่าการแสดงนั้นเป็นไปตามบทบาทที่
กำหนดหรือไม่
5. การตัดการแสดง เมื่อผู้แสดงได้แสดงไปเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ครู
ควรตัดบทหรือหยุดการแสดง การตัดบทจะทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้ คือ

- 5.1 การแสดงนั้นเพียงพอที่กลุ่มจะวิเคราะห์ปัญหาได้แล้ว
- 5.2 กลุ่มสามารถทำนายตอนต่อไปของการแสดงได้ว่าเป็นอย่างไร
- 5.3 ผู้แสดง แสลงผิดไปจากความจริง
- 5.4 การแสดงจบตามปกติ

6. ชั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง จะเน้นเฉพาะสิ่งที่ได้รับการแสดง ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงการแสดงนั้นว่ามีความรู้ ข้อคิด และการนำไปใช้อย่างไรในสภาพการณ์ต่าง ๆ

จากขั้นตอนในการใช้การแสดงบทบาทสมมติดังกล่าว พอสรุปได้ว่าการแสดงบทบาทสมมตินั้น ครูจะต้องกำหนดขอบเขตของปัญหาสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติครูอธิบายให้ผู้แสดงเข้าใจถึงบทบาทที่ตนจะต้องแสดงว่าแสดงอย่างไรจึงจะเหมาะสม ส่วนผู้สังเกตการณ์นั้นครูจะต้องช่วยให้รู้จัก สังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ไปด้วย เพื่อจะได้นำมาอภิปรายและวิเคราะห์หลังการแสดง

เทคนิคในการแสดงบทบาทสมมติ

ชอว์ (Shaw) กับไมเออร์ (Maier) และสมาคมการศึกษาผู้ใหญ่แห่งสหรัฐอเมริกา (The Adult Education Association of U.S.A.) (เขาวพา เคชะคุปต์ 2517 : 70 - 75 อ้างอิงมาจาก Shaw and Maier. n.d. : unpagged) ได้เสนอเทคนิคการแสดงบทบาทสมมติไว้หลายประการคือ

1. การแลกเปลี่ยนบทบาท (Role reversal) เป็นวิธีการที่ผู้แสดงจะหมุนเวียนกับบทบาทที่กำหนดไว้ในสภาพหนึ่ง จนครบทุกบทบาท วิธีนี้จะช่วยให้ผู้แสดงเข้าใจบทบาทอย่างถ่องแท้

2. การแสดงโดยมีลูกคู่ (Doubling) วิธีการนี้เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึก หัตถ์คดีและความคิดเห็นของตนโดยผ่านการแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ (Open communication) การแสดงบทบาทวิธีนี้ ผู้ช่วยหรือลูกคู่ (Double) จะเป็นผู้ช่วยการแสดง โดยแสดงหัตถ์คดีที่เขาคิดว่าผู้แสดงรู้สึก แต่ไม่แสดงออกมา

3. การแสดงบทบาทสมมติที่มีผู้ดูมากกว่า 1 คน (Mass doubling) วิธีนี้เหมือนกับวิธีที่ 2 แต่มีผู้ดูมากกว่า 1 คน เพื่อช่วยให้ได้ความคิดหลาย ๆ ความคิด

4. การแสดงบทบาทที่ผู้แสดงรำพึงกับตนเอง (Soliloquy) โดยสร้างบทบาทรำพึงออกมาดัง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้แสดงและกลุ่มเกิดความเข้าใจ หัดคิดและความรู้สึกที่ติดต่อกัน

5. การแสดงบทบาทผสม (Multiple role-playing) บทบาทเดียวกัน แต่อาจแสดงพร้อม ๆ กันหลาย ๆ กลุ่ม และมีการอภิปรายกลุ่ม

6. การแสดงที่ผู้แสดงคนเดียวแสดงบทบาท 2 บทบาท (Monodrama) วิธีการนี้เป็นการให้ผู้แสดงคนเดียวแสดงบทบาท 2 บทบาท โดยผู้แสดงจะต้องแสดงบทบาทกลับไปกลับมา วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้แสดงมีความเข้าใจในบทบาททั้ง 2 ได้ดีขึ้น

7. การใช้วิธีดูภาพสะท้อน (The mirror technique) วิธีการนี้ใช้การแสดงเป็นหมู่ โดยนำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มมาแสดง เพื่อช่วยให้เจ้าของปัญหาได้เห็นตนเองว่าเป็นอย่างไร จากการดูเพื่อนแสดงบทบาทของตน ซึ่งเปรียบเสมือนกระจกเงาสะท้อนให้เห็นภาพตนเอง

8. การหมุนเวียนบทบาท (Role rotation) วิธีการนี้จะใช้ได้เมื่อต้องการคำตอบเกี่ยวกับปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ การให้ผู้แสดงหมุนเวียนบทบาท จะช่วยให้ได้รับการตอบสนองเกี่ยวกับปัญหานั้นได้หลายวิธี ซึ่งจะช่วยทำให้เปรียบเทียบวิเคราะห์และสรุปปัญหานั้นได้

9. วิธีการเสียดสี (The Skit - completion method) วิธีนี้เป็น การแสดงบทบาทจำลองที่ใช้กับผู้ชมมาก ๆ ได้ การแสดงที่จะให้บรรลุนิยามหรือการเสียดสีที่ต้องการ จะต้องกำหนดบทบาทที่จะแสดงน้อย ๆ และเน้นส่วนที่เป็นความขัดแย้งให้ชัดเจนขึ้น การแสดงบทบาทจำลองโดยวิธีนี้จะเริ่มด้วยการดำเนินเรื่องตามบทที่เตรียมไว้ (Script) ซึ่งจะใช้เพื่อขยายข้อมูล และช่วยสร้างสภาพการณ์ที่จะช่วยให้สมาชิกศึกษาบทบาทต่าง ๆ ได้

10. การแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นกลุ่ม (Group role reversal) วิธีการนี้จะใช้เพื่อให้สมาชิกเข้าใจถึงความรู้สึก ความคิด และทัศนคติของผู้อื่นโดยกำหนดให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้รับบทบาทของสมาชิกผู้อื่นภายในช่วงเวลาหนึ่งแล้วกลุ่มจะได้รับปัญหาซึ่งสมาชิกทุกคนจะต้องร่วมกันแก้ไขโดยการสวมบทบาทของผู้อื่นที่เขาแสดงอยู่ และในช่วงสุดท้ายของการแสดง จะเป็นการอภิปรายเกี่ยวกับการรับรู้ที่สมาชิกได้รับจากการแสดงบทบาทของผู้อื่น

11. การแสดงบทบาทของผู้ชม (Audience role-playing) วิธีการนี้ใช้กับผู้ฟังเป็นจำนวนมาก ๆ โดยจุดประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มผู้ชมเกิดความรู้สึกและทัศนคติ วิธีการนี้จะเริ่มจากการสร้างทัศนคติในทางลบให้แก่ผู้ชม แล้วจะมีการให้ประสบการณ์ใหม่หลายชนิด ซึ่งจะให้ผู้ชมค้นพบทัศนคติที่ดีที่สุดสำหรับตนเองจากการเปลี่ยนแปลงทัศนคตินี้ จะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมทุกครั้งที่ได้รับประสบการณ์ใหม่ ทัศนคตินี้สามารถจะวัดได้จากการให้แสดงบทบาทและกรอกแบบสอบถามหรือให้แต่งเรื่องท้อใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

งานวิจัยในทางประเทศ

ในต่างประเทศได้มีผู้สนใจและทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมติกันมาก ในวงการศึกษาก็ให้ความสนใจและทำการวิจัยโดยใช้บทบาทสมมติเพื่อปลูกฝังจริยธรรม บางประการและเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็ก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติในด้านจริยธรรมมีดังนี้

ทราวิสส์ และปีเตอร์ (Traviss and Peter. 1974 : 3581-A)

ได้ศึกษาการปลูกฝังความยุติธรรมกับนักเรียนระดับ 5 โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียน มีการอภิปรายสถานการณ์ทางศีลธรรมและมีการปฏิสัมพันธ์กัน ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาทางศีลธรรมเกี่ยวกับความยุติธรรมของนักเรียนดีขึ้นกว่าเดิม และแมนเคลบอม

(Mandelbaum, 1976 : 859-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการฝึกเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางศีลธรรมตามหลักของเพียเจต์และโคลเบอร์ก โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ กับการไม่ฝึก โดยทดลองกับนักเรียน 84 คน ทดสอบโดยการสัมภาษณ์ ผลปรากฏว่าการฝึกโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลดีกว่าการไม่ฝึก ในปีเดียวกันนี้เมอร์ฟี (Murphy, 1976 : 1194-A) ได้ศึกษาการใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อสร้างภาพพจน์ทางสังคมและการใช้เหตุผลที่ชอบธรรมของนักเรียนระดับ 2 จำนวน 28 คน ระดับ 4 จำนวน 56 คน รวมเป็นนักเรียนนิวยอร์กทั้งหมด 84 คน ผลการศึกษาพบว่า การใช้ภาพพจน์ทางสังคมโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ ช่วยให้เด็กมีเหตุผลที่ชอบธรรมตามระดับอายุ

นอกจากนี้ ลอนนอตตี (Lonnetti, 1977 : 142) ได้ศึกษาผลการใช้การแสดงบทบาทสมมติที่เน้นการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ทดลองกับนักเรียนอายุ 6 ปี และ 9 ปี ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีการฝึกโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีพฤติกรรมในการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเพิ่มมากขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม ส่วน เกลเลอร์ (Geller, 1978 : 219-235) ได้ศึกษาการใช้สถานการณ์จำลองมาแสดงบทบาทสมมติเพื่อปลูกฝังการเชื่อฟัง ทดลองกับนักเรียนจำนวน 91 คน โดยใช้วีดีโอเทปเข้าช่วยในการแสดงบทบาทสมมติ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ใช้การแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์จำลองนั้น มีความเชื่อฟังเพิ่มมากขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้บทบาทสมมดียังสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางประการ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ

แฮนด์เลย์ (Handley, 1975 : 3383 - 3384-A) ได้ศึกษาการสอนสังคมศึกษา โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนสามระดับคือ 4, 5 และ 6 จำนวน 57 คน ใช้เวลา 4 สัปดาห์ โดยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดงบทบาทสมมติเอง พวกที่ไม่ได้ร่วมแสดงจะเป็นผู้สังเกตและร่วมอภิปรายในตอนท้าย ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลการเรียนดีขึ้นกว่าเดิม นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจ

เรียนดีกว่าเดิม นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความมั่นคงในความคิดเห็นมากขึ้น และชุกท์ (Shoudt. 1976 : 2754-A) ได้ใช้บทบาทสมมติในการฝึกทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาลจำนวน 75 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้บทบาทสมมติมีนิสัยเอื้อเฟื้อมากขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนเลเซอร์ (Leyser. 1976 : 7342-A) ได้ศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนที่มีสังคมมีดต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 3 ถึง 5 จำนวน 65 คน ในโรงเรียนประถมศึกษาสองแห่ง ผลการศึกษพบว่าการใช้การแสดงบทบาทสมมติในการเรียนสามารถช่วยเด็กที่มีสังคมมีดต่ำ มีปัญหาเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ช่วยให้เด็กปรับตัวเข้ากับเพื่อนฝูงได้ดีขึ้น ครูเข้าใจเด็กดีขึ้นและมีผลดีมาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ โคโนเลย์ (Conoley. 1977 : 4977-A) ซึ่งได้ศึกษาผลของการใช้การแสดงบทบาทสมมติในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ระดับ 3, 4 และ 5 จำนวน 142 คน แบ่งออกเป็นสามกลุ่ม ใช้เวลาทดลองสองสัปดาห์ วันละ 30 นาที มีการทดสอบก่อนการเรียนและภายหลังการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ผลการศึกษพบว่า การใช้การแสดงบทบาทสมมติเข้าเป็นองค์ประกอบในการเรียนการสอน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุม ทำให้นักเรียนมีสังคมมีดดีขึ้น และเปลี่ยนแปลงจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางไปสู่บุคคลอื่นมากขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมติในประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่จะเปรียบเทียบวิธีการใช้และไม่ใช้บทบาทสมมติในการสอนวิชาต่าง ๆ และใช้บทบาทสมมติเป็นสื่อเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น

วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ 2522 : 66 - 67) ได้ศึกษาการแสดงผลบทบาทสมมติในการสอนบูรณาการสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องการรักษาความ

สะอาด และความสวยงามของธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีธรรมดา
 ไม่แตกต่างกัน แต่ทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการแสดงบทบาทสมมติมีความสนใจ กระตือรือร้น
 ต่อการเรียนมาก กล้าแสดงออกมากขึ้น สนุกสนานในการเรียน และมีพฤติกรรมที่ดีใน
 การช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องเรียนและบริเวณสนามหน้าห้องเรียน และสุนัย
 ชุมจิต (สุนัย ชุมจิต 2523 : 72 - 76) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ
 เรียนและทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนหน่วย
 "ชีวิตในบ้าน" ด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ จำนวน 132 คน
 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า
 ก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดง
 บทบาทสมมติ มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ
 ส่วนทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์นั้น ปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยการแสดงบทบาทสมมติ
 มีทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ
 นอกจากนี้ รัตนา นฤภัทร (รัตนา นฤภัทร 2524 : 79) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผล
 ของการสอนทักษะการทวนซ้ำด้วยวิธีบรรยาย การให้ตัวแบบและบทบาทสมมติแก่นักศึกษา
 จิตวิทยาการปรึกษา ผลการศึกษาพบว่า วิธีสอนแบบบทบาทสมมติให้ผลสัมฤทธิ์ของ
 การเรียนทักษะการทวนซ้ำที่สูงกว่าวิธีสอนแบบให้ตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ
 สูงกว่าวิธีสอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 วิธีสอนแบบให้ตัวแบบให้ผล
 สัมฤทธิ์ของการเรียนทักษะการทวนซ้ำไม่แตกต่างจากวิธีสอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติ การสอนสองครั้งให้ผลสัมฤทธิ์ที่สูงกว่าการสอนครั้งเดียวอย่างมีนัยสำคัญที่
 ระดับ .01 และสุจิตรา บัวคำภา (สุจิตรา บัวคำภา 2525 : 51 - 53) ได้
 ศึกษาการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติในระดับชั้นประถม
 ศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 74 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนด้วย
 การใช้การแสดงบทบาทสมมติและไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จริยศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 กล่าวคือ นักเรียนโรงเรียนวัดน้ำใสที่เรียนด้วยการใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีทัศนคติเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนโรงเรียนวัดใหม่มีทัศนคติเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่าการสอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติทำให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ได้ก็ว่าการสอนด้วยการไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ

ส่วนการใช้บทบาทสมมติเพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ นั้น วรที สิริพิทุร (วรที สิริพิทุร 2525 : 39 - 40) ได้ศึกษาการพัฒนาโน้ภาพแห่งตนโดยใช้บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้แสดงบทบาทสมมติที่ครูกำหนดสถานการณ์ให้ มีโน้ภาพแห่งตนสูงขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในปีต่อมา ฉลวยศรี มีใจเย็น (ฉลวยศรี มีใจเย็น 2526 : 57 - 59) ได้ศึกษาการทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูแก่เวทียของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ผลการศึกษานักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีการพัฒนาจริยธรรมด้านความกตัญญูแก่เวทียแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลงานวิจัยของทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวข้างต้นนี้ พอจะสรุปได้ว่า การใช้บทบาทสมมติจะช่วยให้เด็กมีเหตุผลที่ขอบรรทัดตามระดับอายุ ช่วยในการปลูกฝังจริยธรรมด้านต่าง ๆ เช่น ความยุติธรรม ความเชื่อฟัง การเห็นประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ความกตัญญูแก่เวทีย ตลอดจนช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นคือ เด็กรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนและผู้อื่นได้ ช่วยให้เด็กมีโน้ภาพแห่งตนสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้เด็กเห็นคุณค่าของตนเอง นอกจากนั้นบทบาทสมมดียังช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กดีขึ้น มีความสนใจกระตือรือร้นต่อการเรียนกล้าแสดงออกและมีความสุขสนุกสนานในการเรียน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียร

ความหมายของความขยันหมั่นเพียร

พจนานุกรม ฉบับระหว่างชาติ ซึ่งรวบรวมโดย เวบสเตอร์ (Webster International Dictionary. 1973 : 231) ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียรว่า หมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานที่ทำด้วยความระมัดระวัง ซึ่งสอดคล้องกับกู๊ด (Good. 1973 : 132) ที่กล่าวว่าความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความมุ่งมั่นในการใช้ความมานะพยายามเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จ และสุภาพร จันทรศิริโยธิน (สุภาพร จันทรศิริโยธิน 2526 : 7) ได้ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียรว่า หมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สำเร็จด้วยความมานะอดทน มีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ยอมแพ้อุปสรรคที่เกิดขึ้น มีความพยายามอย่างสม่ำเสมอ มุ่งปฏิบัติหน้าที่การงานจนสำเร็จ

ชม ภูมิภาค (ชม ภูมิภาค 2525 : 169) ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียรว่า หมายถึง ความขยันขันแข็งเอาการเอางาน มีความพยายาม มีความบากบั่นมั่นคงไม่ทอดทิ้ง ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ความขยันหมั่นเพียรนั้นประกอบด้วยลักษณะย่อย 3 ประการ คือ ประการแรก ได้แก่ ความขยันขันแข็งทำอะไรก็รวดเร็วจริงจัง ไม่ชักช้า เนิ่นนาน ประการที่สอง คือ ความพยายาม นั่นหมายความว่างานนั้นต้องกระทำด้วยความเหนื่อย ความลำบาก แต่ก็พยายามทำให้ได้ และประการที่สามเกี่ยวข้องกับเวลา และความผิดพลาด ความล้มเหลว แม้ว่าจะเสียเวลานาน แม้จะพบกับความล้มเหลวบ้างก็ไม่ทอดทิ้ง พยายามหาทางแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จให้ได้ นอกจากนี้ ความขยันหมั่นเพียรนั้น จะประสบผลสำเร็จได้ก็ ด้วยอาศัยคุณธรรมประการหนึ่งความค้ม คือ อิทธิบาท 4 ได้แก่

ฉันทะ คือ ความพอใจในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ เป็นเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติต่อเรื่องนั้น เมื่อมีทัศนคติที่ดี มีความพอใจในเรื่องนั้น ก็ย่อมกระตือรือร้นที่จะประกอบงานนั้น

วิริยะ เป็นความเพียรบากบั่น แม้พบความล้มเหลวก็ไม่ยอมท้อถอย ไม่ท้อแท้

จิตตะ เป็นความเอาใจใส่ด้วยความตั้งใจ เพ่งเล็งทำงาน เป็นความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จ

วิมังสา เป็นการหมั่นตรึกตรอง พิจารณาสมุทรวนในการปฏิบัติงาน กระทำงานด้วยการใช้สติปัญญา ตรึกตรองหาเหตุผลให้ประจักษ์ชัดว่างานนั้นจะทำได้หรือไม่ โดยวิธีใดจึงจะสำเร็จผลตามความต้องการ

นอกจากนี้ มิลินทรี คำแปลเงิน (มิลินทรี คำแปลเงิน 2524 : 11) กล่าวว่า ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยการทำการบ้าน และงานสม่ำเสมอ ตั้งใจเรียนด้วยความเอาใจใส่ ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน ทำงานอดิเรกเมื่อมีเวลาว่าง ตั้งใจทำงานที่มอบหมายให้ มีความกระตือรือร้นในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งความหมายนี้สอดคล้องกับของหน่วยศึกษานิเทศก์ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ 2525 : 55 - 75) ที่ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียรว่า หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การงาน และการประกอบอาชีพที่สุจริตอย่างกระตือรือร้นและตั้งใจจริงให้สำเร็จด้วยความมานะอดทน และได้กำหนดขอบข่ายของความขยันหมั่นเพียรไว้ 3 ด้าน คือ

1. ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีความรัก ความตั้งใจมุ่งมั่นศึกษาเล่าเรียน ไม่ย่อท้อ แม้บางครั้งบทเรียนนั้นจะยากหรือมีอุปสรรคต่าง ๆ ก็มานะทำจนกระทั่งสำเร็จ เมื่อมีเวลาว่างก็ใช้เวลาว่างนั้นให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาล่าเรียนของตนโดยอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพิ่มเติม ทบทวนบทเรียนที่เรียนทุกวันและเตรียมตัวศึกษามบทเรียนมาล่วงหน้าทุกครั้ง เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยด้านการเรียนก็พยายามศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เพื่อคลี่คลายปัญหาของตนอยู่เสมอ

2. ความขยันในงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือชุมชน หมายถึง การที่นักเรียนมีความรักความตั้งใจร่วมทำงานสุจริตและเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานดังกล่าว มาร่วมงานทุกครั้งด้วยความเต็มใจและปรารถนาดี ไม่เลือกงานหรือรังเกียจงานโดยยึดถือวัตถุ (เงิน สถานที่ ฯลฯ) หรือตัวบุคคล พยายามคิด ศึกษาและสร้างสรรค์งานที่ส่งผลประโยชน์ต่อสังคมหรือชุมชนอยู่เสมอ

3. ความขยันในการปฏิบัติงานของตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจที่จะทำงาน ศึกษางานฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถ ความชำนาญในงานที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ในด้านอาหาร (เช่น พยายามฝึกหัดปรุงอาหารรับประทานเอง ฯลฯ) ที่อยู่อาศัย (เช่น พยายามจัด คัดแปลง ตกแต่ง ซ่อมแซมและรักษาความสะอาดเป็นประจำ) เครื่องนุ่งห่ม (เช่น พยายามซ่อมแซม คัดแปลงและซักย้อมอยู่เสมอ) ใช้เวลาว่างศึกษาหาความรู้เพิ่มในงานดังกล่าวอยู่เสมอและคิดสร้างสรรค์งานอันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

จากความหมายดังกล่าวมาข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า ความขยันหมั่นเพียรสำหรับการทำ การวิจัยในครั้งนี้ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความตั้งใจเรียน ความเอาใจใส่ในการเรียนและความพยายามในการเรียน โดยพิจารณาจาก การฟัง การถามคำถามในเนื้อหาที่เรียน การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น พฤติกรรมดังกล่าวนี้จะใช้วิธีการสังเกตในขณะที่ครูสอนและการทำงานกลุ่มย่อย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียร

มิลินทร์ สำเภารเงิน (มิลินทร์ สำเภารเงิน 2524 : 74, 75, 134 - 140) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนจากการประเมินผลหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 และ 2521 พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ศึกษาได้แก่ ความมีวินัย ความขยันหมั่นเพียร การให้ความร่วมมือ การช่วยตัวเอง การเสียสละ ความซื่อสัตย์ และความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในโรงเรียนทดลองมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทั้ง 7 ด้าน ไม่สูงกว่านักเรียนในโรงเรียนควบคุม การวิจัยเฉพาะภาคสนามพบว่าพฤติกรรมการให้ความร่วมมือและพฤติกรรมความซื่อสัตย์แตกต่างกันระหว่างนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ มีความสัมพันธ์กับเหตุผลเชิงจริยธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมความซื่อสัตย์ มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่วนพฤติกรรมความมีวินัย ความขยันหมั่นเพียร การช่วยตัวเอง การเสีย

สละ และความมั่นใจเป็นนักกีฬา ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมอย่างเชื่อมั่นได้ทางสถิติที่ระดับ .05

กษิมา วิริยะ (กษิมา วิริยะ 2526 : 115 - 118) ได้ศึกษาความคิดรวบยอด เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐาน เรื่องการพึ่งตนเอง ความขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐาน เรื่องการพึ่งตนเอง ความขยันหมั่นเพียร และความรับผิดชอบอยู่ในระดับที่พึงประสงค์คืออยู่ในระดับที่ 4 และระดับที่ 5 แต่มีบางความคิดรวบยอดที่อยู่ในระดับที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองในด้านการศึกษา การทำงานโดยไม่เลื่องงานและไม่ถูกต้องงานที่สุจริต การตรงต่อเวลาในการนัดหมาย และการยอมรับผิดในผลการกระทำของตนในงานที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนชายและหญิงมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐาน เรื่องการพึ่งตนเอง ความขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ผู้ปกครองมีสภาพทาง เศรษฐกิจสังคมแตกต่างกัน มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานดังกล่าวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนชายและหญิง และสภาพเศรษฐกิจสังคมของผู้ปกครอง ไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันต่อความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐาน เรื่องการพึ่งตนเอง ความขยันหมั่นเพียรและความรับผิดชอบ

นิตา คำนวณวิริยะกุล (นิตา คำนวณวิริยะกุล 2527 : 92 - 99) ได้สร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบบทดสอบฉบับนี้วัดจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียรของนักเรียนทั้งหมด 4 ด้าน คือ ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน ความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงานของตนเอง ความขยันหมั่นเพียรในการช่วยเหลืองานของครอบครัวและความขยันหมั่นเพียรในกิจกรรมของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า แบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.10 ถึง 17.22 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบหาโดยวิธีแบ่งครึ่งแบบทดสอบ โดยที่แบบทดสอบตอนที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.6605 แบบทดสอบตอนที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.6625 และแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.6620 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

ของแบบทดสอบหาโดยใช้ Know - Group Technique มีค่าตั้งแต่ 1.87 ถึง 6.99 ค่าความเที่ยงตรงตามสภาพของแบบทดสอบหาโดยวิธีสหสัมพันธ์แบบอันดับระหว่างอันดับของนักเรียนที่สอบแบบทดสอบกับอันดับของนักเรียนที่ได้จากอาจารย์ประจำชั้น มีค่าเท่ากับ 0.685 และแบบทดสอบทั้งสองตอนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในเท่ากับ 0.7872

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต

ความหมายและจุดมุ่งหมายของการสังเกต

การสังเกต เป็นเทคนิคในการรวบรวมข้อมูลอย่างหนึ่ง ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ 2527 : 30) ให้ความหมายของการสังเกตว่า หมายถึง การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งอย่างมี "จุดมุ่งหมาย" โดยการใช้อวัยวะรับสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วน โดยเฉพาะตาและหูในการพิจารณาสิ่งนั้น ๆ การสังเกตต้องมีจุดมุ่งหมายอย่างแน่นอนล่วงหน้าก่อนการสังเกต

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2527 : 34) กล่าวว่า การสังเกตเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาพฤติกรรมตามหลักพฤติกรรม ลักษณะของพฤติกรรมที่จะสังเกตจะต้องเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก กระทำหรือตอบโต้ต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง และจะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ นับได้ ได้ยินได้ และวัดได้ โดยใช้เครื่องมือหรือด้วยการใช้การสังเกต โดยอาศัยอวัยวะสัมผัสของผู้สังเกตโดยตรง

ส่วนจุดมุ่งหมายของการสังเกตนั้น ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2527 : 34) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสังเกตว่า เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษา แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้นั้นไปวิเคราะห์ต่อไป เพื่อจะได้ทราบว่า พฤติกรรมที่ประสงค์จะประับนั้น เปลี่ยนแปลงหรือไม่ หรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทาง

โค ซึ่งสอดคล้องกับสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2524 : 264) ที่กล่าวว่า การสังเกตพฤติกรรมนั้นจะทำให้ครูได้ข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) ของพฤติกรรมที่ควรการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นจะช่วยให้ครูสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องว่าพฤติกรรมใดควรพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลง และกมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ 2527 : 32) ได้กล่าวเฉพาะจุดมุ่งหมายของการสังเกตที่ใช้ในการแนะแนวไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเอง ข้อเท็จจริงนี้อาจได้เป็นครั้งแรกหรืออาจได้เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลรายละเอียดซึ่งเคยได้รับคำบอกเล่าจากผู้อื่น
2. เพื่อเข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ถูกสังเกตว่ามีลักษณะปกติหรือไม่ เพื่อใช้ประกอบการแนะแนวมุคคให้ เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพในสังคมต่อไป
3. เพื่อค้นหาสาเหตุบางประการซึ่งอาจเป็นปัญหาแต่ไม่มีผู้ใดทราบ เพื่อนำมาใช้ในการให้คำปรึกษาและแนะแนวต่อไป
4. เพื่อให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความรอบคอบและไวต่อการมีปฏิกิริยาโต้ตอบจากสิ่งแวดล้อมจนเป็นผู้ที่ปรับตัวได้และรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์

จากความหมายและจุดมุ่งหมายของการสังเกตดังกล่าว พอสรุปได้ว่าการสังเกต เป็นการพิจารณาพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก กระทำหรือโต้ตอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย และจะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถเห็นได้ นับได้ ได้ยินได้ และวัดได้ โดยใช้เครื่องมือหรือโดยอาศัยอวัยวะรับสัมผัสของผู้สังเกตโดยตรง เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษา แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้นั้นไปวิเคราะห์ เพื่อจะได้ทราบว่าพฤติกรรมใดควรพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

หลักในการสังเกตพฤติกรรม

หลักในการสังเกตพฤติกรรมนั้น สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2524 : 264) ได้เน้นให้ผู้สังเกตพฤติกรรมยึดหลักดังต่อไปนี้

1. เลือกและกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตให้เห็นเด่นชัด

พฤติกรรมที่ครูควรจะเลือกเพื่อทำการสังเกตนั้น ควรจะเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานของห้องเรียน และครูคิดว่าพฤติกรรมนั้นมีผลกระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอนมากที่สุด นอกจากนี้พฤติกรรมที่สังเกตควร เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ

เมื่อครูเลือกพฤติกรรมที่จะสังเกตได้แล้ว ครูต้องกำหนดพฤติกรรมนั้นให้เห็นเด่นชัด เพื่อให้ทราบว่าใครก็ตาม เมื่อเข้าใจถึงพฤติกรรมที่กำหนดไว้แล้วจะสามารถบอกได้ทันทีว่านักเรียนแสดงพฤติกรรมนั้นหรือไม่ เช่น พฤติกรรมการพูดคุยในห้องเรียน อาจกำหนดได้ดังนี้ พฤติกรรมการพูดคุย คือ พฤติกรรมใดก็ตามที่นักเรียนส่งเสียงออกจากปากโดยไม่ได้รับอนุญาตจากครู นอกจากนี้ในกระบวนการสังเกตพฤติกรรมนั้น ครูหรือผู้สังเกตไม่ควรที่จะสังเกตหลาย ๆ พฤติกรรมในเวลาเดียวกัน นอกจากว่าจะมีประสบการณ์ในการสังเกตเป็นอย่างดีแล้ว เพราะจะทำให้เกิดความสับสนได้

2. เลือกผู้สังเกตพฤติกรรม

ผู้สังเกตสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ

- 2.1 นักเรียนสังเกตตนเอง คือการให้ผู้ที่จะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของตนเอง
- 2.2 บุคคลอื่นเป็นผู้สังเกต เป็นการที่ให้ใครก็ได้ซึ่งอาจจะเป็นครู เพื่อนครูหรือเพื่อนนักเรียนด้วยกัน เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่จะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมวิธีนี้ค่อนข้างที่จะให้ข้อมูลใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่าวิธีแรก เพราะว่าผู้สังเกตนั้นมีแนวโน้มที่จะลำเอียงน้อยกว่าผู้ที่จะต้องการพัฒนาพฤติกรรมเอง อีกทั้งวิธีนี้สามารถที่จะตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้สังเกตได้โดยการใช้ผู้สังเกตมากกว่า 1 คนขึ้นไป สังเกตพฤติกรรมเดียวกันของคน ๆ เดียวกัน ซึ่งถ้าผู้สังเกตพฤติกรรมทั้ง 2 คน สังเกตได้ใกล้เคียงกันหรืออย่างน้อยที่สุดเห็นพ้องต้องกันไม่ต่ำกว่า 80 % ก็นับได้ว่าข้อมูลที่ได้นั้นมีความเที่ยงสูง

ข้อที่ควรพิจารณาว่าใครจะเป็นผู้สังเกตนั้นเมื่อมีอยู่ 4 ข้อด้วยกันคือ

1. ผู้ที่จะสังเกตพฤติกรรมนั้นไม่เข้าใจ ไม่ยอมรับหรือไม่เห็นคุณค่าของการสังเกตพฤติกรรมก็ไม่ควรที่จะได้เป็นผู้สังเกต
2. ผู้ที่จะสังเกตพฤติกรรมนั้น สามารถจะอยู่ในเวลาและสถานการณ์ที่พฤติกรรมส่วนใหญ่เกิดขึ้นได้หรือไม่
3. ผู้ที่จะสังเกตพฤติกรรมจะรู้หรือไม่ว่าพฤติกรรมที่ตนกำลังสังเกตอยู่นั้นเกิดขึ้นเมื่อใด
4. ผู้ที่จะสังเกตพฤติกรรมมีความอดทนและรู้ถึงขอบเขตการสังเกตพฤติกรรมเพียงพอหรือไม่

3. เลือกสถานที่ทำการสังเกตพฤติกรรม

ในการเลือกสถานที่นั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของครูว่า ต้องการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในสถานที่ใด อาจจะเป็นห้องเรียน ในห้องสมุด หรือบ้านของนักเรียนก็ได้

4. เลือกเวลาที่จะทำการสังเกตพฤติกรรม

การเลือกเวลานี้ควรที่จะเลือกช่วงเวลาซึ่งพฤติกรรมที่ต้องการจะสังเกตเกิดขึ้นบ่อยที่สุด และการเลือกเวลานั้นควรจะใช้วิธีการสุ่มเวลา ซึ่งหมายความว่าผู้สังเกตจะไม่สังเกตพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งในเวลาเดียวของวันเดียว แต่จะสุ่มสังเกตหลาย ๆ เวลาของวันเดียวได้ เช่น ก่อนเข้า ก่อนบ่าย และตอนก่อนเลิกเรียน เป็นต้น ช่วงการสังเกตโดยการสุ่มเวลานั้นจะทำให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากไม่มีพฤติกรรมใดที่จะเกิดเพียงครั้งในสัปดาห์เดียวกันตลอดมา

5. เลือกแบบบันทึกพฤติกรรมให้เหมาะสม

แบบบันทึกพฤติกรรมนั้นผู้ทำการสังเกตควรจะเป็นผู้สร้างขึ้นเอง และจะต้องไม่สับสน สามารถบันทึกได้ง่าย ไม่สับสนว่า ถ้าไปไหนมาไหนได้อย่างไรสะดวก

การเลือกแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

ในการเลือกแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมควรใช้หลักการเลือกแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม โดยมุ่งให้สอดคล้องกับลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องการศึกษา ซึ่ง ผ่องพรรณ

เกิดพิทักษ์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2527 : 21) ได้กล่าวถึงการเลือกการสังเกตพฤติกรรมดังนี้คือ

1. การสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเหตุการณ์ (Event Sampling) เป็นการเลือกสังเกตเฉพาะพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ เช่น การทำเสียงร่อ ในช่วงเวลา 1 ชั่วโมง จะทำการสังเกตและบันทึกความถี่หรือจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่จะสังเกตเท่านั้น ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวก็จะไม่นำมาบันทึก

2. การสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเวลา (Time Sampling) เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตแบ่งเวลาออกเป็นช่วง ๆ แล้วนับเฉพาะจำนวนช่วงเวลาที่เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์จะศึกษา ส่วนเกณฑ์การนับช่วงเวลานั้นจะต้องกำหนดให้แน่นอน เช่น สังเกตพฤติกรรมช่วง 5 นาที ทุก ๆ 6 นาที เป็นเวลา 1 ชั่วโมง เพราะฉะนั้นในเวลา 1 ชั่วโมง จะสังเกตพฤติกรรมได้ 10 ครั้ง ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตนี้จะ เป็นพฤติกรรมของนักเรียนคนนั้นในช่วงเวลานั้น ๆ นอกจากนี้การสังเกตแบบสุ่มเวลาสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตได้ครั้งละหลาย ๆ คน โดยการสุ่มสังเกตช่วงเวลาละ 1 คน เช่น สังเกตพฤติกรรมการตั้งใจทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 20 คน และใช้เวลาในการสังเกตช่วงละ 10 นาที เพราะฉะนั้นในช่วงเวลาที่ 1 จะสังเกตนักเรียนคนที่ 1 ช่วงเวลาที่ 2 สังเกตนักเรียนคนที่ 2 จนครบทั้ง 20 คน จะใช้เวลา 200 วินาที แล้วก็กลับมาเริ่มต้นสังเกตนักเรียนคนที่ 1 อีก จนครบ 20 คน ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สามารถแยกเป็นพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนหรือรวมเป็นพฤติกรรมของนักเรียนทั้งหมดได้

หลักการบันทึกพฤติกรรม

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2524 : 267 - 273) ได้กล่าวถึงวิธีการบันทึกพฤติกรรมไว้ดังนี้คือ

1. บันทึกความถี่ของพฤติกรรม หมายถึง การบันทึกจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ เช่น การบันทึกจำนวนครั้งที่ ค.ช.สมชาย ยกมือขึ้น เพื่อถามคำถามและตอบคำถามในชั่วโมงวิทยาศาสตร์ พฤติกรรมที่สามารถบันทึกด้วย ความถี่ได้นั้นจะต้องเป็นพฤติกรรมที่ไม่ต่อเนื่อง เวลาของการแสดงพฤติกรรมแต่ละครั้ง ใกล้เคียงกันและจะต้องใช้เวลาในการบันทึกเท่ากันในแต่ละวัน การบันทึกพฤติกรรมแบบ ความถี่นั้นเพียงแต่ทำรอยตะแนบจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเท่านั้น

2. บันทึกช่วงเวลาของพฤติกรรม หมายถึง การบันทึกพฤติกรรมตามช่วงเวลาที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถใช้บันทึกพฤติกรรมได้ทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมต่อเนื่องหรือไม่ต่อเนื่องก็ตาม โดยที่ผู้ทำการบันทึกจะต้องกำหนดเวลาที่จะบันทึกให้แน่นอนก่อน เช่น ต้องการจะบันทึกพฤติกรรมการคุ้ยในระยะเวลา 30 นาที ในวิชาคณิตศาสตร์ ก็ต้องแบ่งเวลา 30 นาทีนั้นออกเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ เท่า ๆ กัน อาจจะเป็นช่วงเวลาละ 20 วินาที 30 วินาที หรือ 1 นาที ก็ได้ตามแต่ต้องการ ส่วนการบันทึกพฤติกรรมก็จะพิจารณาว่าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกนั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นหรือไม่ ถ้าไม่เกิดขึ้น ให้ใส่ 0 ลงในช่วงเวลานั้น ๆ แต่ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกนั้นเกิดขึ้น แม้ว่าจะเกิดขึ้นมากกว่า 1 ครั้ง ในช่วงเวลานั้นก็ตาม ให้นับเพียง 1 ครั้งเท่านั้น โดยเขียนเลข 1 ลงในช่วงเวลาที่เกิดขึ้นนั้น ดังตัวอย่าง

3. บันทึกระยะเวลาของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น หมายถึง การบันทึกพฤติกรรมตามระยะเวลาของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่จะใช้บันทึกพฤติกรรมที่มีความต่อเนื่องเป็นหลัก วิธีการบันทึกแบบนี้เพียงแก้ไขหน้าพิภพ ระยะเวลา แล้วดูว่าพฤติกรรมนั้นใช้เวลาเท่าใด ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกระทั่งหมดเวลาที่สังเกตพฤติกรรม

การหาความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกต หาได้โดยการให้ผู้สังเกต 2 คน โดยที่ต่างคนต่างสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเดียวกันของเด็กคนเดียวกันและในเวลาเดียวกัน จากนั้นนำผลจากการบันทึกพฤติกรรมของผู้สังเกตทั้งสองมาหาความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกต ซึ่งสามารถหาได้ 2 วิธีด้วยกันคือ

1. ในกรณีที่บันทึกพฤติกรรมโดยการใช้ความถี่ให้ใช้สูตร

$$\text{ค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกต} = \frac{\text{จำนวนความถี่ของพฤติกรรมที่น้อยกว่า}}{\text{จำนวนความถี่ของพฤติกรรมที่มากกว่า}} \times 100$$

2. ในกรณีที่บันทึกพฤติกรรมโดยใช้การบันทึกแบบช่วงเวลาให้ใช้สูตร

$$\text{ค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกต} = \frac{\text{จำนวนช่วงเวลาที่เห็นตรงกัน}}{\text{จำนวนช่วงเวลาทั้งหมด}} \times 100$$

ค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกตนั้น แคลคูลัส (สมโภชน์ เกียะสุภาภิต 2524 : 274 อ้างอิงมาจาก Kazdin, 1975) ให้คำแนะนำว่าค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกตจะต้องมีค่าตั้งแต่ 80 % ขึ้นไป จึงจะเชื่อถือได้

วิธีการเสนอข้อมูลที่ได้จากการบันทึกพฤติกรรม

วิธีการเสนอข้อมูลนั้นนิยมเสนอในรูปของกราฟ และนิยมเสนอในรูปของกราฟเส้น ซึ่งในกราฟรูปเดียวกันนั้นอาจจะเสนอเพียงพฤติกรรมเดียวหรือหลาย ๆ พฤติกรรมของบุคคลคนเดียวกัน หรือของหลาย ๆ บุคคลก็ได้ เพื่อที่จะได้เปรียบเทียบระหว่างพฤติกรรมเดียวของหลาย ๆ บุคคลหรือหลาย ๆ พฤติกรรมของบุคคลคนเดียว ในการสร้างโปรแกรม เพื่อที่จะพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน แต่กราฟนี้จะแสดงให้เห็น

ถึงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมได้อย่างชัดเจนอีกด้วย การเสนอข้อมูลด้วยกราฟนั้น จะต้องบอกถึงพฤติกรรมที่สังเกต วันเวลาที่สังเกต อีกทั้งบุคคลที่ถูกสังเกตอีกด้วย

สำหรับจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริตนี้ กมล ภูประเสริฐ (กมล ภูประเสริฐ, 2528 : 809 - 810) ได้เสนอว่า เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมด้านนี้มากขึ้น ครูควรกำหนดเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ เช่น ตั้งใจทำงานที่กำหนดในชั้นเรียนอย่างขะมักเขม้น ไม่ปล่อยเวลาให้สูญเสียไปช่วยเหลืองานในกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย แสดงความสนใจในการฟัง ชักถามและตอบคำถามเสมอ ออกหน้างานต่าง ๆ ได้เป็นเวลานาน ไม่ทอดทิ้งหรือจับจิก ซึ่งพฤติกรรมย่อยเหล่านี้ควรใช้วิธีการสังเกตในการรวบรวมข้อมูล และพฤติกรรมย่อย ๆ จะเป็นเครื่องชี้ว่า นักเรียนจะมีพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตมากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับที่สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2526 : 66) กล่าวว่า การศึกษาพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตนั้น จำเป็นจะต้องกำหนดพฤติกรรมย่อย ๆ ให้เฉพาะเจาะจงและเห็นเด่นชัด เช่น การส่งการบ้านทุกครั้งที่ได้รับให้ทำการไม่คุยกันในห้องเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมในห้องเรียนทุกครั้ง ทั้งนี้เพื่อจะช่วยให้ครูสามารถสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสังเกตทางตรง (Direct Observation) ซึ่งคือวิธีการที่ผู้สังเกตเป็นผู้ไปสังเกตด้วยตนเองตลอดเวลา (กมลรัตน์ หล้าสูงนั 2527 : 33) โดยเลือกสังเกตพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตในห้องเรียน วิชาภาษาไทย จะใช้ผู้สังเกต 2 คนเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สังเกตและจะสังเกตสัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เลือกหน่วยสังเกตเป็นการสังเกตหน่วยเวลา (Time Sampling) สำหรับการสังเกตหน่วยเวลานี้ ผู้วิจัยแบ่งหน่วยเวลาออกเป็นช่วง ๆ ช่วงละ 7 นาที และในแต่ละช่วง ผู้วิจัยจะบันทึกพฤติกรรมตามช่วงเวลาที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาว่าพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นหรือไม่ ถ้าเกิดก็ใส่ 1 ถ้าไม่เกิดก็ใส่ 0 ลงในช่วงเวลานั้น สำหรับข้อมูลที่ได้อาจจากการบันทึกพฤติกรรมจะเสนอในรูปแบบของกราฟเส้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่า การใช้บทบาทสมมติจะพัฒนาความซื่อสัตย์ในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเลขอนุกูลวิทยา อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนมีความซื่อสัตย์ในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ
2. นักเรียนมีความซื่อสัตย์ในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติเกี่ยวกับความซื่อสัตย์
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติมีพัฒนาการของความซื่อสัตย์ในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติเกี่ยวกับความซื่อสัตย์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเลขอนกุลวิทยา อำเภอมือง จังหวัดเลย ปีการศึกษา 2529 ที่มีพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเลขอนกุลวิทยา อำเภอมือง จังหวัดเลย ปีการศึกษา 2529 จำนวน 14 คน ที่ได้จากประชากร โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยมีนักเรียนทั้งห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่มและ สุ่มนักเรียนมา 2 ห้องเรียน
2. สุ่มนักเรียนจากห้องเรียน 2 ห้องเรียน โดยให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนอีกห้องหนึ่ง เป็นกลุ่มควบคุม
3. สุ่มนักเรียนในแต่ละห้อง โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ครูประจำวิชาภาษาไทยและครูประจำชั้นให้นำให้นักพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรของนักเรียนในแต่ละห้อง ลงในแบบประเมินพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร แล้วให้นำนักพฤติกรรม ที่ได้มาจัดอันดับความขยันหมั่นเพียรจากต่ำไปสูง

3.2 เรียงลำดับนำนักเฉลี่ยของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรที่ได้จากครูประจำวิชาภาษาไทยและครูประจำชั้นจากต่ำไปสูง แล้วเลือกนักเรียนที่มีความขยันหมั่นเพียรต่ำมากที่สุดตามลำดับมา 7 คนในแต่ละห้องเรียน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มทดลอง 7 คน และกลุ่มควบคุม 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบประเมินพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร
2. แบบบันทึกพฤติกรรม
3. โปรแกรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ
4. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบประเมินพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร เป็นแบบประเมินพฤติกรรมในด้านการฟัง การถามคำถามในเนื้อหาที่เรียน การตอบคำถาม และการแสดงความคิดเห็นโดยให้ครูประจำวิชาภาษาไทยและครูประจำชั้นระบุน้ำหนักพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งให้น้ำหนักตั้งแต่ 1 - 5 สำหรับความหมายของน้ำหนักพฤติกรรมมีดังนี้

- 5 หมายถึง แสดงพฤติกรรมมากที่สุด
- 4 หมายถึง แสดงพฤติกรรมมาก
- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมปานกลาง
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมน้อย
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมน้อยที่สุด

2. แบบบันทึกพฤติกรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นดังนี้

2.1 ศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม

2.2 ให้ครูประจำวิชาภาษาไทยให้ความหมายของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย แล้วเรียงลำดับความถี่ของความหมายที่สอดคล้องกับความขยันหมั่นเพียรจากสูงมาต่ำ เลือกพฤติกรรมย่อยที่สามารถสังเกตได้มา 4 พฤติกรรม

2.3 สร้างนิยามพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรและแบบบันทึกพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบคือ ผศ.ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล รศ.กมลรัตน์ หล้าดวงษ์ และอาจารย์พรรณพิศ วาณิชการ

2.4 นำแบบบันทึกพฤติกรรมที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

2.5 ลักษณะของแบบบันทึกพฤติกรรม เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตตามช่วงเวลาที่เกิดขึ้นในการเรียนวิชาภาษาไทย ในขณะที่ครูสอนและขณะที่ทำงานกลุ่มย่อย โดยจะบันทึกพฤติกรรมตามละ 5 ช่วง ช่วงละ 7 นาที นาทีละ 1 คน และพัก 2 นาทีในแต่ละช่วง

การให้คะแนน

ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นให้นับเพียง 1 ครั้ง โดยเขียนเลข 1 ลงในช่วงเวลาที่เกิดขึ้น

ถ้าพฤติกรรมที่ต้องการบันทึกไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ให้เขียนเลข 0 ลงในช่วงเวลานั้น

การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต สังเกตและบันทึกพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเฉพาะในชั่วโมงภาษาไทย ซึ่งมีการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 4 ครั้ง จะสังเกตสัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยใช้เวลาในช่วงเดียวกัน สลับกันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม รวม 9 สัปดาห์ ในการสังเกตแต่ละครั้งจะสังเกตพฤติกรรมเป็นเวลา 50 นาทีติดต่อกัน โดยแบ่งการสังเกตออกเป็นช่วง ๆ รวม 5 ช่วง ช่วงละ 7 นาที และพัก 2 นาทีในแต่ละช่วง

ในการสังเกตพฤติกรรม จะเริ่มเมื่อครูประจำวิชาเริ่มดำเนินการสอน โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตนั่งโต๊ะพักครูหลังชั้นเรียน ในระยะห่างพอที่จะไม่เห็นการบันทึกของกันและกัน ไม่มีการปรึกษาเกี่ยวกับการบันทึกในระหว่างการสังเกต ไม่แสดง

ความสนใจพฤติกรรมของนักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ รวมทั้งระวังมิให้นักเรียนเห็นแบบบันทึกพฤติกรรมด้วย

กรณีความเชื่อมั่นของการสังเกต

หาได้จากสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต 2 คน โดยการคำนวณตามสูตร

สัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน

จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกตรงกัน + จำนวนช่วงเวลาที่บันทึกต่างกัน

พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรที่นำมาศึกษาครั้งนี้ จะต้องมีความสอดคล้องสูงกว่า .80 การสังเกตนั้นจึงจะเชื่อถือได้ (มองพรรณ เกิดพิทักษ์ 2527 : 50 อ้างอิงมาจาก Wright, 1966 Sulzer and Mayer, 1972 และชัยพร วิชาวุธ. 2523)

3. โปรแกรมการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียรโดยใช้บทบาทสมมติ
ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

3.1 ศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรและบทบาทสมมติ เพื่อนำมาสร้างโปรแกรมการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียรโดยใช้บทบาทสมมติ

3.2 สร้างโปรแกรมการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียร โดยใช้บทบาทสมมติ ซึ่งโปรแกรมการสอนจะประกอบด้วยสถานการณ์และบทบาทสมมติที่ส่งเสริมการพัฒนาความขยันหมั่นเพียร

ขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติของการสอนแต่ละครั้ง มีขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

1. ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน หรือจุดที่ต้องการชี้ใหญ่ให้เห็นและเรียนเพื่อความเข้าใจ

2. ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์สมมติ และเขียนบทบาทสมมติที่จะให้ผู้เล่นแสดง

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอนคือ

1. การอธิบายเรื่อง หมายถึง ผู้วิจัยและนักเรียนสนทนาซักถามหรือเล่าประสบการณ์ให้อีกฝ่ายหนึ่งฟัง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เรื่องที่จะศึกษาหรือผู้ให้ผู้เล่นมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน

2. การเลือกตัวผู้แสดง ในการทดลองนี้ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดงในแต่ละครั้ง ซึ่งมีการชักชวนผู้แสดงให้ใคร่แสดงครบทุกคนเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการแสดง และผู้วิจัยช่วยดูความเหมาะสมของผู้แสดงในบทบาทต่าง ๆ ด้วย

3. การจัดฉากแสดง เป็นการจัดฉากแบบสมมติขึ้นมาเพื่อให้การแสดงนั้น ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งเป็นการจัดฉากแบบง่าย เช่น การเลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียว เตรียมอุปกรณ์ในการแสดงเบื้องต้นเล็กน้อย

4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงในครั้งนั้น ๆ เป็นผู้สังเกตการณ์ คือ ร่วมกันสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ในการแสดง เพื่อนำไปสู่การอภิปรายและวิเคราะห์ผลหลังการแสดง

5. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ก่อนการแสดง ผู้วิจัยให้ผู้แสดงลองแสดงท่าทางต่าง ๆ เช่น วิ่ง ไล่ใจ โกรธ เป็นต้น เพื่อจัดความวิตกกังวล หันเหและประหม่าของผู้แสดง แล้วจึงให้ผู้แสดง แสดงบทบาทที่ตนได้รับ

6. การแสดง ให้ผู้แสดง แสดงบทบาทตามที่ได้รับ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

เมื่อการแสดงสิ้นสุดลงแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกันว่าที่ตัวละครแสดงไปแล้วนั้นเป็นอย่างไร มีวิธีการแก้ปัญหาที่ดีหรือไม่ควรทำอะไรแก้ไขเพิ่มเติมบ้าง ทั้งนี้การอภิปรายจะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมาและเน้นที่เหตุผลของการแสดงออกและพฤติกรรมที่แสดงออกมา โดยไม่มุ่งถึงว่าใครแสดงดีไม่ดีเพียงใด

ขั้นที่ 4

ถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังได้ผลไม่เป็นที่พอใจ ผู้วิจัยอาจจะให้มีการแสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมก็ได้ ซึ่งอาจจะแสดงซ้ำหลายครั้งจนกว่าจะได้ผลเป็นที่พอใจ หากผู้วิจัยเห็นว่าการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็น อาจจะข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่ว ๆ ไป ซึ่งโดยมากจะเป็นการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้อย่างดี

3.3 นำโปรแกรมบทบาทสมมติไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งไม่ใช่ นักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านความเหมาะสมของสถานการณ์และบทบาทสมมติ ตลอดจนวิธีการและระยะเวลาที่ใช้ในการแสดงเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น และเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

4. โปรแกรมการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียรโดยใช้การสอนแบบปกติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

4.1 ศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียน เพื่อนำมาสร้างโปรแกรมการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียรในการเรียน โดยใช้การสอนแบบปกติ

4.2 สร้างโปรแกรมการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียรโดยใช้การสอนแบบปกติ ซึ่งมีเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนเช่นเดียวกับบทบาทสมมติ แต่การสอนแบบปกติจะใช้วิธีสอนโดยการบรรยาย ตลอดจนการซักถามและแสดงความคิดเห็น

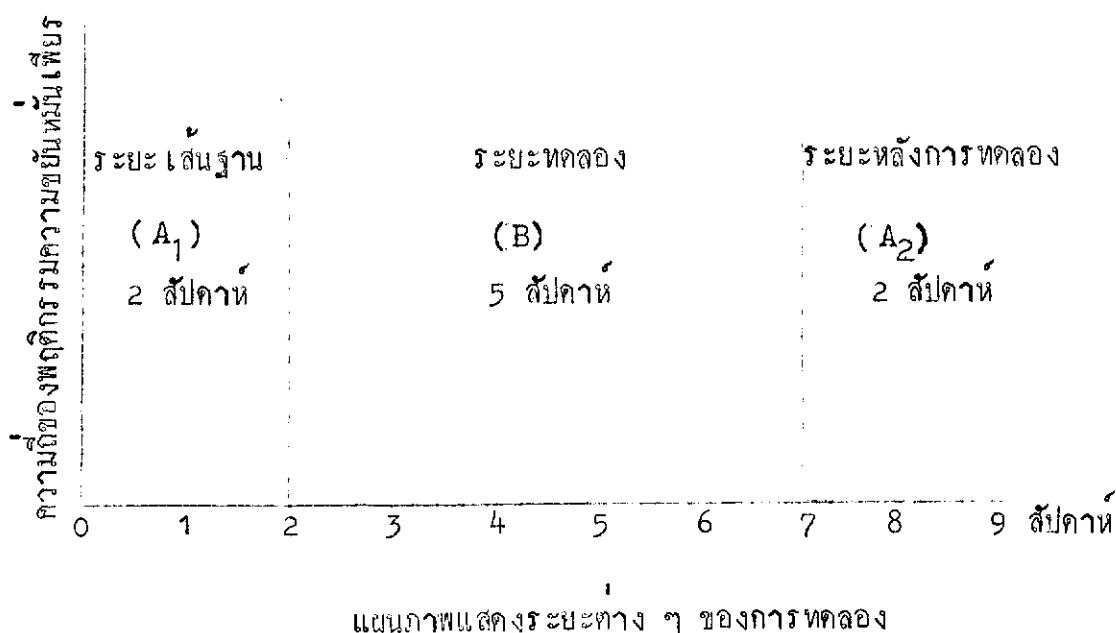
การดำเนินการทดลอง

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองแบบสลับกัน (ABA reversal design) แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต ทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 (A_1) ระยะพื้นฐานพฤติกรรม หาพื้นฐานของพฤติกรรมเป็นเวลา 2 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 1 - 2) โดยใช้คะแนนดิบสำหรับเขียนกราฟเพื่อดูความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรก่อนการทดลอง และใช้คะแนนเฉลี่ยของทุกคนเป็นการทดสอบก่อนการทดลอง

ระยะที่ 2 (B) ระยะทดลอง โดยใช้โปรแกรมบทบาทสมมติสำหรับกลุ่มทดลองใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติสำหรับกลุ่มควบคุม เป็นเวลา 5 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 3 - 7) จะใช้คะแนนดิบของแต่ละคนเขียนกราฟ เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในขณะทดลองเท่านั้น

ระยะที่ 3 (A_2) ระยะหลังการทดลอง เป็นเวลา 2 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 8 - 9) โดยใช้คะแนนดิบสำหรับเขียนกราฟเพื่อดูความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรหลังการทดลอง และใช้คะแนนเฉลี่ยของทุกคนเป็นการทดสอบหลังจากได้รับการทดลองแล้ว

2. ลำดับชั้นการทดลอง ผู้วิจัยได้ลำดับชั้นของการดำเนินการทดลองดังนี้

2.1 สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยมีนักเรียนทั้งห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม สุ่มนักเรียนมา 2 ห้องเรียน ให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง อีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม

2.2 สำนวณนักเรียนในแต่ละห้อง แล้วเรียงลำดับของนักเรียนตามพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรจากต่ำไปสูง เลือกนักเรียนที่มีความขยันหมั่นเพียรต่ำมากที่สุดมา 7 คน ในแต่ละห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลอง 7 คน กลุ่มควบคุม 7 คน

2.3 ดำเนินการทดลองดังนี้คือ

2.3.1 ผู้วิจัยและผู้รวมสังเกต ทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยสลับวันกันเป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 (A_1) เริ่มสัปดาห์ที่ 1 - 2 คือระหว่างวันที่ 23 มิถุนายน 2529 ถึงวันที่ 4 กรกฎาคม 2529 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรของนักเรียนตามปกติ รวมบันทึกพฤติกรรม 4 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เพื่อใช้เป็นพื้นฐานของพฤติกรรมในสภาพปกติ

ระยะที่ 2 (B) เริ่มสัปดาห์ที่ 3 - 7 คือระหว่างวันที่ 7 กรกฎาคม 2529 ถึงวันที่ 8 สิงหาคม 2529 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมในระยะทดลอง โดยใช้โปรแกรมบทบาทสมมติในกลุ่มทดลอง ใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติในกลุ่มควบคุม รวมบันทึกพฤติกรรม 10 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที

ระยะที่ 3 (A_2) เริ่มสัปดาห์ที่ 8 - 9 คือระหว่างวันที่ 11 - 22 สิงหาคม 2529 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมหลังการทดลอง

2.3.2 การสอนโดยใช้โปรแกรมบทบาทสมมติในกลุ่มทดลอง และใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติในกลุ่มควบคุม เริ่มสอนในสัปดาห์ที่ 3 - 7 ระหว่างเวลา 15.40 - 16.30 น. สัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยสลับวันกันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2.4 หลังจากการทดลองได้สิ้นสุดลงแล้ว นำข้อมูลจากการบันทึก
พฤติกรรมมาหาความเชื่อมั่นระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตในแต่ละช่วงการ
ทดลอง

2.5 นำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมมีค่าความเชื่อมั่นสูงกว่า
.80 มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

2.6 เสนอข้อมูลด้วยกราฟเส้น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 คะแนนเฉลี่ย (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 :
71)

1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ
2524 : 75)

2. สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน

2.1 เปรียบเทียบคะแนนความขยันหมั่นเพียรในการเรียนภายในกลุ่ม
ใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed-
Ranks Test) (นิภา ศรีไพโรจน์ 2528 : 111)

2.2 เปรียบเทียบคะแนนความขยันหมั่นเพียรในการเรียนระหว่าง
กลุ่ม ใช้การทดสอบของแมน-วิทนี (The Mann-Whitney U Test)
(นิภา ศรีไพโรจน์ 2528 : 149)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการทดลองสิ้นสุดลงแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการบันทึกพฤติกรรมของ ผู้รับการทดลองแต่ละคน มาหาค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกตในแต่ละช่วงการทดลอง ปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกตสูงกว่า .80 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบความชยันต์นั้น เพื่อบนการ เรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ก่อนและหลังการ ใจบพาทสมมติ
2. เปรียบเทียบความชยันต์นั้น เพื่อบนการ เรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ก่อนและหลังการ สอนแบบปกติ
3. เปรียบเทียบความชยันต์นั้น เพื่อบนการ เรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดย ใจบพาทสมมติและนักเรียนที่ได้รับการ สอนแบบปกติ
4. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความชยันต์นั้น เพื่อบนการ เรียนวิชา ภาษาไทยของนักเรียน
5. ศึกษาร้อยละของพฤติกรรมความชยันต์นั้น เพื่อบนการ ฟัง การถาม คำถาม การตอบคำถามและการ แสดงความคิดได้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความชยันต์นั้น เพื่อบนการ เรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ก่อนและหลังการ ใจบพาทสมมติ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนก่อน
และหลังการใช้บทบาทสมมติ

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S	$\bar{X}_D$	T
ก่อนทดลอง	7	10	2.3094	13.2857	0*
หลังทดลอง	7	23.2857	2.4299		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากตาราง 1 ปรากฏว่าความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

2. เปรียบเทียบความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S	$\bar{X}_D$	T
ก่อนทดลอง	7	9	2.3804	7.2857	0*
หลังทดลอง	7	16.2857	1.3801		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากตาราง 2 ปรากฏว่าความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอบแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร

3. เปรียบเทียบความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

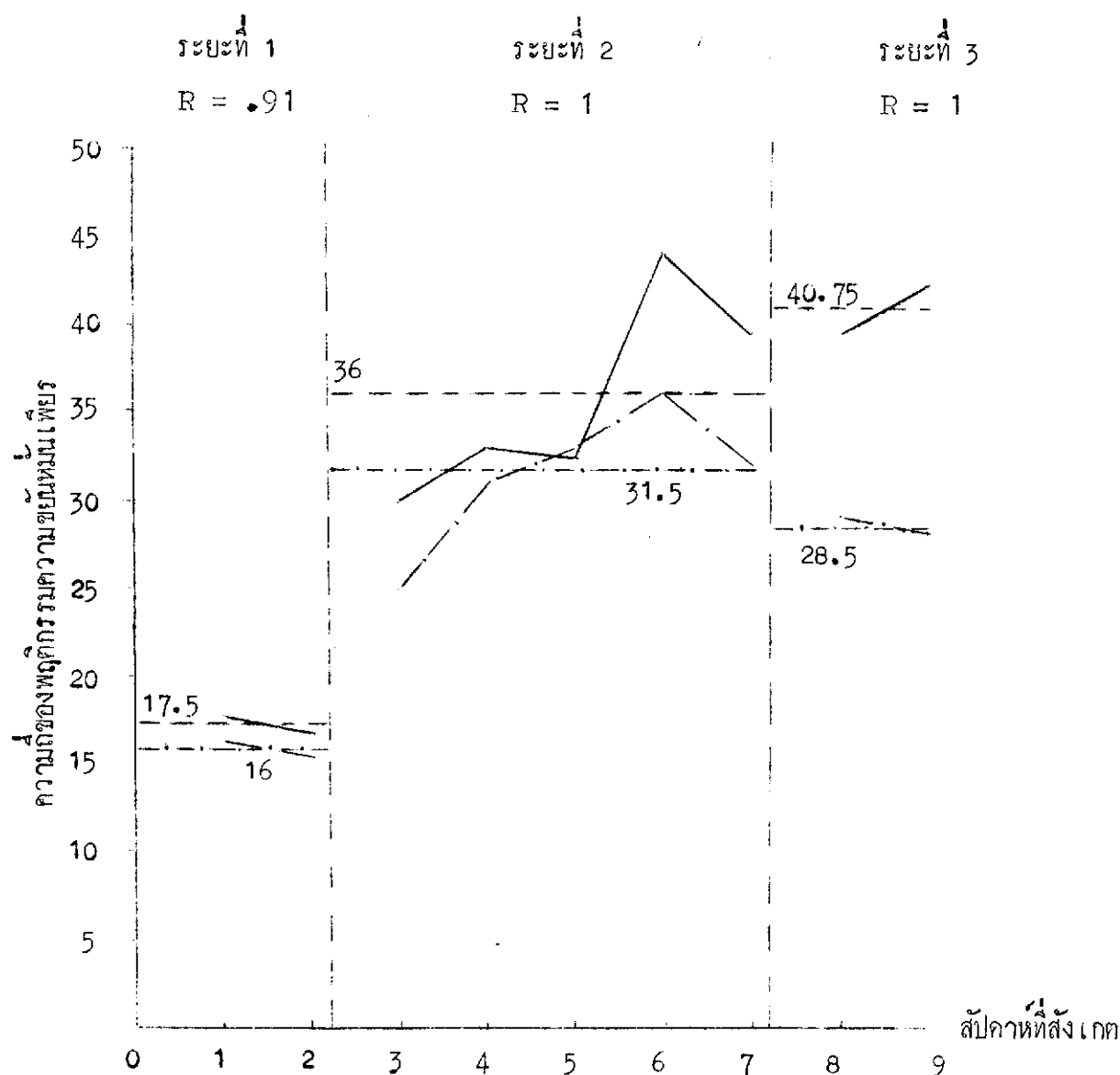
กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_D$	S_D	U
กลุ่มทดลอง	7	13.2857	13.5804	3.7**
กลุ่มควบคุม	7	7.2857	1.6035	

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากตาราง 3 ปรากฏว่านักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การสอนโดยใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่าการสอนแบบปกติ

4. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ผู้วิจัยรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตลอด 3 ระยะ คือระยะที่ 1 ระยะพื้นฐานพฤติกรรม ระยะที่ 2 ระยะทดลอง และระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง ปรากฏผลถึงแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชา

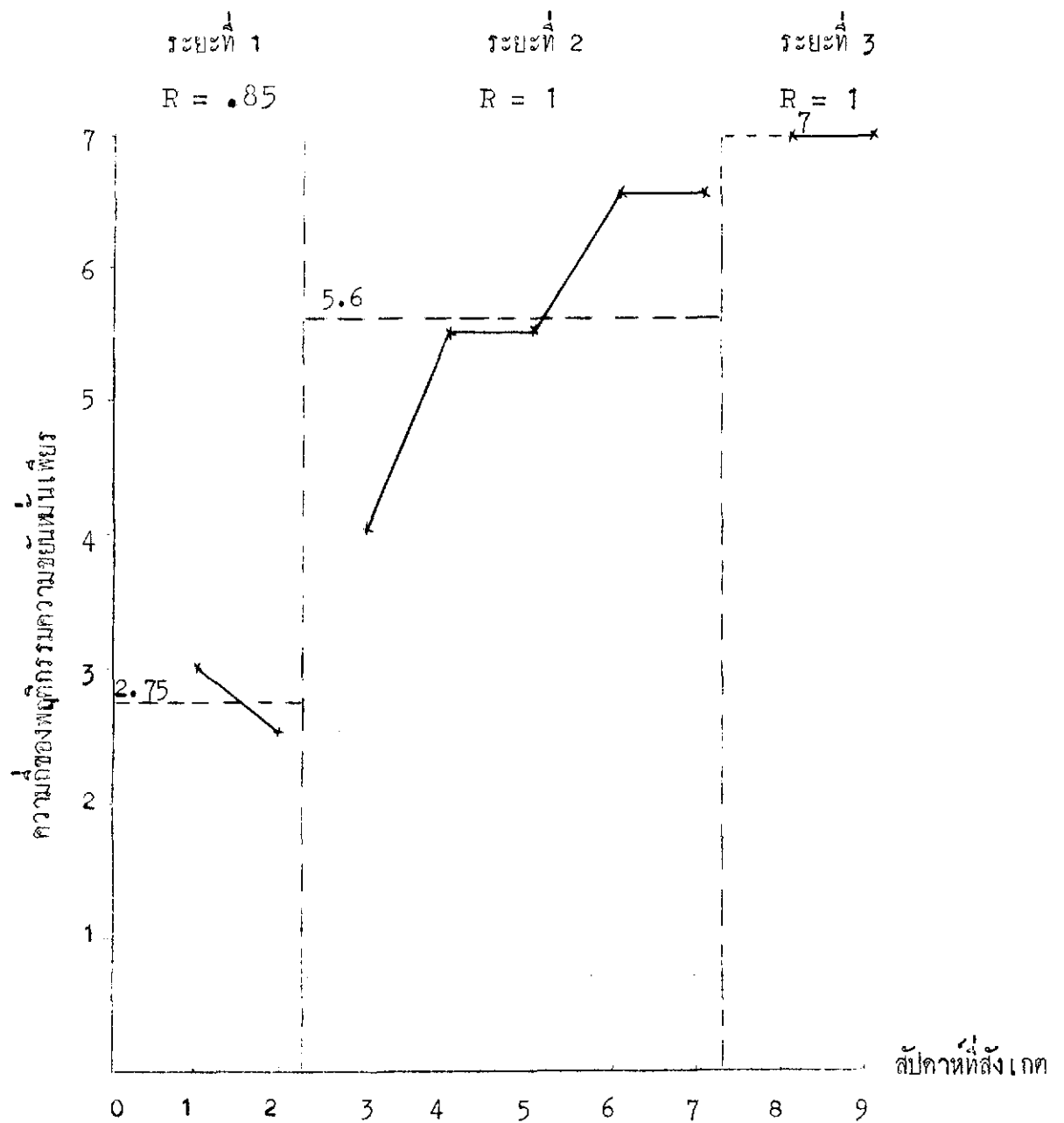
ภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตลอด 3 ระยะ

- ความถี่พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลอง
- - - ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลอง
- ความถี่พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มควบคุม
- - - - ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มควบคุม

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

จากภาพประกอบ 1 จะเห็นว่าค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองในระยะที่สอนโดยใช้บทบาทสมมติ (ระยะที่ 2) และระยะหลังการทดลอง (ระยะที่ 3) เพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ยในระยะเสัฐานพฤติกรรม (ระยะที่ 1) กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยในระยะที่ 1 เป็น 17.5 เพิ่มขึ้นเป็น 36 ในระยะที่ 2 และเพิ่มขึ้นเป็น 40.75 ในระยะที่ 3 แต่เมื่อพิจารณาจากกลุ่มควบคุมพบว่าค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยในระยะที่สอนแบบปกติ (ระยะที่ 2) เพิ่มขึ้น จากระยะเสัฐานพฤติกรรม (ระยะที่ 1) ส่วนระยะหลังการทดลอง (ระยะที่ 3) กลับลดลง จากระยะที่ 2 กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยในระยะที่ 1 เป็น 16 เพิ่มขึ้นเป็น 51.5 ในระยะที่ 2 และลดลงเป็น 28.5 ในระยะที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่า ค่าเฉลี่ยดังกล่าวของกลุ่มทดลองในระยะหลังการทดลองเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ส่วนกลุ่มควบคุมลดลงเล็กน้อยแสดงให้เห็นว่าผลการใช้บทบาทสมมติทำให้พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยยังคงอยู่

4.2 ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นรายบุคคลตลอด 3 ระยะ คือระยะที่ 1 ระยะเสัฐานพฤติกรรม ระยะที่ 2 ระยะทดลอง และระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง ปรากฏผลดังแสดงในภาพประกอบ 2 - 15

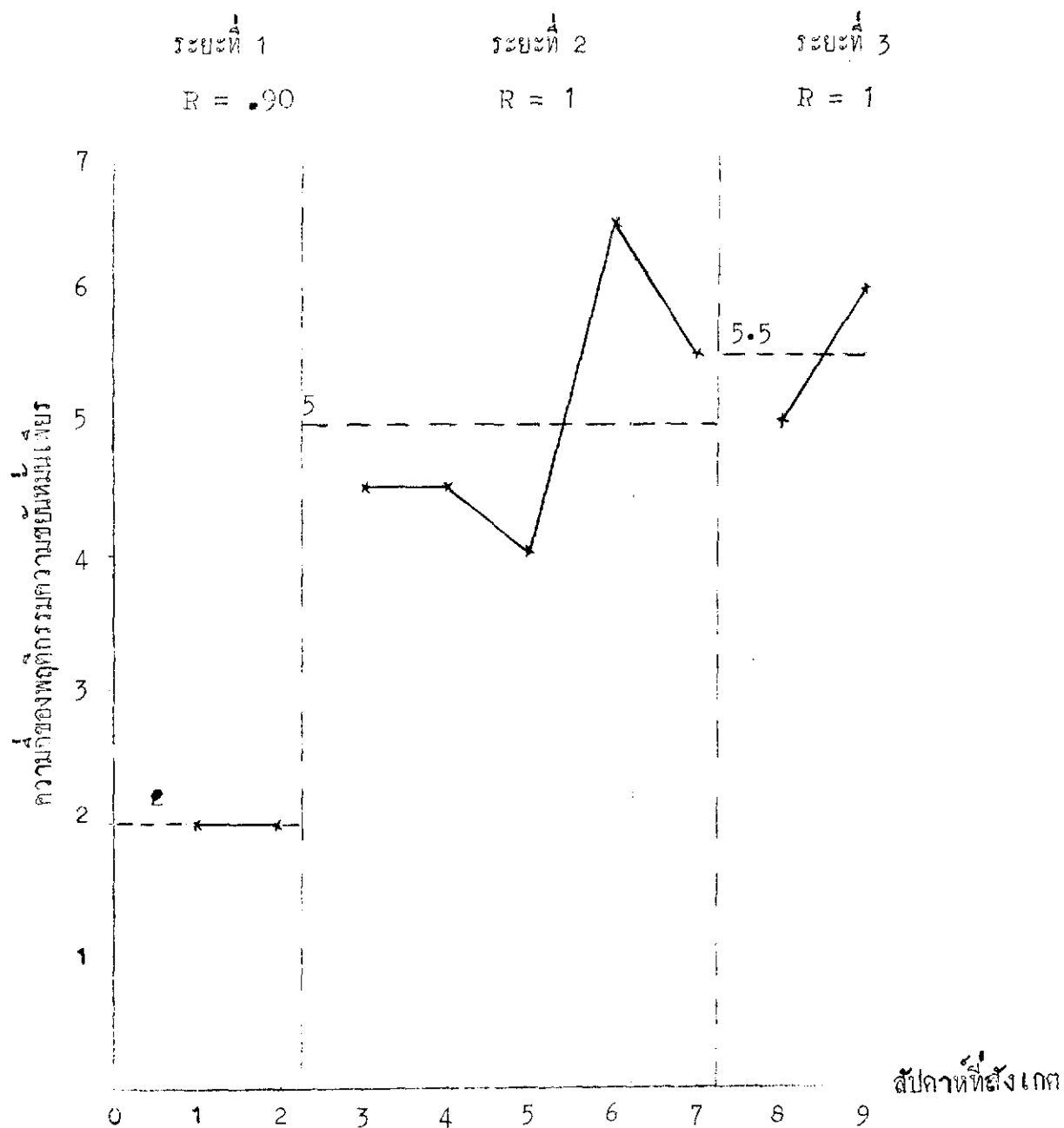
ภาพประกอบ 2 ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความซนหมั่นเพียรในการเรียนวิชา

ภาษาไทย ตลอด 3 ระยะของกลุ่มทดลองคนที่ 1

—x— ความถี่พฤติกรรมความซนหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

--- ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความซนหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

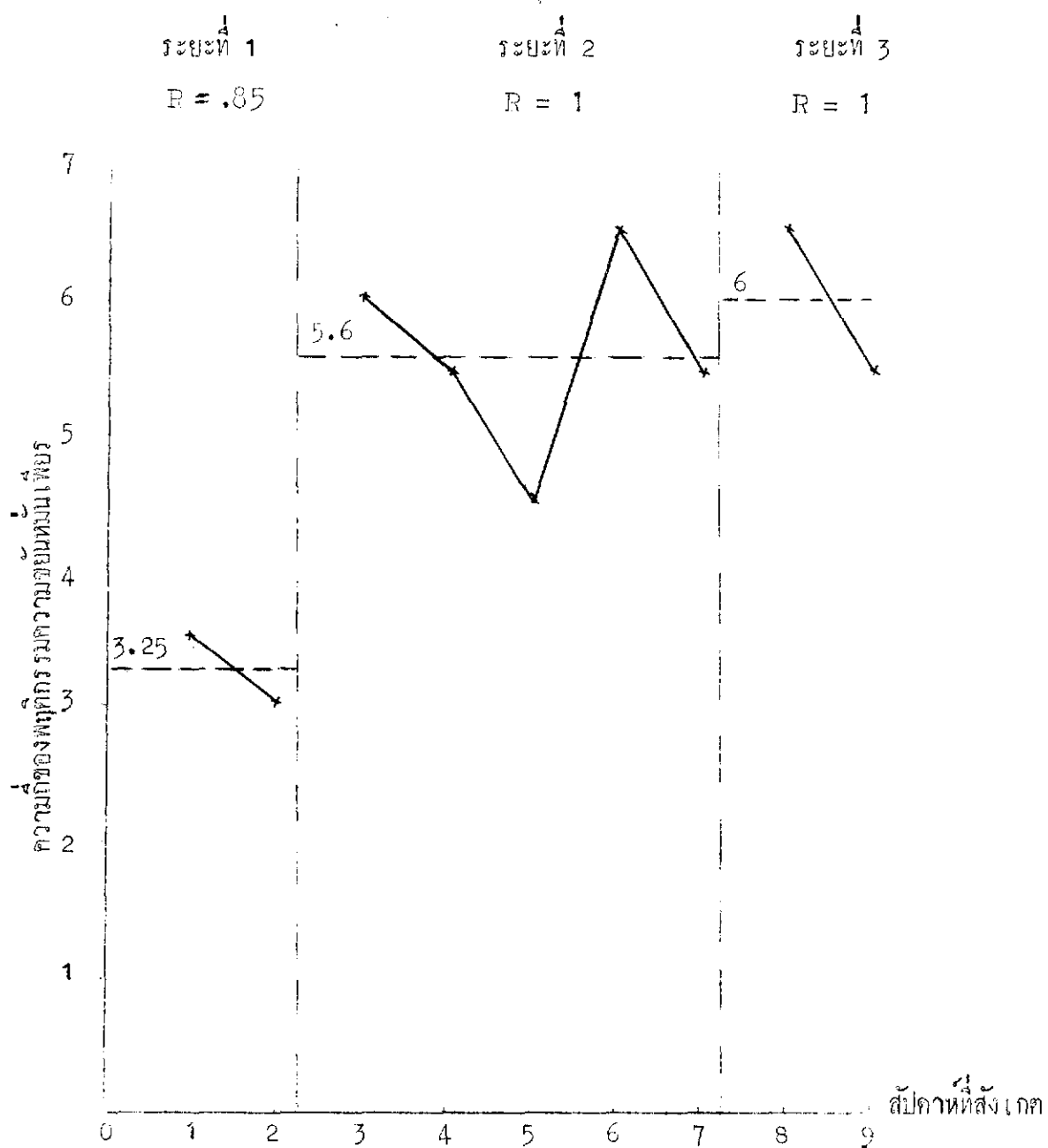

ภาพประกอบ 3 ค่าเฉลี่ยความดีของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มทดลองคนที่ 2

—x—x— ความดีพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

— — — ค่าเฉลี่ยความดีของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

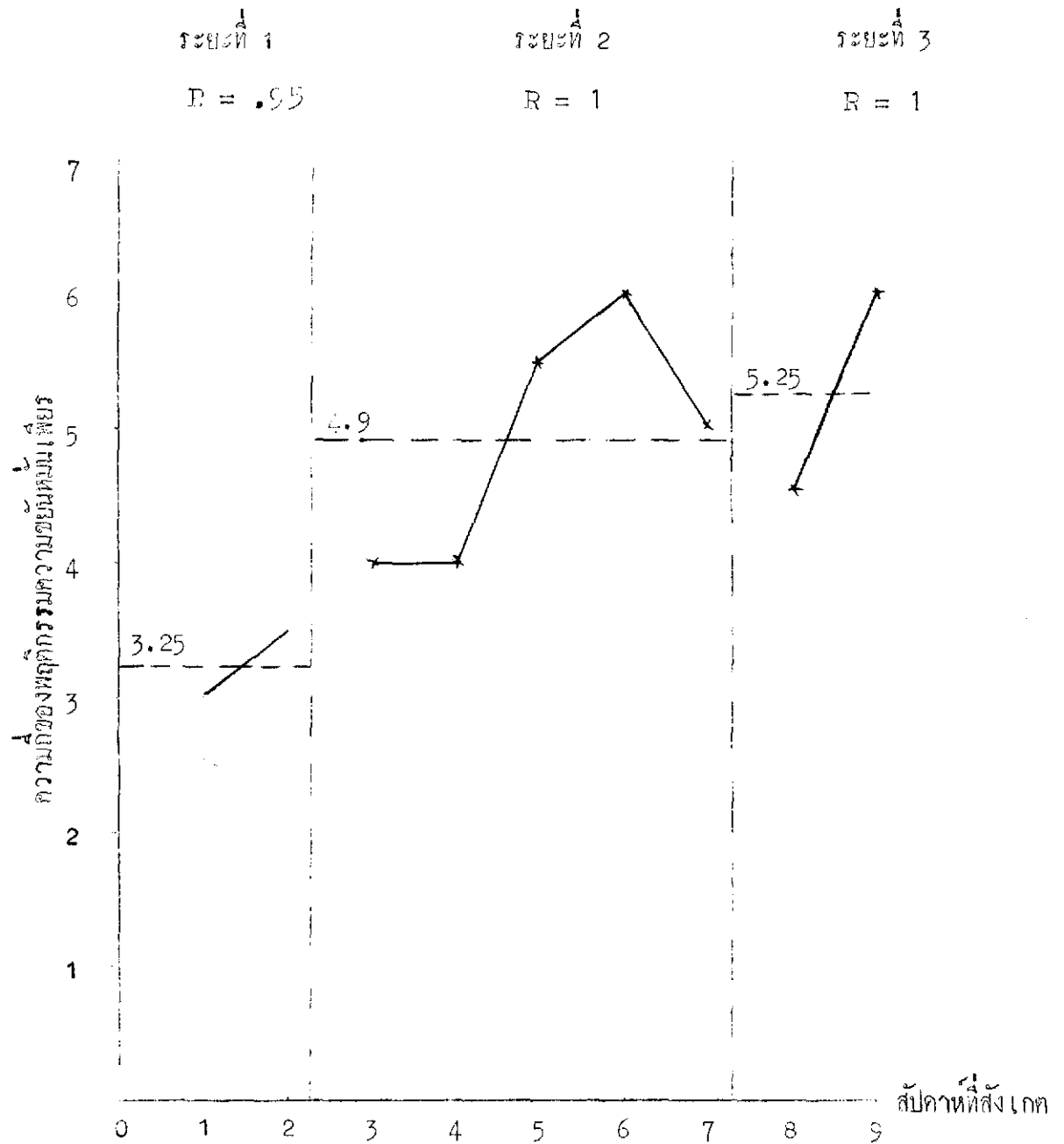

ภาพประกอบ 4 ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มทดลองคนที่ 3

—x— ความถี่พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

----- ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

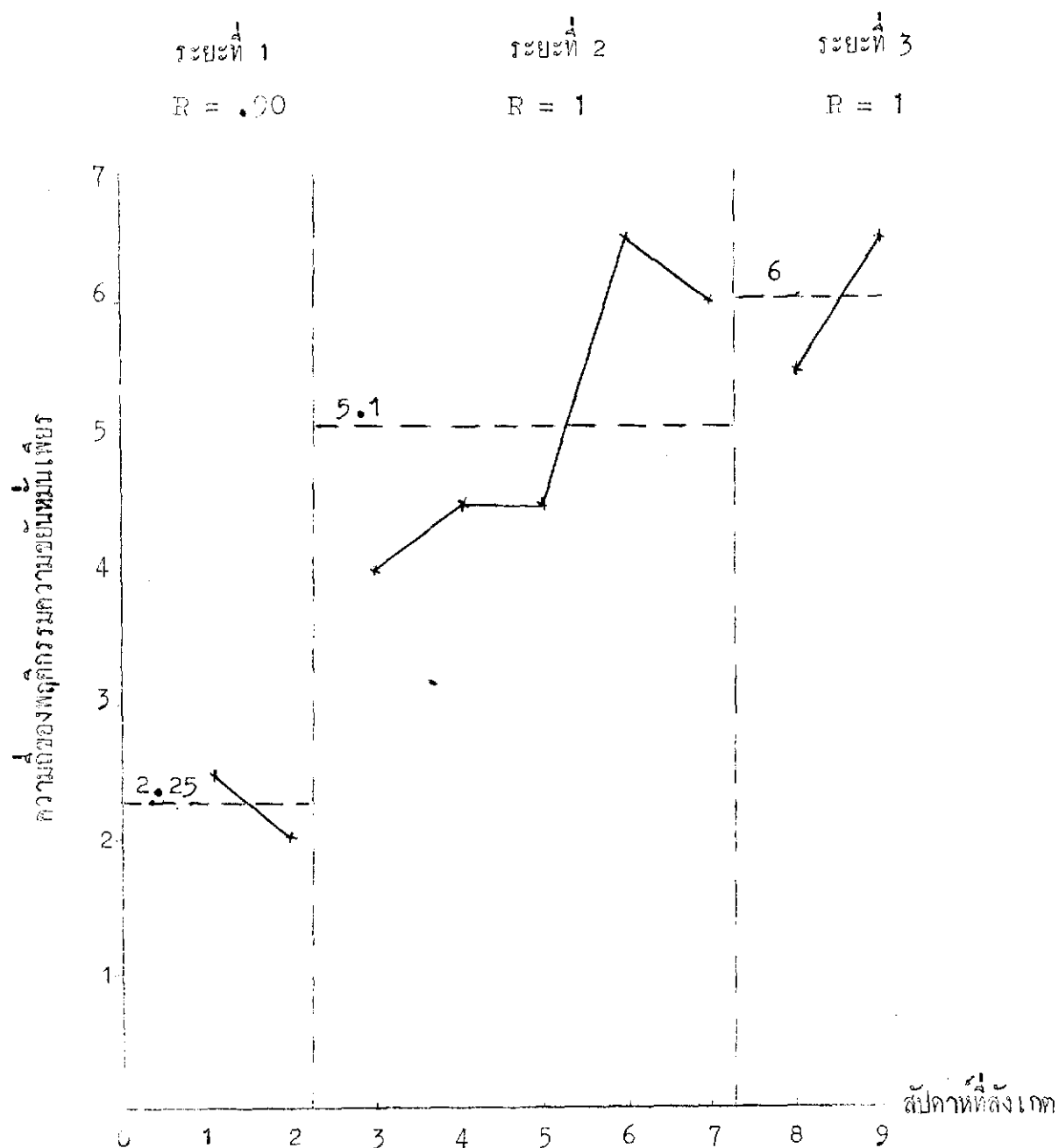

ภาพประกอบ 5 ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มทดลองคนที่ 4

—*—*— ความถี่พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

----- ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

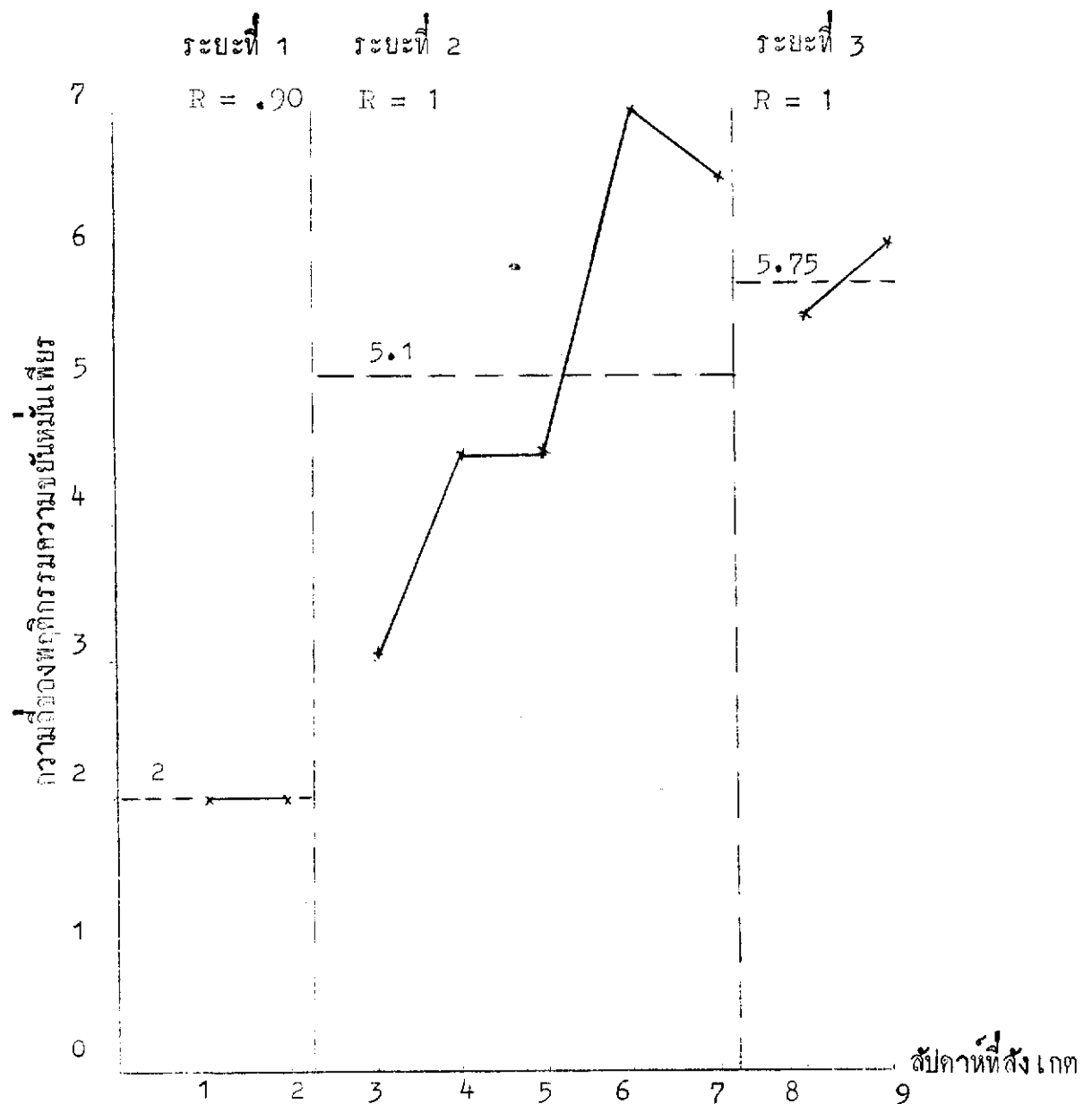
ภาพประกอบ 6 ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชา

ภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มทดลองคนที่ 5

—*—*— ความถี่พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

----- ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

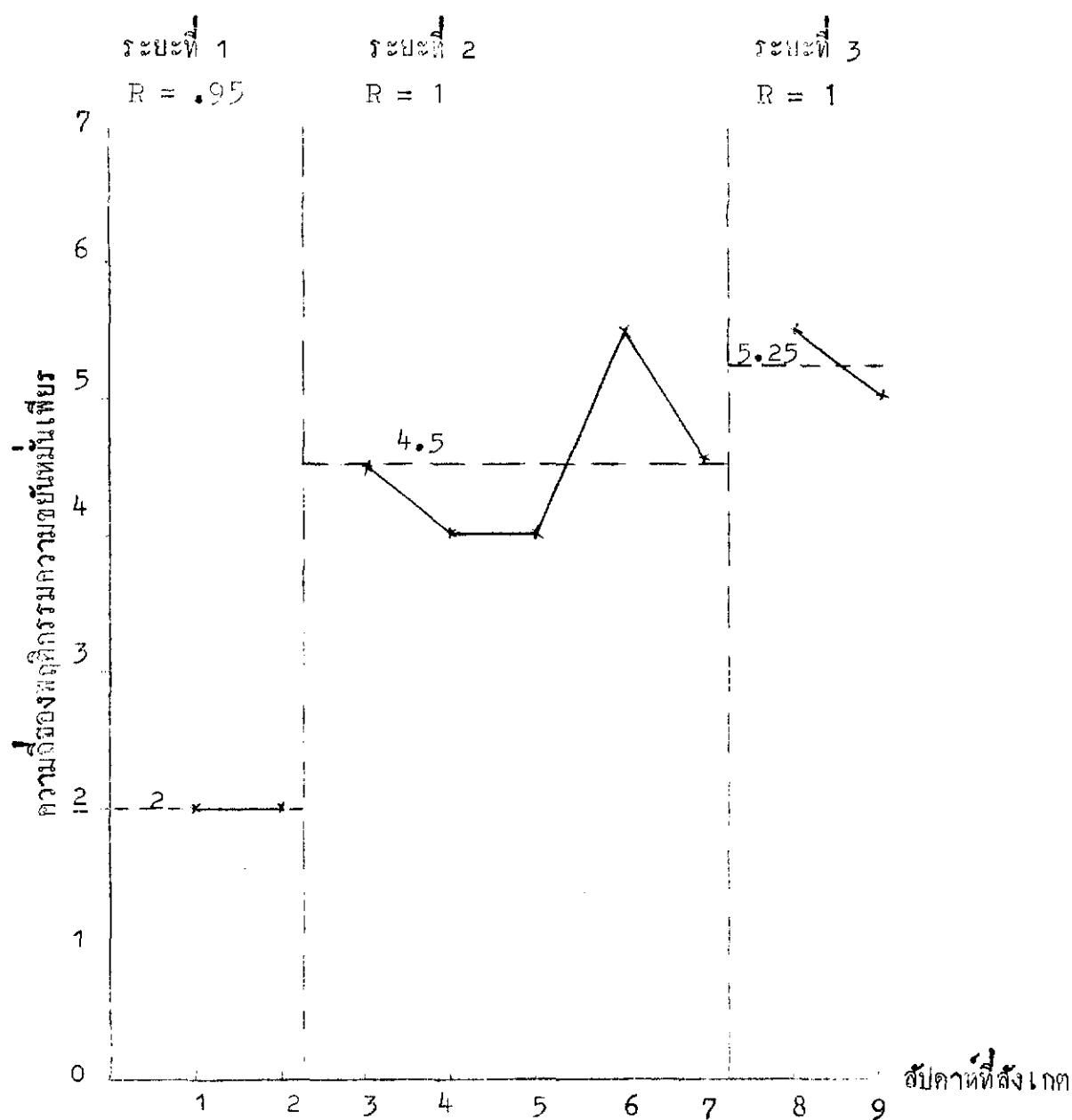

ภาพประกอบ 7 ค่าเฉลี่ยความดีของพฤติกรรมการความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มทดลองคนที่ 6

—→ ความดีพฤติกรรมการความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

--- ค่าเฉลี่ยความดีของพฤติกรรมการความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

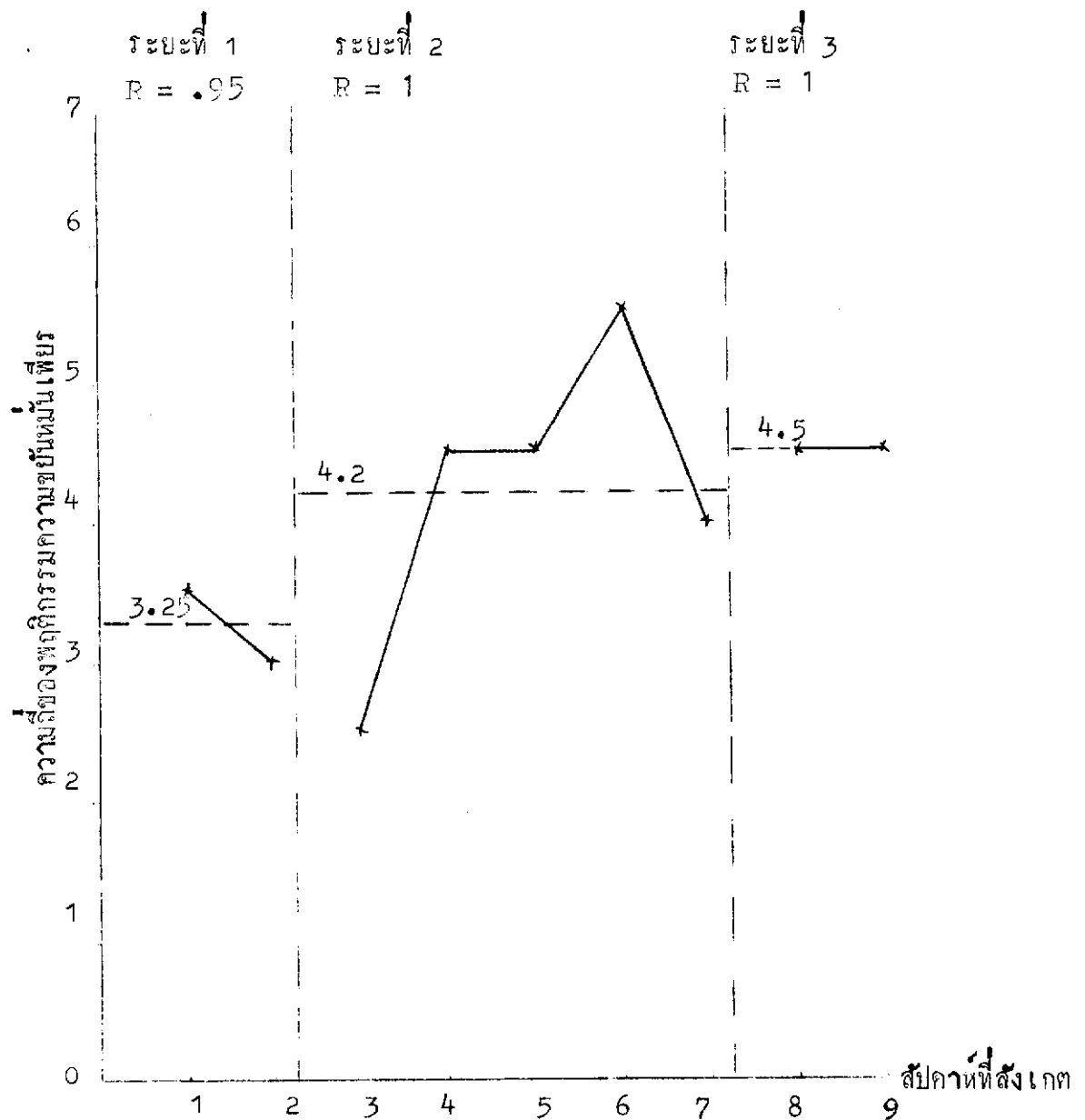
ภาพประกอบ 8 ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชา

ภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มทดลองคนที่ 7

—x—x— ความถี่พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

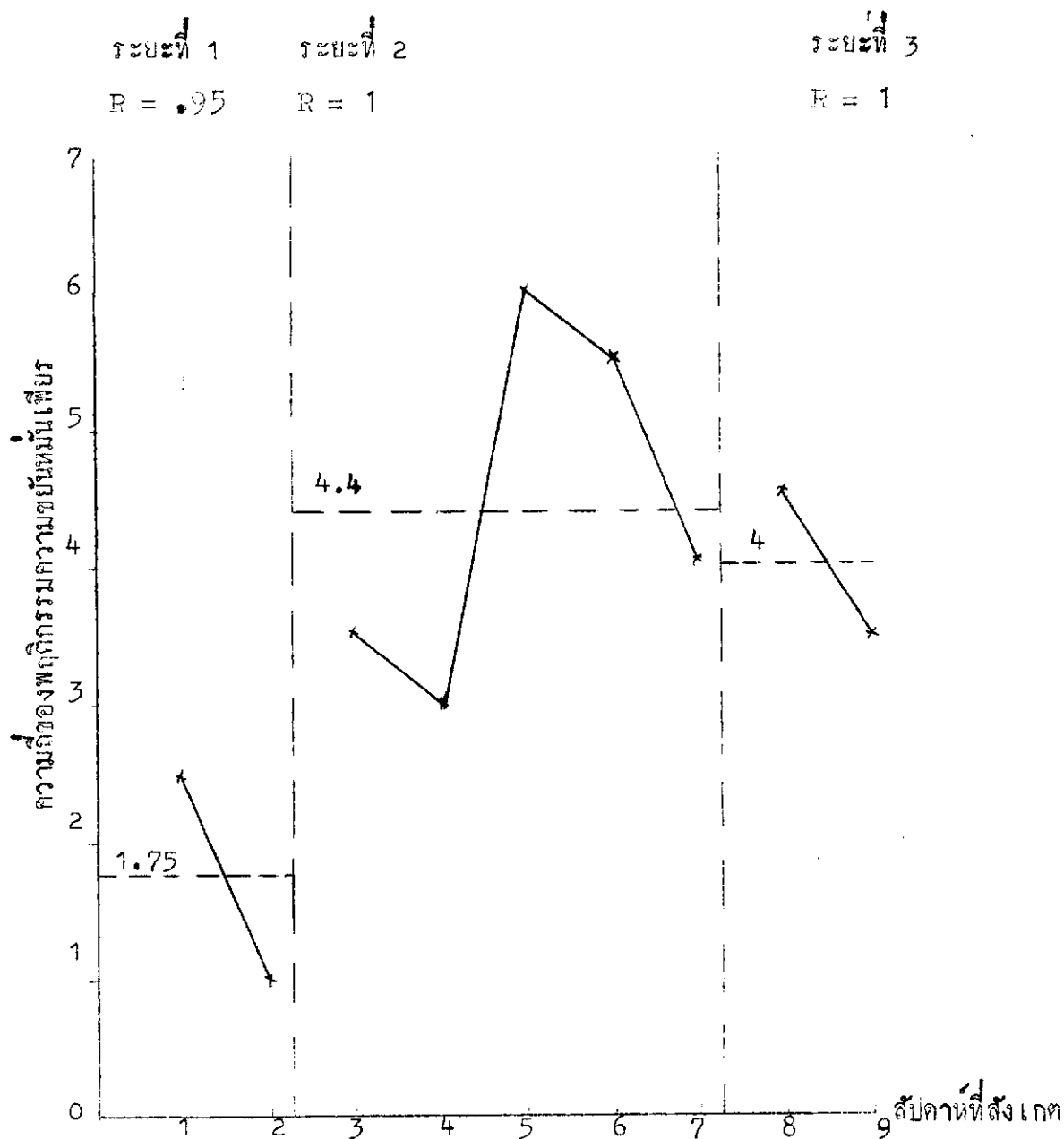
----- ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

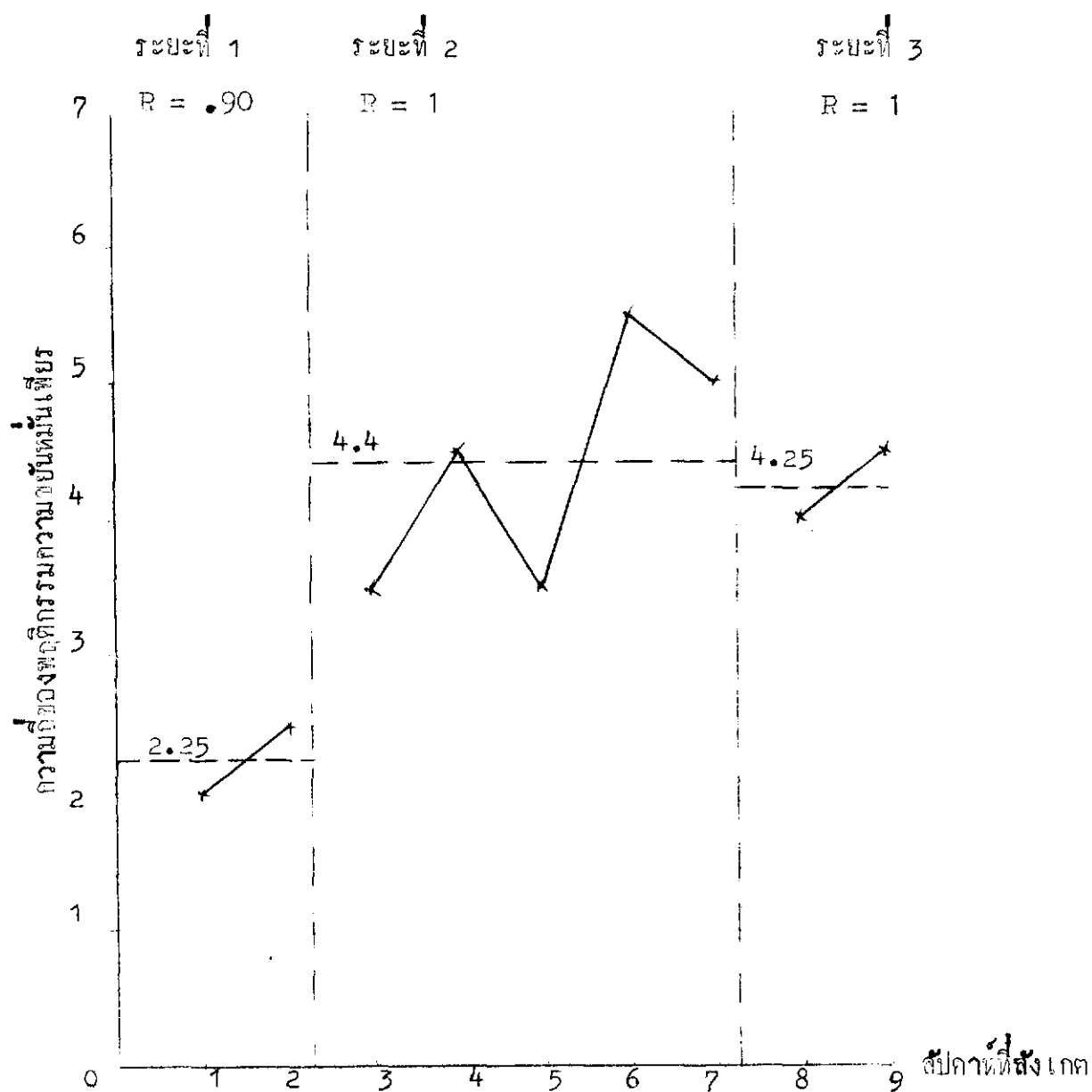
ภาพประกอบ 9 ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มควบคุมคนที่ 1

- x—x ความถี่พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย
 — ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

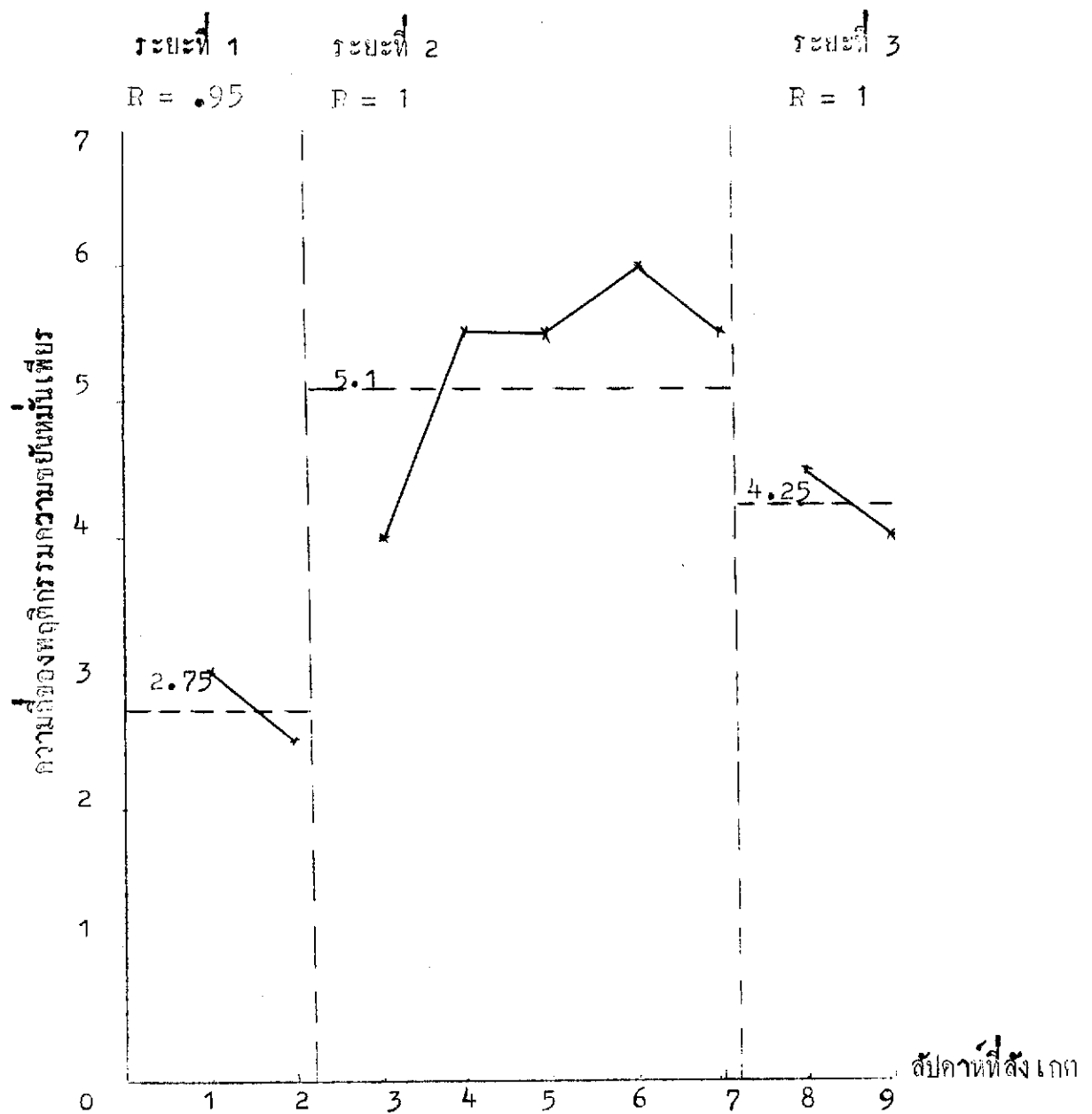
ภาพประกอบ 10 ค่าเฉลี่ยความดีของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มควบคุมคนที่ 2

- x—x— ความดีพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย
- — — ค่าเฉลี่ยความดีของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 11 ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มควบคุมคนที่ 3

—×—×— ความถี่พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย
 ---- ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

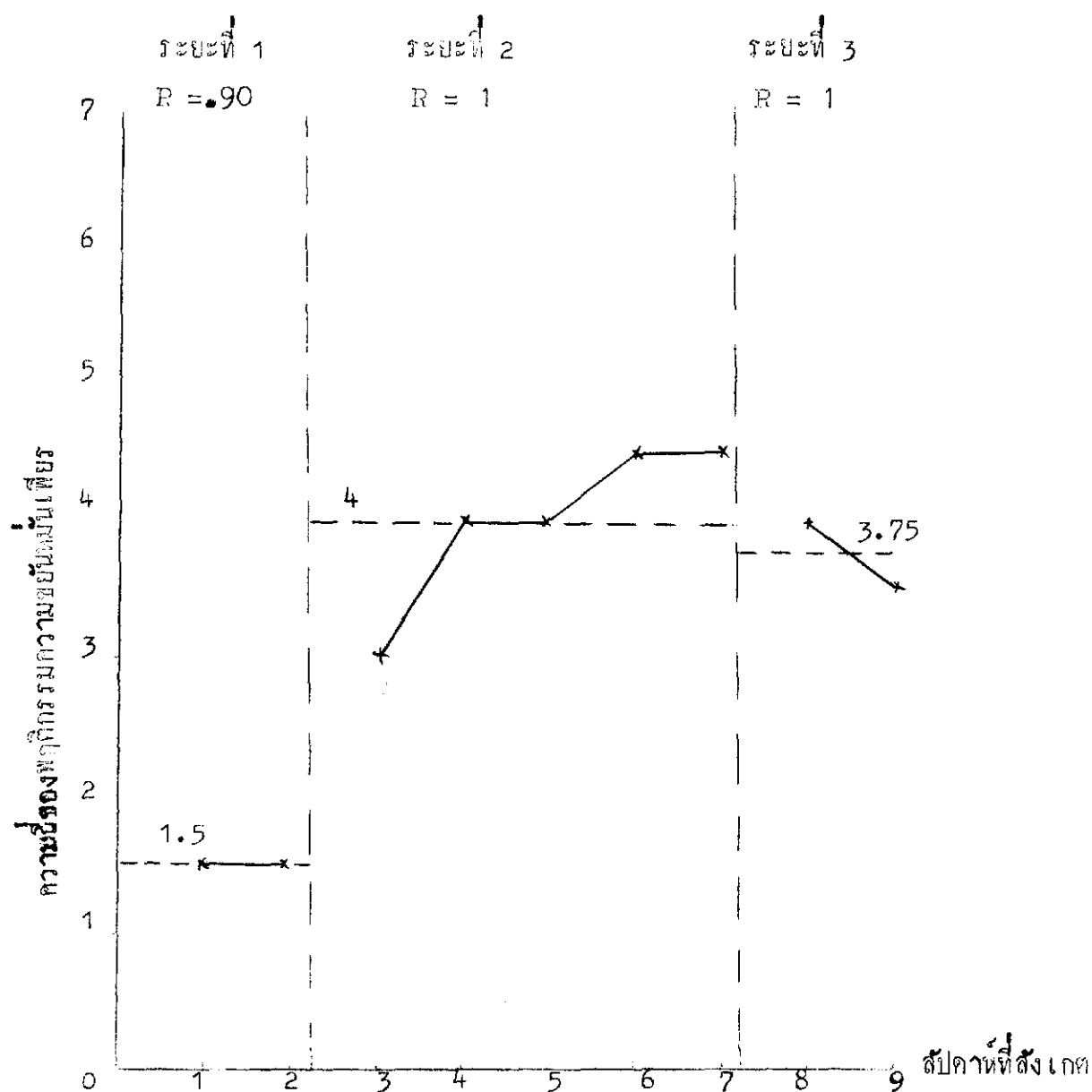

ภาพประกอบ 12 ค่าเฉลี่ยความดีของพฤติกรรมการความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มควบคุมคนที่ 4

—x— ความดีพฤติกรรมการความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

---- ค่าเฉลี่ยความดีของพฤติกรรมการความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

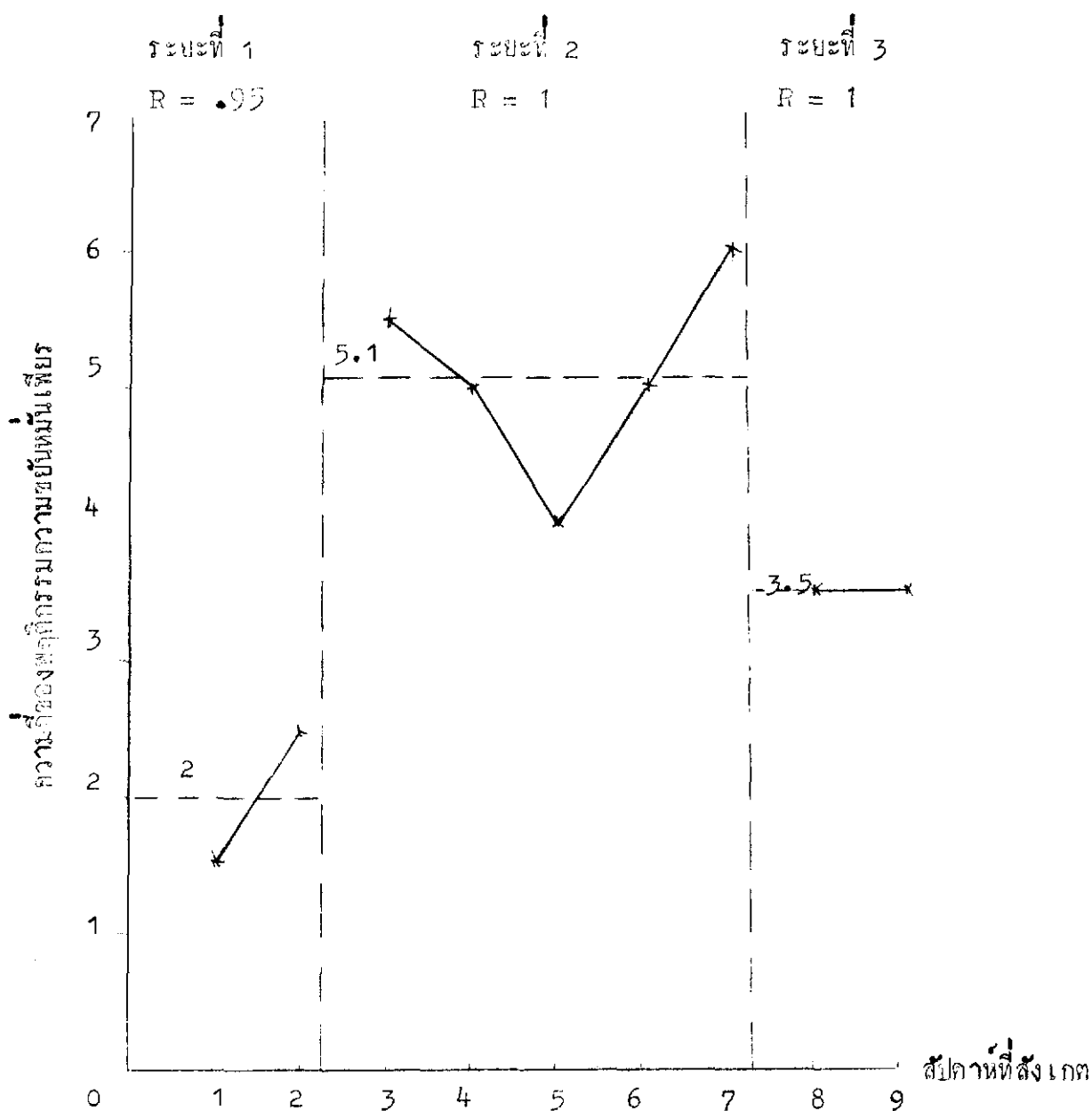
R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 13 ค่าเฉลี่ยความดีของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชา

ภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มควบคุมคนที่ 5

- x— ความดีพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย
- — — ค่าเฉลี่ยความดีของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

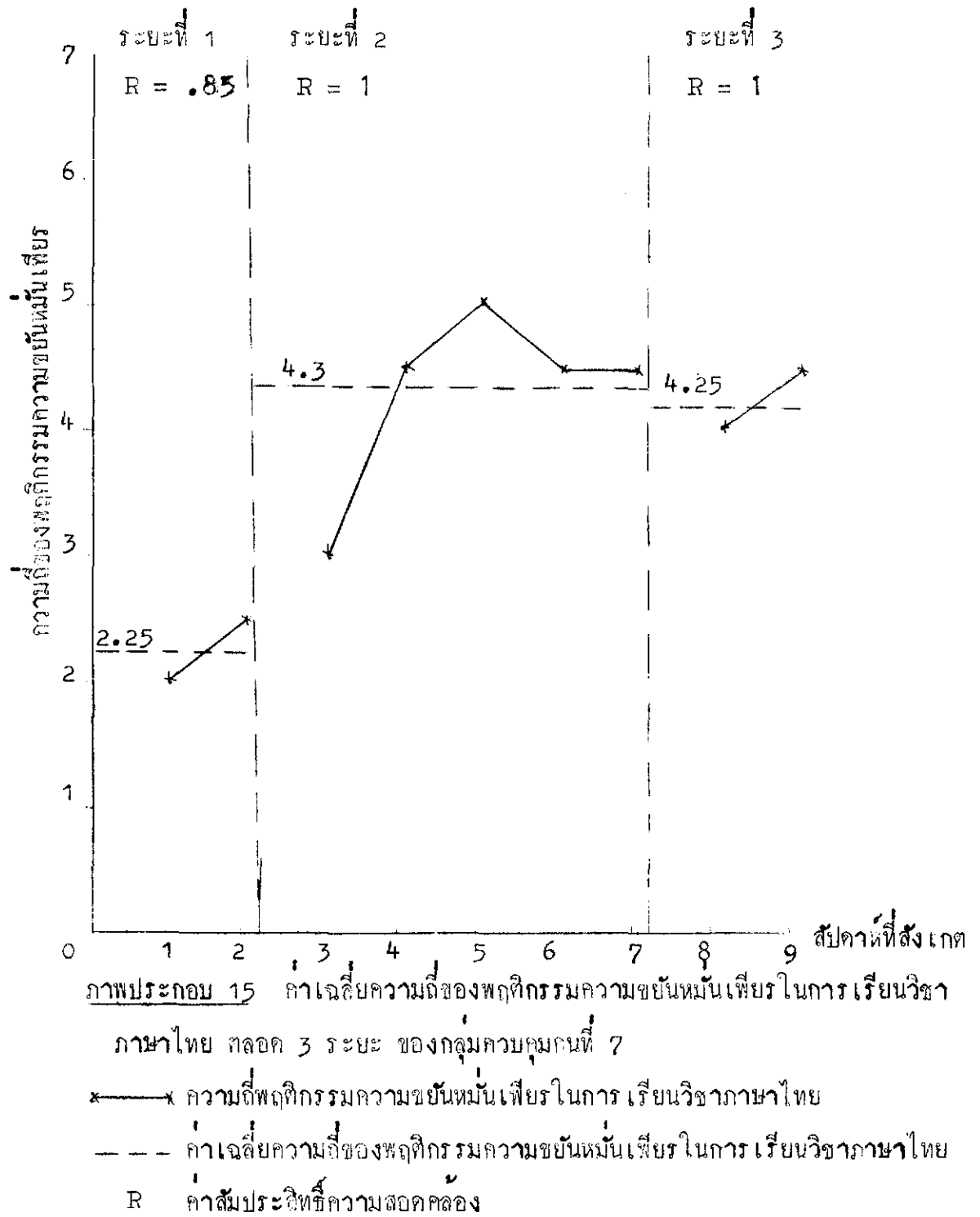
ภาพประกอบ 14 ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการความซ้นหมั่นเพียรในการเรียนวิชา

ภาษาไทย ตลอด 3 ระยะ ของกลุ่มควบคุมคนที่ 6

—*—*— ความถี่พฤติกรรมการความซ้นหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

— — — ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการความซ้นหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

จากภาพประกอบ 2 - 15 แสดงค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยในระบะต่าง ๆ ของการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมเป็นรายบุคคล ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

กลุ่มทดลอง

นักเรียนทุกคนในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยในระยะที่สอนโดยใช้บทบาทสมมติ (ระยะที่ 2) และระยะหลังการทดลอง (ระยะที่ 3) สูงกว่าระยะเสัฐานของพฤติกรรม (ระยะที่ 1) เมื่อพิจารณาในระยะหลังการทดลองพบว่าค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนทุกคนสูงกว่าระยะที่สอนโดยใช้บทบาทสมมติเล็กน้อย ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยในระบะต่าง ๆ ของการทดลองของแต่ละคนเป็นดังนี้คือ คนที่ 1 ระยะที่ 1 เป็น 2.75 เพิ่มขึ้นเป็น 5.6 ในระยะที่ 2 และเพิ่มขึ้นเป็น 7 ในระยะที่ 3 (ภาพประกอบ 2) คนที่ 2 ระยะที่ 1 เป็น 2 เพิ่มขึ้นเป็น 5 ในระยะที่ 2 และเพิ่มขึ้นเป็น 5.5 ในระยะที่ 3 (ภาพประกอบ 3) คนที่ 3 ระยะที่ 1 เป็น 3.25 เพิ่มขึ้นเป็น 5.6 ในระยะที่ 2 และเพิ่มขึ้นเป็น 6 ในระยะที่ 3 (ภาพประกอบ 4) คนที่ 4 ระยะที่ 1 เป็น 3.25 เพิ่มขึ้นเป็น 4.9 ในระยะที่ 2 และเพิ่มขึ้นเป็น 5.25 ในระยะที่ 3 (ภาพประกอบ 5) คนที่ 5 ระยะที่ 1 เป็น 2.25 เพิ่มขึ้นเป็น 5.1 ในระยะที่ 2 และเพิ่มขึ้นเป็น 6 ในระยะที่ 3 (ภาพประกอบ 6) คนที่ 6 ระยะที่ 1 เป็น 2 เพิ่มขึ้นเป็น 5.1 ในระยะที่ 2 และเพิ่มขึ้นเป็น 5.75 ในระยะที่ 3 (ภาพประกอบ 7) คนที่ 7 ระยะที่ 1 เป็น 2 เพิ่มขึ้นเป็น 4.5 ในระยะที่ 2 และเพิ่มขึ้นเป็น 5.25 ในระยะที่ 3 (ภาพประกอบ 8) การที่ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยในระยะที่ 2 ซึ่งเป็นระยะที่สอนโดยใช้บทบาทสมมติเพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 ซึ่งเป็นระยะเสัฐานของพฤติกรรม แสดงให้เห็นผลของการใช้บทบาทสมมติมีผลต่อการเพิ่มความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนทุกคนในกลุ่มทดลอง และค่าเฉลี่ยดังกล่าวในระยะที่ 3 ซึ่งเป็นระยะหลังการทดลองเพิ่มขึ้นจากระยะที่สอนโดยใช้บทบาทสมมติเพียง

เล็กน้อย แสดงว่าพฤติกรรมการความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน
กลุ่มทดลองได้เพิ่มขึ้นตลอดเวลา แม้ว่าจะหยุดการสอนโดยใช้บทบาทสมมติในระยะที่ 3
แล้วก็ตาม

กลุ่มควบคุม

นักเรียนทุกคนในกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการความขยันหมั่นเพียร
ในการเรียนวิชาภาษาไทย ในระยะที่สอนแบบปกติ (ระยะที่ 2) สูงกว่าระยะพื้นฐาน
ของพฤติกรรม (ระยะที่ 1) เมื่อพิจารณาในระยะหลังการทดลอง (ระยะที่ 3) พบว่า
ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน
คนที่ 2, 3, 4, 5, 6, 7 ต่ำกว่าระยะที่สอนแบบปกติ ส่วนคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยยังคงต่ำกว่า
สูงกว่าระยะที่สอนแบบปกติ ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการความขยันหมั่นเพียรในการเรียน
วิชาภาษาไทยในระยะต่าง ๆ ของการทดลองของแต่ละคนเป็นดังนี้คือ คนที่ 1 ระยะที่ 1
เป็น 3.25 เพิ่มขึ้นเป็น 4.2 ในระยะที่ 2 และเพิ่มขึ้นเป็น 4.5 ในระยะที่ 3
(ภาพประกอบ 9) คนที่ 2 ระยะที่ 1 เป็น 1.75 เพิ่มขึ้นเป็น 4.4 ในระยะที่ 2
และลดลงเป็น 4 ในระยะที่ 3 (ภาพประกอบ 10) คนที่ 3 ระยะที่ 1 เป็น 2.25
เพิ่มขึ้นเป็น 4.4 ในระยะที่ 2 และลดลงเป็น 4.25 ในระยะที่ 3 (ภาพประกอบ 11)
คนที่ 4 ระยะที่ 1 เป็น 2.75 เพิ่มขึ้นเป็น 5.1 ในระยะที่ 2 และลดลงเป็น 4.25 ใน
ระยะที่ 3 (ภาพประกอบ 12) คนที่ 5 ระยะที่ 1 เป็น 1.5 เพิ่มขึ้นเป็น 4 ในระยะ
ที่ 2 และลดลงเป็น 3.75 ในระยะที่ 3 (ภาพประกอบ 13) คนที่ 6 ระยะที่ 1 เป็น 2
เพิ่มขึ้นเป็น 5.1 ในระยะที่ 2 และลดลงเป็น 3.5 ในระยะที่ 3 (ภาพประกอบ 14)
คนที่ 7 ระยะที่ 1 เป็น 2.25 เพิ่มขึ้นเป็น 4.3 ในระยะที่ 2 และลดลงเป็น 4.25
ในระยะที่ 3 (ภาพประกอบ 15) การที่ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการความขยันหมั่นเพียร
ในการเรียนวิชาภาษาไทยในระยะที่ 2 ซึ่งเป็นระยะที่สอนแบบปกติเพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1
ซึ่งเป็นระยะพื้นฐานของพฤติกรรม แสดงให้เห็นผลของการสอนแบบปกติมีผลต่อการเพิ่ม
ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนทุกคนในกลุ่มควบคุม ส่วนค่า
เฉลี่ยยังคงต่ำกว่าในระยะที่ 3 ซึ่งเป็นระยะหลังการทดลองของนักเรียนคนที่ 2, 3, 4, 5,

6, 7 ตลอดจนจากระยะที่สอนแบบปกติได้น้อย แสดงว่าพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มควบคุมลดลงหลังจากหยุดการสอนแบบปกติ

5. ศึกษาร้อยละของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในด้านการฟัง การถามคำถาม การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

5.1 ร้อยละของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในด้านการฟัง การถามคำถาม การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลอง ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ร้อยละของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในด้านการฟัง การถามคำถาม การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลอง

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
การฟัง	451	76.31	1
การถามคำถาม	23	3.89	4
การตอบคำถาม	84	14.21	2
การแสดงความคิดเห็น	33	5.58	3
รวม	591	100.00	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากตาราง 4 ปรากฏว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรม การฟังร้อยละ 76.31 จัดเป็นอันดับ 1 การตอบคำถามมีร้อยละ 14.21 เป็นอันดับ 2 การแสดงความคิดเห็นและการถามคำถามมีร้อยละ 5.58 และ 3.89 ตามลำดับ จัดเป็น

อันดับที่ 3 และ 4 สรุปได้ว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการฟังมากที่สุด การตอบคำถามเป็นอันดับรองลงมา การแสดงความคิดเห็นมีน้อยและการถามคำถามมีน้อยที่สุด

5.2 ร้อยละของพฤติกรรมการขยันหมั่นเพียรในด้านการฟัง การถามคำถาม การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น ของนักเรียนกลุ่มควบคุม ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ร้อยละของพฤติกรรมการขยันหมั่นเพียรในด้านการฟัง การถามคำถาม การตอบคำถาม และการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มควบคุม

พฤติกรรม	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
การฟัง	395	79.96	1
การถามคำถาม	21	4.25	4
การตอบคำถาม	48	9.72	2
การแสดงความคิดเห็น	30	6.07	3
รวม	494	100.00	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 5 ปรากฏว่านักเรียนกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมการฟังร้อยละ 79.96 จัดเป็นอันดับ 1 การตอบคำถามมีร้อยละ 9.72 เป็นอันดับ 2 การแสดงความคิดเห็นและการถามคำถาม มีร้อยละ 6.07 และ 4.25 ตามลำดับ จัดเป็นอันดับที่ 3 และ 4 สรุปได้ว่านักเรียนกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมการฟังมากที่สุด การตอบคำถามเป็นอันดับรองลงมา การแสดงความคิดเห็นมีน้อย และการถามคำถามมีน้อยที่สุด

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เปรียบเทียบความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ
2. เปรียบเทียบความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. เปรียบเทียบความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติและนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
4. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ
2. นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติมีพัฒนาการของความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนเดชอนกุลวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำนวน 14 คน โดยสุ่มนักเรียนมา 2 ห้องเรียนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย สุ่มให้นักเรียนห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและนักเรียนอีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม แล้วให้ครูประจำวิชาภาษาไทยและครูประจำชั้นให้นำหนักพฤติกรรมความซนหมั่นเพียร ลงในแบบประเมินพฤติกรรมความซนหมั่นเพียร เลือกนักเรียนที่มีความซนหมั่นเพียรต่ำมากที่สุดตามลำดับมา 7 คน ในแต่ละห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลอง 7 คน และกลุ่มควบคุม 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบประเมินพฤติกรรมความซนหมั่นเพียร
2. แบบบันทึกพฤติกรรม
3. โปรแกรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ
4. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

การดำเนินการทดลอง

1. ระยะก่อนการทดลอง ดำเนินการดังนี้

1.1 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง สุ่มนักเรียนมา 2 ห้องเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย สุ่มให้นักเรียนห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและนักเรียนอีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม ให้ครูประจำวิชาภาษาไทยและครูประจำชั้นให้นำหนักพฤติกรรมความซนหมั่นเพียรของนักเรียนทั้ง 2 ห้องลงในแบบประเมินพฤติกรรมความซนหมั่นเพียร เลือกนักเรียนที่มีพฤติกรรมความซนหมั่นเพียรต่ำมากที่สุดตามลำดับมาห้องละ 7 คน เป็นกลุ่มทดลอง 7 คน และกลุ่มควบคุม 7 คน

1.2 ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต บันทึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป็น เวลา 4 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที จนกระทั่งได้ค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตสูงกว่า .80

2. ขั้นการทดลอง ใช้เวลา 9 สัปดาห์ การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบ สลับกลับ ABA แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะคือ

2.1 ระยะที่ 1 (A₁) ระยะเสถียรฐานพฤติกรรม สังเกตและบันทึก พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรตามปกติ เป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที และใช้เป็นพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรก่อนการทดลอง

2.2 ระยะที่ 2 (B) ระยะทดลอง ผู้วิจัยใช้โปรแกรมบทบาทสมมติ ในกลุ่มทดลอง ใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติในกลุ่มควบคุม ตามโปรแกรมที่วางไว้ เป็น เวลา 5 สัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกต สังเกตและบันทึกพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร เป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงของ พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในขณะทดลอง

2.3 ระยะที่ 3 (A₂) ระยะหลังการทดลอง สังเกตและบันทึก พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร เป็นเวลา 2 สัปดาห์ และใช้เป็นพฤติกรรมความขยัน หมั่นเพียรหลังการทดลอง

3. หลังสิ้นสุดการทดลอง ทำเนิการดังนี้

3.1 นำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม มาหาความเชื่อมั่นระหว่าง ผู้สังเกต เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องในช่วงการทดลอง

3.2 นำผลการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมมาวิเคราะห์ตามวิธีการทาง สถิติ

3.3 เสนอข้อมูลด้วยกราฟเส้น

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

1. เปรียบเทียบความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ก่อนและหลังการจับทบทวนสมมติ พบว่า การสอนโดยจับทบทวนสมมติทำให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เปรียบเทียบความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ พบว่าการสอนแบบปกติทำให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เปรียบเทียบความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยจับทบทวนสมมติและนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ พบว่า การสอนโดยจับทบทวนสมมติทำให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน พบว่าความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงในระยะทดลอง เมื่อเทียบกับระยะเสถียรและสูงขึ้นอีกเล็กน้อยในระยะหลังการทดลอง เมื่อเทียบกับระยะทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุม พบว่าความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้นน้อยกว่ากลุ่มทดลอง ในระยะเดียวกัน และลดลงเล็กน้อยในระยะหลังการทดลอง เมื่อเทียบกับระยะทดลอง
5. ศึกษาร้อยละของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในด้านการฟัง การถาม คำถาม การตอบคำถาม และการแสดงความคิดเห็น พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีพฤติกรรมการฟังมากที่สุด การตอบคำถามเป็นอันดับรองลงมา การแสดงความคิดเห็นมีน้อยและการถามคำถามมีน้อยที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเลขอนุกูลวิทยา จังหวัดเลย ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยภายในกลุ่ม

1.1 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนีย์ รุ่งจิต (สุนีย์ รุ่งจิต 2523 : 72 - 76) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในบ้าน" ด้วยการสอนแบบใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ จำนวน 132 คน ผลการศึกษพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้บทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ วรที ศิริพิฑูร (วรที ศิริพิฑูร 2525 : 39 - 40) ได้ศึกษาการพัฒนาโน้ภาพแห่งตนโดยใช้บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน ผลการศึกษพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้แสดงบทบาทสมมติที่ครูกำหนดสถานการณ์ให้ มีมีโน้ภาพแห่งตนสูงขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ทราวิสส์ และปีเตอร์ (Traviss and Peter, 1974 : 3581-A) ได้ศึกษาการปลูกฝังความยุติธรรมกับนักเรียนระดับ 5 โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียน ผลการศึกษพบว่าการพัฒนาทางศีลธรรมเกี่ยวกับความยุติธรรมของนักเรียนดีขึ้นกว่าเดิม นอกจากนี้ แฮนด์เลย์ (Handley, 1975 : 3383 - 3384-A) ได้ศึกษาการสอนสังคมศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติกับนักเรียนสามระดับคือ 4, 5 และ 6 ผลการศึกษพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลการเรียนดีกว่าเดิม นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจเรียนดีกว่าเดิม และนอกจากนี้ ลอนนอตตี (Lonnotti, 1977 : 142) ได้ศึกษาการใช้บทบาทสมมติกับการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และมีความเห็นใจผู้อื่น โดยทำการทดลองกับเด็กอายุ 6 - 9 ปี

ภายหลังการทดลองปรากฏว่าเด็กที่ได้รับการฝึกด้วยบทบาทสมมติมีพฤติกรรมที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการใช้บทบาทสมมติช่วยพัฒนาความซนหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิม และยังช่วยพัฒนาพฤติกรรมบางประการของบุคคลที่ส่งเสริมให้บุคคลมีความซนหมั่นเพียรในการเรียนอีกด้วย นั่นคือผู้ที่มีความซนหมั่นเพียรในการเรียน ต้องมีความตั้งใจเรียน ความเอาใจใส่ในการเรียน และมีความพยายามในการเรียน ซึ่งจะทำให้บุคคลมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ทั้งนี้เพราะในการแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงบทบาทนั้น ๆ ด้วยตนเอง ได้สำรวจค้นหาพฤติกรรมที่ถูกต้อและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตน ซึ่งจากประสบการณ์ที่ได้รับเหล่านี้จะส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาความซนหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น

1.2 นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ มีความซนหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อารี เจริญพจน์ (อารี เจริญพจน์ 2521 : 44 - 46) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การสอนแบบศูนย์การเรียนกับการสอนแบบปกติ จากการศึกษาผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการเรียน ปรากฏว่าภายหลังการเรียน นักเรียนในกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยของ กันยา ประสงค์เจริญ (กันยา ประสงค์เจริญ 2526 : 29) ซึ่งได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบ เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบ โดยกลุ่มทดลองใช้เทคนิคแม่แบบ ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนตามปกติ ซึ่งได้มีการศึกษาผลการเปรียบเทียบความมีวินัยในตนเองด้านความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง ปรากฏว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มควบคุมมีความรู้สึกรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบปกติเป็นวิธีหนึ่ง
 ที่ช่วยพัฒนาความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิม
 ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองสอนด้วยตนเองทั้งสองกลุ่ม ซึ่งในกลุ่มควบคุม
 ที่ใช้การสอนแบบปกติพบว่าครั้งแรกเป็นการปฐมนิเทศ บรรยายภาคในการเรียนสนุกสนาน
 เป็นกันเอง มีการสนทนา ชักถาม ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการเรียนของตนเอง
 นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและอยากจะเรียนในครั้งต่อไป ในครั้งต่อไป มา
 ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการสนทนาชักถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนในครั้งนั้น ๆ แล้วผู้วิจัยใช้การ
 บรรยายหรือเล่าเรื่องที่มีเนื้อหาเช่นเดียวกับกลุ่มทดลองและเปิดโอกาสให้นักเรียน
 ชักถาม แสดงความคิดเห็น ซึ่งนักเรียนก็ให้ความร่วมมือด้วยดีโดยเข้าร่วมการทดลอง
 ทุกครั้ง ในครั้งสุดท้ายซึ่งเป็นการสรุป ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น
 เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าได้ความรู้เพิ่มขึ้น
 เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนได้ตัวอย่างพฤติกรรมความ
 ขยันหมั่นเพียรในการเรียนที่จะนำไปปฏิบัติ ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ
 เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น

2. ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่ม พบว่า ก่อน
 การทดลองผู้วิจัยได้หาข้อมูลเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียน
 วิชาภาษาไทยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าก่อนการทดลองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความ
 ขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยใกล้เคียงกัน และภายหลังการทดลองพบว่า
 การใช้การแสดงบทบาทสมมติและการใช้การสอนแบบปกติทั้งสองวิธีนี้ทำให้นักเรียนมี
 ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น แต่เมื่อเปรียบเทียบการพัฒนา
 ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแล้ว
 พบว่าการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการความขยันหมั่นเพียรในการเรียน
 วิชาภาษาไทยสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นไปตาม
 สมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจิตรา บัวคำภา (สุจิตรา บัวคำภา

2525 : 51 - 53) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสอนวิธีศึกษาด้วยการใช้และไม่ใช้การ
แสดงบทบาทสมมติกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 74 คน ผลการศึกษาพบว่าการสอนด้วยการ
ใช้การแสดงบทบาทสมมติทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการสอนด้วยการไม่ใช้
การแสดงบทบาทสมมติ และจากผลการวิจัยของ ฉวยศรี มีใจเย็น (ฉวยศรี มีใจเย็น

2526 : 114) ได้ศึกษาการทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้าน
ความกตัญญูของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธี
แสดงบทบาทสมมติมีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูสูงกว่า
นักเรียนที่เรียนตามปกติ นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยของ ชาร์ลส์ (สุจิตรา บัวคำภา

2525 : 29 อ้างอิงมาจาก Charles. 1974 : 4712 - 4713-A) ได้ศึกษา
การสอนวิชาสังคมศึกษากับนักเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 294 คน โดยใช้เวลาทดลอง
5 สัปดาห์ พบว่านักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์
จำลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากผลการวิจัยของ เกลเลอร์ (Geller.
1978 : 219 - 235) ซึ่งได้ทดลองใช้สถานการณ์จำลองมาแสดงบทบาทสมมติเพื่อ
ปลูกฝังการเชื่อฟัง โดยทดลองกับนักเรียนจำนวน 91 คน ผลปรากฏว่านักเรียนที่ใช้
การแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์จำลองมีความเชื่อฟังเพิ่มมากขึ้นกว่านักเรียนที่
ไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติระหว่างการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

✓ จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีหนึ่งที่จะ
ช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้นกว่าเดิม
ทั้งนี้เพราะการแสดงบทบาทสมมติทำให้นักเรียนได้มีโอกาสสวมบทบาทในสถานการณ์
ต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับความเป็นจริง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทำให้นักเรียน
เข้าใจเรื่องที่เรียนชัดเจนขึ้น ทำให้เข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ได้สำรวจแล้วค้นหา
พฤติกรรมที่ถูกต้อง เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนเองสามารถตัดสินใจ รู้จักการแก้ปัญหา สามารถ
นำการแก้ปัญหาไปในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งได้รับความสนุกสนานในการเรียน มีความ
กระตือรือร้นต่อการเรียนและกล้าแสดงออกมากขึ้น นอกจากนี้การแสดงบทบาทสมมติ

ยังทำให้ผู้เรียนได้เห็นพฤติกรรมของตัวแบบที่ตนจะเลียนแบบได้ ซึ่งการให้เลียนแบบจากตัวแบบที่เป็นวิธีการหนึ่งที่เชื่อกันว่าเป็นวิธีที่สามารถดึงดูดใจเด็กได้โดยที่ไม่รู้สึกตัว ดังนั้นตัวแบบที่กระทำควรมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กด้วย (คางเคื่อน เพ็ญนาวัน 2520 : 148 - 149) ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบปกติ ก็คือผู้เรียนไม่มีโอกาสได้สวมบทบาทในสถานการณ์สมมติเลย ถึงแม้ว่าในการวิจัยครั้งนี้จะพบว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้นกว่าเมื่อยังไม่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบปกติก็ตาม แต่เป็นการเพิ่มขึ้นน้อยกว่าการลดน้อยลงโดยสวมบทบาทสมมติ และจากการสังเกตของผู้วิจัยที่เป็นผู้ทำการทดลองกับนักเรียนทั้งสองกลุ่มด้วยตนเอง ทำให้มองเห็นความแตกต่างของนักเรียนได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ นักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติจะมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนในระยะแรก ๆ พอถึงระยะหลัง ๆ นักเรียนมีความกระตือรือร้นลดน้อยลง สภาพการเรียนการสอนไม่กระตุ้นความสนใจของนักเรียน ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยใช้วิธีการบรรยายและเล่าเรื่องเป็นส่วนใหญ่ มีการซักถามและแสดงความคิดเห็นบ้าง ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มที่สวมบทบาทสมมติซึ่งพบว่าในตอนแรก ๆ นักเรียนมีความตื่นเต้นที่จะได้ออกมาแสดง แต่มีความกังวลใจเพราะกลัวว่าจะแสดงไต่ไม่ดี แต่เมื่อผู้วิจัยให้เวลานักเรียนในการทำ ความเข้าใจกับบทบาทของตนให้ดี และแสดงซ้ำทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจและกล้าออกมาแสดง เมื่อนักเรียนได้ลองแสดงนานไป 2 โปรแกรมแล้ว ทุกคนมีความกระตือรือร้นและอยากออกมาแสดงมากขึ้น นักเรียนแสดงบทบาทได้สมจริงทั้งท่าทาง สีหน้า และน้ำเสียง ทำให้บรรยากาศเต็มไปด้วยความสนุกสนาน พอสิ้นสุดการแสดง นักเรียนก็ช่วยกันวิเคราะห์และอภิปราย แสดงความคิดเห็นด้วยดี ในครั้งสุดท้ายจึงเป็นการสรุป ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าได้รับความรู้และตัวอย่างเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียรที่จะนำไปปฏิบัติ ทำให้กล้าพูด รู้จักฟัง ทำให้ได้รับความสนุกสนานและอยากเข้าร่วมกิจกรรมแบบนี้อีก จึงทำให้นักเรียนที่ได้รับการทดลองโดยสวมบทบาทสมมติ มีพัฒนาการความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

3. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน

3.1 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ มีค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยเพิ่มขึ้นในระยะทดลองที่ใช้โปรแกรมการสอนบทบาทสมมติ (ระยะที่ 2) และระยะหลังการทดลอง (ระยะที่ 3) แสดงว่าการใช้บทบาทสมมติช่วยเพิ่มพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยได้และสามารถทำให้พฤติกรรมดังกล่าวยังคงอยู่หลังจากสิ้นสุดการทดลองแล้ว

จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นทุกระยะ

3.2 นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยเพิ่มขึ้น ในระยะทดลองที่ใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติ (ระยะที่ 2) และลดลงในระยะหลังการทดลอง (ระยะที่ 3) แสดงว่าการสอนแบบปกติช่วยเพิ่มพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยในระยะทดลองเท่านั้น หลังจากสิ้นสุดการทดลองแล้วพฤติกรรมดังกล่าวจะลดลง

4. ศึกษาร้อยละของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในด้านการฟัง การถาม - คำถาม การตอบคำถาม และการแสดงความคิดเห็น พบว่าหลังการทดลองนักเรียนทั้งสองกลุ่ม มีพฤติกรรมการฟังมากที่สุดเป็นอันดับ 1 การตอบคำถามเป็นอันดับ 2 การแสดงความคิดเห็นเป็นอันดับ 3 และการถามคำถามเป็นอันดับ 4 ทั้งนี้เพราะบรรยาการในการเรียนการสอน ครูจะเป็นผู้บรรยายเป็นส่วนใหญ่ มีการแบ่งกลุ่มย่อยในการทำงานบ้างจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า พฤติกรรมการฟังและตอบคำถามจะเกิดขึ้นมากในขณะที่ครูบรรยาย การแสดงความคิดเห็นจะเกิดขึ้นในช่วงการทำงานกลุ่มย่อย ส่วนการถามคำถามจะเกิดขึ้นเมื่อครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้บทบาทสมมติมีผลทำให้ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนสูงขึ้น จึงควรส่งเสริมให้มีการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

1.2 ควรนำวิธีสอนแบบการแสดงบทบาทสมมติมาดัดแปลงเพื่อให้สอดคล้องตามจุดมุ่งหมาย ไม่ควรใช้ซ้ำกันบ่อย ๆ จะทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรได้มี การศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาอื่น ๆ เช่น วิชาสังคมศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2.2 ควรได้มี การศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในด้านอื่น ๆ เช่น ความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงานของตน ความขยันหมั่นเพียรในการช่วยเหลืองานครอบครัว และความขยันหมั่นเพียรในกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น

2.3 ควรได้มี การศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น

2.4 ควรมีการสังเกตพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยระยะหลังการทดลองเพิ่มขึ้น เป็น 3 - 4 สัปดาห์ เพื่อตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระยะเวลานานขึ้น

2.5 การติดตามผลในระยะยาว หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง
ไปแล้ว เพื่อดูว่าความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการ
พัฒนาไปแล้วยังคงอยู่กับเรามากน้อยเพียงใด

111074074

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ "การประเมินจริยธรรมโดยใช้เครื่องมือที่ครูสร้าง" ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษา เล่ม 3 หน่วย 14 กรุงเทพมหานคร : สาขา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2528, 850 หน้า
- กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ "การศึกษามุสลิมเป็นรายกรณี ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527,
627 หน้า
- กนิษฐา วิริยะ "การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานเรื่องการทำตนเอง
ความขยันหมั่นเพียร และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขต
การศึกษา 8 ปรินซิพัล กศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2526, 168 หน้า
อัคราเนนา
- กัญญา ประสงค์เจริญ ผลการใช้เทคนิคแบบแผน เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองด้านความรู้
รับผิดชอบ ปรินซิพัล กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2526, 85 หน้า อัคราเนนา
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน สำนักราชมนตรี แผนพัฒนาการศึกษา
แห่งชาติ ฉบับที่ 5 สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษาจำกัด ม.ป.พ., 369 หน้า
- เจริญ ช.คำวง "โครงการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียน" สารพัฒนาหลักสูตร
2528 (36) : 49 - 57 มีนาคม
- จินดา สัตติพิทักษ์ "พัฒนาการทางกานจริยธรรมและการปลูกฝังจริยธรรมในสถานศึกษา"
มิตรครู 22 (23) : 14 - 18 15 ธันวาคม 2523
- ฉลวยศรี มีใจเย็น "การทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้าน
ความกตัญญูแก่ผู้ปกครองเด็กชั้นประถมปีที่ 5 ปรินซิพัล กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 114 หน้า อัคราเนนา

ชม ภูมิภาค บทความวิทยุกระจายเสียงของสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ยุค
การศึกษาเพื่อคุณธรรม เจริญวิทย์การพิมพ์ 2525, 331 หน้า

ชูศรี สนิทประธารกร วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่ วิธะการพิมพ์
2525, 78 หน้า

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ จริยธรรมของเยาวชนไทย โรงพิมพ์การศาสนา
2520, 207 หน้า

ทีศนา แฉมฉวี "การไร้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน" ครูศาสตร์ 6(2) :

41 - 48 กรกฎาคม - สิงหาคม 2519

นิภา ศรีไพโรจน์ สถิตินอนพาราเมตริก ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 2528, 303 หน้า

นิตา กานวิริยะกุล การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมจากความขยันหมั่นเพียร ระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร 2527, 147 หน้า อัสสัาเนา

ประหยัค จิระวรพงศ์ เทคโนโลยีทางการสอน มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก 2522, 190 หน้า

ฉกา สัตยธรรม เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สาธิตจุฬาฯ (ฝ่ายประถม)
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 198 หน้า

ผดุงพรรณ เกิดพิทักษ์ การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น 2527, 262 หน้า อัสสัาเนา

พนัส หันนากินทร์ "การสอนค่านิยม" โครงการสอนค่านิยม แผนกเอกสารและ
การพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก 2520, 175 หน้า

มหานิกาย, เจ้าคณะภาค แนะแนวการปฏิบัติคุณธรรม 4 ประการ และการปฏิบัติ
ตามนโยบายพื้นฐาน 5 ประการ โรงพิมพ์การศาสนา 2525, 80 หน้า

มิสินทร์ สาเกาเงิน การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน
จากการประเมินหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 และ 2521 ปริญาานิพนธ์
กศ.ค.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 182 หน้า อัสสัาเนา

- เขาวงกต เศรษฐศิลป์ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 297 หน้า อักขรนาม
- รัตนา นฤภัทร การเปรียบเทียบผลการสอนทักษะการทวนซ้ำด้วยวิธีบรรยาย การให้
ตัวแบบและบทบาทสมมติแก่นักศึกษาจิตวิทยาการปรึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 122 หน้า อักขรนาม
- ล้วน สายยศ และอังศณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา วิทยานิพนธ์
 2524, 286 หน้า
- วรศักดิ์ สิริพิฑูร การพัฒนาโน้ตภาพแท่งคนโดยใช้บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถม
ปีที่ 4 โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2525, 93 หน้า อักขรนาม
- วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ การสังเกตบทบาทสมมติในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับเด็กชั้นประถม
ปีที่ 1 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 135 หน้า อักขรนาม
- ศิริกาญจน์ โกศลภัก "การใช้บทบาทสมมติในห้องเรียน" วิทยาสาร 30(7) :
 10 - 13 1 เมษายน 2522
- ศึกษาธิการ, กระทรวง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น จงเจริญการพิมพ์ 2520,
 252 หน้า
- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น สุกตฤกษ์การพิมพ์ 2521
 โรงพิมพ์สุภาวดีการพิมพ์ 2525, 235 หน้า
- ศึกษาธิการ, กระทรวง กองวิจัยทางการศึกษา โครงการทดลองนำรูปแบบที่มี
ประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนจริยธรรม ธนประสิทธิ์การพิมพ์ 2525,
 171 หน้า
- ศึกษาธิการ, กระทรวง หน่วยศึกษานิเทศก์ คู่มือการส่งเสริมจริยธรรม ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น จงเจริญการพิมพ์ 2523, 70 หน้า
- _____ คู่มือการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐานเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต
 2525, 159 หน้า อักขรนาม

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต การปรับพฤติกรรม กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาจิตวิทยา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526, 169 หน้า

_____ หลักในการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก ในเอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนา
พฤติกรรมเด็ก เล่ม 1 หน่วยที่ 5 กรุงเทพมหานคร : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2524, 323 หน้า

สุจิตรา บัวคำภา การศึกษาลักษณะจิตวิทยาด้วยการใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาท
สมมติในระดัยประถมศึกษาปีที่ 6 ปรินญาณพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2525, 126 หน้า อัดสำเนา

สุจิต เพียรชอบ วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ไทยวัฒนาพานิช 2523,
277 หน้า

สุเทพ อ่อนไสว รายงานการวิจัยเรื่องการทดลองเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศึกษา 131
หลักการสอนและเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ โดยใช้หน่วยการเรียนรู้การสอนกับ
การสอนปกติ 2521, 202 หน้า อัดสำเนา

สุนีย์ ชุมจิต การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติค่ามนุษยสัมพันธ์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในวัย" ด้วยการสอนแบบใช้
และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ ปรินญาณพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2523, 182 หน้า อัดสำเนา

สุภาพร จันทร์ศิริโยธิน ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนากวามมีวินัยตนเอง
ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนางกะปิ กรุงเทพมหานคร
ปรินญาณพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526,
127 หน้า อัดสำเนา

สุรวัด กริชวัช, ม.ร.ว. "การสอนเจริญธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา"
ประถมศึกษา 29 (8) : 42 - 45 มีนาคม 2521

อนุกรรมการการจัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือวันเด็กประจำปี 2525, คณะวิทย์ 2525
 รัตนโกสินทร์ อมรินทร์การพิมพ์ 2525, 101 หน้า

เอนกกุล กรี่แสง จิตวิทยาการศึกษา พิมพ์การพิมพ์ 2520, 244 หน้า

อารีย์ เจริญพจน์ เปรียบเทียบผลการเรียนภาษาไทยในวันประเพณีที่ 4 โดยให้
การสอบแบบศูนย์การเรียนกับการสอบแบบปกติ ปรินทิพฉบับ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 67 หน้า อักษรพา

Conoley, Jane Close. "The Effects of Interdependent Learning Tasks and Role Play on Sociometric Patterns, Work Norm Measures and Behavior in the Elementary Classroom," Dissertation Abstracts International, 37 : 4977-A, February, 1977.

Geller, Daniel H. "Involvement in Role-Playing Simulations : A Demonstration with studies on Obedience," Journal of Personality and Social Psychology, 36 : 219 - 235, March, 1978.

Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd. ed., New York, McGraw-Hill, Inc., 1973. 681 p.

Handley, Leslie Mills. "The Relationship of Role Playing and Opinion Change in Elementary School Children," Dissertation Abstracts International, 36 : 3383 - 3384-A, December, 1975.

Lee, John K. Teaching Social Studies in the Elementary School. New York: Free Press, 1974. 307 p.

Leyser, Kona. "The Effects of Role Playing in Elementary School Classroom on Children with Low Sociometric Status," Dissertation Abstracts International, 36 : 7342-A, May 1976.

Lonnetta, Ronald J. "A Longitudinal Investigation of Role-taking, Altruism, and Empathy," Resources in Education (ERIC), 12 : 142, August, 1977.

Mandelbaum, David Ira. "A Comparative Study of Role-taking Training for the Enhancement of Moral Development," Dissertation Abstracts International, 37 : 859-A, August, 1976.

Murphy, Herbert Joseph. "The Contribution of Role Playing to the Social Perspective - taking Levels and Moral Reasoning Levels of Elementary School Pupils," Dissertation Abstracts International, 37 : 194-A, October, 1976.

- Shaftel, Fannie R. and George Shaftel. Role Playing for Social Value : Decision Making in the Social Studies. New Jersey, Englewood Cliffs., Prentice-Hall, 1967. 431 p.
- Shoudt, Joan Thomas. "The Effect of Varying Levels of Role-taking Skills on the Efficacy of Role Playing Training with Kindergarten Children," Dissertation Abstracts International, 37 : 2754-A, November, 1976.
- Taylor, John L. and Rex Walford. Simulation in the Classroom. Middlesex, Harmondsworth, Penguin Book, 1974. 150 p.
- The English Language Institute of America. The New Grolier Webster International Dictionary. 3rd.ed., 1973. 670 p.
- Traviss, C.P. and Sister Mary Peter. "The Growth of Moral Judgment of Fifth Grade Children through Role Playing," Dissertation Abstracts International, 35 : 3581-A, December, 1974.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

โปรแกรมและแผนการสอนเรื่องความยั่งยืนเพื่อ
โดยใช้การแสดงผลภาพสมมติ

และ

โปรแกรมและแผนการสอนเรื่องความยั่งยืนเพื่อ
โดยใช้การสอนแบบปกติ

โปรแกรมการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียร โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ

ครั้งที่	หัวเรื่อง	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
1	ปฐมนิเทศ	-	1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกัน 2. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายและพฤติกรรมของความขยันหมั่นเพียรในการเรียนและประเภทของความขยันหมั่นเพียร 3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการของบทบาทสมมติ 4. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายในการเข้าร่วมโปรแกรมการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียร โดยใช้บทบาทสมมติ
2	ความขยันหมั่นเพียร	"ชื่อหรือเกิดคลับ"	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความขยันหมั่นเพียร 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของความเกียจคร้าน 3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรซึ่งได้แก่ การฟัง ถามคำถาม ตอบคำถาม และแสดงความคิดเห็นในการเรียน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
3	การฟัง	"ฟังหน่อย"	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าประโยชน์ของการฟัง 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่ตั้งใจฟัง 3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเป็นผู้ฟังที่ดี
4	การฟัง	"เรื่องของเด็กชายฟุ้ง"	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าประโยชน์ของการฟัง 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่ตั้งใจฟัง 3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเป็นผู้ฟังที่ดี
5	การถามคำถาม- การตอบคำถาม	"ถามทำไม"	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการถามคำถามและตอบคำถาม 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้คำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์
6	การถามคำถาม- การตอบคำถาม	"สัมภาษณ์"	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการถามคำถามและตอบคำถาม 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้คำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ครั้งที่	หัวเรื่อง	กิจกรรม	จุดมุ่งหมาย
7	การถามคำถาม- การตอบคำถาม	"จะตอบอย่างไร"	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญ ของการถามคำถามและตอบคำถาม 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักตอบคำถาม
8	การแสดงความคิดเห็น	"ระดมความคิด"	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแสดงความคิดเห็น 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น
9	การแสดงความคิดเห็น	"รวมใจ"	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแสดงความคิดเห็น 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น
10	สรุปเรื่องความ ขยันหมั่นเพียร	-	1. เพื่อให้นักเรียนได้อภิปราย เกี่ยวกับบทเรียนที่ได้เรียนไป แล้ว 2. เพื่อให้นักเรียนสรุปเรื่องความ ขยันหมั่นเพียรโดยเน้นถึงคุณค่า ประโยชน์และสิ่งที่ได้จากการ เข้าร่วมโปรแกรมการสอนเรื่อง ความขยันหมั่นเพียร โดยใช้ บทบาทสมมติ

หมายเหตุ แต่ละกิจกรรมใช้เวลาประมาณ 50 นาที

แผนการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียร โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ

แผนการสอนครั้งที่ 1

หัวเรื่อง ปฐมนิเทศ

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

ความหมาย พฤติกรรม และประเภทของความขยันหมั่นเพียร จุดมุ่งหมาย บทบาท หน้าที่และวิธีการในการเข้าร่วมกิจกรรม

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกัน
2. เพื่อให้นักเรียนทราบความหมายและพฤติกรรมของความขยันหมั่นเพียรในการเรียน และประเภทของความขยันหมั่นเพียร
3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการของบทบาทสมมติ
4. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายในการเข้าร่วมโปรแกรมการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียร โดยใช้บทบาทสมมติ

สื่อการเรียน

1. เพลง "ขยันเรียน ขยันเล่น"
2. เนื้อหาเกี่ยวกับความหมายและพฤติกรรมของความขยันหมั่นเพียรในการเรียน และประเภทของความขยันหมั่นเพียร

วิธีการสอน

1. ให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำตัวและทำความรู้จักกัน
2. ให้นักเรียนร้องเพลง "ยามเรียน ยามเล่น"
3. อธิบายเกี่ยวกับความหมายของความขยันหมั่นเพียรในการเรียน
พฤติกรรมของความขยันหมั่นเพียรในการเรียน และประเภทของความขยันหมั่นเพียร
4. สนทนาซักถามและแจกตารางวัน เวลา ในการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับ
นักเรียน

เพลง "ยามเรียน ยามเล่น"

ตีกลองร้องรำ (ฮั้ว) ระบำระเบงแบบไทย
 สุขใจชื่นบาน (ฮั้ว) สวรรค์เรไรรื่นเริงตา
 ยามร้อง ยามรำ ยามเล่น เราแบ่งกันเป็นเวลา
 ยามไหน ยามเรียน ยามอ่าน เราไม่หลีกงานหลมดา
 ปะม่ง เเทมม่ง เเทมม่ง ฮั้ว (ฮั้ว)
 ปะม่ง เเทมม่ง เเทมม่ง นิงฉับ
 นิงฉับ เเทมม่ง เเทมม่ง เเทมม่ง
 ปะม่ง เเทมม่ง เเทมม่ง ฮั้ว

เนื้อหาเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร

ความขยันหมั่นเพียร เป็นปัจจัยสำคัญนำมาซึ่งความสำเร็จ การทำงานใด ๆ
 ก็ตาม ถ้าบุคคลทำความขยันขันแข็ง ทำอะไรรวดเร็วจริงจังไม่ชักช้า แม้ทำงานนั้น
 ต้องกระทำด้วยความเหนื่อย ความลำบาก แต่ก็พยายามทำให้ได้ บางครั้งอาจจะพบกับ
 ความล้มเหลวบ้าง ก็ไม่ท้อถอย บุคคลนั้นย่อมจะประสบผลสำเร็จในงานที่ทำนั้น ในการ
 ศึกษาเล่าเรียนก็เช่นกัน บุคคลต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียน จึงจะประสบ

ผลสำเร็จในการเรียนนั้น และคุณธรรมอีกประการหนึ่งซึ่งช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จได้ก็คือ บุคคลนั้นจะต้องมีอิทธิบาท 4 ซึ่งได้แก่

ฉันทะ คือ ความพอใจในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ เป็นเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติต่อเรื่องนั้น เมื่อมีทัศนคติที่ดี มีความพอใจในเรื่องนั้น ก็ย่อมกระตือรือร้นที่จะประกอบงานนั้น

วิริยะ เป็นความเพียรบากบั่น แม้พบความล้มเหลวก็ไม่ยอมท้อถอย ไม่ท้อแท้
จิตตะ เป็นความเอาใจใส่ด้วยความตั้งใจ เพ่งเล็งทำงาน เป็นความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จ

วิมังสา เป็นการหมั่นตรึกตรอง พิจารณาสอบสวนในการปฏิบัติงาน กระทำงานด้วยการใช้สติปัญญา ตรึกตรองหาเหตุผลให้ประจักษ์ชัดว่างานนั้นจะทำได้หรือไม่ โดยวิธีใดจึงจะสำเร็จผลตามความต้องการ

ความหมายและพฤติกรรมของความขยันหมั่นเพียรในการเรียน

ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความตั้งใจเรียน ความเอาใจใส่ในการเรียนและความพยายามในการเรียน โดยพิจารณาจาก

- การฟัง หมายถึง พฤติกรรมการมองผู้พูดขณะกำลังพูด
- การถามคำถามในเนื้อหาที่เรียน
- การตอบคำถาม
- การแสดงความคิดเห็น

ประเภทของความขยันหมั่นเพียร

1. ความขยันในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีความรักความตั้งใจมุ่งมั่น ศึกษาเล่าเรียน ไม่ย่อท้อแม้บางครั้งบทเรียนนั้นจะยากหรือมีอุปสรรคต่าง ๆ ก็มานะทำจนกระทั่งสำเร็จ เมื่อมีเวลาว่างก็ใช้เวลาว่างนั้นให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษเล่าเรียนของตนโดยอ่านหนังสือศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ

เพิ่มเติม ทบทวนบทเรียนที่เรียนในทุกวันและเตรียมตัวศึกษามทเรียนมาล่วงหน้าทุกครั้ง
เมื่อมีปัญหหรือข้อสงสัยด้านการเรียนก็พยายามศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เพื่อ
คลี่คลายปัญหาของตนอยู่เสมอ

2. ความขยันในงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือชุมชน หมายถึง การที่
นักเรียนมีความรัก ความตั้งใจร่วมทำงานสุจริตและเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีความ
กระตือรือร้นที่จะทำงานดังกล่าว มาร่วมงานทุกครั้งด้วยความเต็มใจ และปรารถนาที่
ไม่เลือกงานหรือรังเกียจงานโดยยึดถือวัตถุ (เงิน สถานที่ ฯลฯ) หรือตัวบุคคล พยายาม
คิด ศึกษา และสร้างสรรค์งานที่ส่งผลประโยชน์ต่อสังคมหรือชุมชนอยู่เสมอ

3. ความขยันในการปฏิบัติงานของตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจ
ที่จะทำงาน ศึกษางาน ผึกฝนตนเองให้มีความสามารถ ความชำนาญในงานที่เกี่ยวข้องกับ
ตนเอง ในด้านอาหาร (เช่น พยายามฝึกหัดปรุงอาหารรับประทานเอง ฯลฯ) ที่อยู่อาศัย
(เช่น พยายามจัด คัดแปลง ตกแต่ง ซ่อมแซม และรักษาความสะอาดเป็นประจำ)
เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ (เช่น พยายามซ่อมแซม คัดแปลงและซักรีดอยู่เสมอ) ใช้เวลาว่าง
ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในงานดังกล่าวอยู่เสมอและคิดสร้างสรรค์งานอันเป็นประโยชน์
ต่อตนเอง

แผนการสอนครั้งที่ 2

หัวเรื่อง ความขยันหมั่นเพียร

กิจกรรม ชื่อหรือเคล็ดคลับ

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเล่าเรียนและสามารถฝึกให้เกิดขึ้นได้

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความขยันหมั่นเพียร
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของความเกียจคร้าน
3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร ซึ่งได้แก่ การฟัง

ถามคำถาม ตอบคำถาม และแสดงความคิดเห็นในการเรียน

สื่อการเรียน

เอกสารเรื่องสั้น "ชื่อหรือเคล็ดคลับ"

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

1. ครูและนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับความหมายของคำว่า ความขยันหมั่นเพียร ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงความขยันหมั่นเพียร

ข. ขั้นตอน

2. ทำอาสาสมัครเพื่อมาแสดงบทบาทสมมติ
3. แจกเอกสารเรื่องสั้นและบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูและอ่าน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ โดยใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติให้เป็นผู้สังเกตการณ์
5. ให้นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
6. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดง ในหัวข้อต่อไปนี้

6.1 คนที่ชื่อเนียนนั้น มักจะมีลักษณะเป็นคนเนือยชาสมชื่อ นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

6.2 อะไรทำให้เด็กชายเนือยหายจากความเนือยชาและกลายเป็นคนขยันและตั้งใจเรียน

6.3 เด็กชายเนือยและเด็กชายมานะ มีนิสัยแตกต่างกันอย่างไร

6.4 จากเรื่องนี้นักเรียนคิดว่ามีวิธีหรือเคล็ดลับอะไรอีกบ้าง ที่จะช่วยให้เด็กชายเนือยมีผลการเรียนดีขึ้น

6.5 จากเรื่องนี้นักเรียนคิดว่าการฟังขณะที่ครูสอน การถามคำถามเมื่อไม่เข้าใจ การตอบคำถามที่ครูถาม ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นในการเรียน มีความจำเป็นหรือไม่ เพราะเหตุใด

7. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการเรียนของคนเท่าที่ผ่านมาให้ ชื่นกันและกันฟัง

ค. ขั้นสรุป

8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่าคนที่ขยันหมั่นเพียร จะมีพฤติกรรมอย่างไรบ้าง

ง. การประเมินผล

1. ดึงเอกจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน
2. ดึงเอกจากการตอบคำถาม อภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกให้ดูแสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง "ชื่อหรือเคล็ดลับ"

ให้นักเรียนที่จะแสดงบทบาทสมมติอ่านเรื่องต่อไปนี้ให้เข้าใจ และทำตามคำสั่ง
ท้ายบท

มานะกับเจื้อยเป็นเพื่อนรักกัน มีบ้านอยู่ใกล้กัน ทุกเช้ามานะจะมาปลุกเจื้อยให้
ตื่นนอนแล้วแคงตัวไปโรงเรียนพร้อมกัน เขาทั้งสองเรียนหนังสืออยู่ห้องเดียวกัน
ตลอดจนเรียนกับครูคนเดียวกันด้วย แต่ก็น่าแปลกทั้ง ๆ ที่มีอะไรเหมือนกัน ๆ กัน แต่มานะ
กับเจื้อยกลับขยันหมั่นเพียรฝึกกันไกล

เจื้อยมักจะบ่นกับมานะอยู่เสมอว่าไม่พอใจชื่อของตน และอยากเปลี่ยนชื่อใหม่
มานะพยายามหาชื่อใหม่มาเสนอให้เจื้อยเลือก แต่ก็ไม่มีชื่อใดถูกใจเจื้อย ในที่สุดมานะ
ยอมยกชื่อของตนให้เจื้อยด้วยความยินดี เจื้อยก็หัวเราะว่าคงแปลกที่มีชื่อเดียวกัน ความคิด
เรื่องชื่อของตัวเองมิได้ห่างหายไปจากความนึกคำนึงของเจื้อยเลย

พอเช้าวันรุ่งขึ้นเจื้อยรีบไปปรึกษาคุณครูของเขา เพื่อให้คุณครูเปลี่ยนชื่อให้กับ
ตัวเอง พร้อมทั้งให้เหตุผลว่าเป็นเพราะชื่อเจื้อย จึงทำให้เป็นคนเจื้อยชาไปหมด เรียน
ก็ไม่ทันเพื่อน เวลาเรียนก็นั่งหลับ คุณครูเคาจึงตั้งชื่อใหม่ให้เจื้อยว่า "สมหวัง" ตั้งแต่นั้น
วันนั้นเป็นต้นมาไม่มีชื่อเจื้อยอยู่ในโลก แต่ทว่ามี "สมหวัง" มาแทน เจื้อยแอบขมขื่นอยู่ในใจ
ว่าต่อไปนี้เราจะต้องสมหวังอย่างแน่นอน เราจะไม่เจื้อยชาและขี้เกียจอีกแล้ว

อีกหลายวันต่อมา สมหวังก็บ่นกับมานะอีกว่าชื่อที่คุณครูเคาตั้งให้มันยังไม่ดี
เพราะไม่เห็นจะสมหวังเหมือนชื่อ ก็ยังคงมีอาการเหมือนเดิมคือ หลับง่าย ขี้เกียจ
อย่างไรก็ยังเป็นอยู่อย่างนั้น และไม่ติดอะไรกับเจื้อยคนเดิมเลย

เย็นวันนั้นสมหวังก็ไปพบคุณครูเคา เพื่อให้คุณครูเคาเปลี่ยนชื่อให้ใหม่อีก
ครั้งหนึ่ง คุณครูเคาไม่เปลี่ยนชื่อให้เจื้อย แต่บอกเคล็ดลับที่จะต้องทำประกอบชื่อคือ
จะต้องตื่นก่อนไก่ขัน ตื่นแล้วจะต้องช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน

แล้ววันหนึ่งสมหวังก็มารายงานผลความเปลี่ยนแปลงให้คุณครูเคหาทราบว่าเขาหายเฉื่อยชาแล้ว แต่ความจำยังไม่ดีเลย เรียนหนังสือก็ไม่ค่อยรู้เรื่อง คุณครูเคหา ก็เลยให้เคล็ดลับในการเรียนหนังสือกับสมหวังอีกว่า เวลาเรียนหนังสือต้องตั้งใจฟัง ขณะที่ครูสอนด้วย เมื่อเรียนไม่เข้าใจตอนใดก็ต้องถามครู

สมหวังได้นำเคล็ดลับดังกล่าวมาปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ในที่สุดสมหวังก็สมหวัง สมชื่อคือเป็นคนขยันตื่นแต่เช้า มานะไม่ยอมมาปลุกอีกแล้ว สมหวังมีผลการเรียนดีขึ้น เป็นที่รักของพ่อแม่ ครู อาจารย์ ให้นักเรียนแสดงเป็น เด็กชายเฉื่อย เด็กชายมานะ คุณครูเคหา ความบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของเด็กชายเฉื่อย

ฉันชื่อเด็กชายเฉื่อย เป็นคนที่เกียจและขมบนอนตื่นสาย ผลการเรียนก็จกๆ อ่อน ฉันมีเพื่อนซึ่งรักกันมากชื่อเด็กชายมานะ บ้านเราอยู่ใกล้กับ ทุกเข้ามานะจะต้อง มาปลุกฉันให้รีบตื่นนอนแล้วแต่งตัวไปโรงเรียนพร้อมกัน เราเรียนอยู่ห้องเดียวกันและ เรียนกับครูคนเดียวกัน แต่ฉันเรียนอ่อนกว่ามานะมาก ฉันคิดว่านี่เป็นเพราะชื่อของฉัน จึงทำให้ฉันเป็นคนเฉื่อยชา เรียนก็ไม่ทันเพื่อน เวลาเรียนก็ขมบึ้งหลับ ฉันจึงปรึกษากับมานะว่าฉันไม่ชอบชื่อที่พ่อแม่ตั้งให้ว่าเฉื่อย และอยากเปลี่ยนชื่อใหม่ มานะหาชื่อมาให้ฉันเลือกหลายชื่อ แต่ฉันก็ไม่พอใจฉันจึงไปปรึกษาคุณครูเคหา คุณครูเปลี่ยนชื่อใหม่ให้ฉันว่าสมหวัง แม้ว่า จะเปลี่ยนชื่อแล้วฉันก็ยังคงนอนตื่นสาย ที่เกียจขมบึ้งเหมือนเดิม ฉันจึงไปหาคุณครูเคหาอีก คุณครูให้เคล็ดลับกับฉันว่า จะต้องตื่นนอนก่อนไก่ขันแล้วช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน ต่อมาเคล็ดลับอันนี้ทำให้ฉันหายเฉื่อยชา แต่ความจำฉันยังไม่ดีขึ้นเลย ฉันไปหาคุณครูเคหาอีก แล้วก็ได้เคล็ดลับในการเรียนเพิ่มมาอีก ฉันนำเคล็ดลับอันนั้นมา ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนผลการเรียนฉันดีขึ้น

บทบาทของเด็กชายมานะ

ฉันชื่อเด็กชายมานะ เป็นคนขยัน ฉันตื่นนอนแต่เช้าเพื่อช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน แล้วก็อ่านหนังสือ เมื่อไปโรงเรียนฉันก็ตั้งใจเรียน ฉันมักจะเป็นคนตอบคำถามที่ครูถาม

เสมอ ฉันมีเพื่อนซึ่งรักกันมากชื่อเด็กชายเนื่อย บ้านเราอยู่ใกล้กัน ทุกเช้าฉันต้องไป
ปลูกเนื่อยให้ลุกขึ้นแต่งตัวและไปโรงเรียนพร้อมกัน เนื่อยมาปรึกษาฉันถึงเรื่องการ
เปลี่ยนชื่อ ฉันช่วยหาชื่อใหม่ให้เนื่อยหลายชื่อพร้อมทั้งยกชื่อฉันให้เนื่อย แต่เนื่อยก็ยัง
ไม่พอใจ หลังจากเนื่อยเปลี่ยนชื่อเป็นสมหวังแล้ว เนื่อยก็ยังไม่พอใจและมาปรึกษากับ
ฉันอีก

บทบาทของคุณครูเคซา

ฉันชื่อคุณครูเคซา เป็นคนใจดี เป็นครูของเด็กชายเนื่อยและเด็กชายมานะ
เนื่อยมาปรึกษาขอให้ฉันเปลี่ยนชื่อให้ใหม่ ฉันเปลี่ยนชื่อใหม่ให้เนื่อยว่าสมหวัง แต่เนื่อย
ก็ยังไม่พอใจกลับมาปรึกษาฉันอีก ฉันจึงบอกเคล็ดลับประกอบชื่อว่า ต้องตื่นนอนก่อนไก่ขัน
แล้วช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน เนื่อยกลับมารายงานฉันว่าหายเนื่อยชาแล้ว แต่ความจำยังไม่
ดี ฉันจึงบอกเคล็ดลับในการเรียนหนังสือให้กับเนื่อยอีกว่า เวลาเรียนหนังสือต้องตั้งใจฟัง
ขณะที่ครูสอน และเมื่อไม่เข้าใจบทเรียนตอนใดก็ต้องถามครู

แผนการสอนครั้งที่ 3

หัวข้อเรื่อง การฟัง

กิจกรรม ฟังหนอย

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

การฟังช่วยให้ได้ข้อมูลเพิ่มมากขึ้น การเป็นผู้ฟังที่ดีนั้นจะต้องฟังด้วยความสนใจ ตั้งใจและพยายามทำความเข้าใจในเรื่องที่ฟังด้วย

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณประโยชน์ของการฟัง
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่ตั้งใจฟัง
3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเป็นผู้ฟังที่ดี

สื่อการเรียน

เอกสารเรื่องสั้น "ฟังหนอย"

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

1. ครูและนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับความสำคัญของการฟัง และให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นผู้ฟังที่ดี

ข. ขั้นตอน

2. ทำอาสาสมัครเพื่อมาแสดงบทบาทสมมติ
3. แจกเอกสารเรื่องสั้นและบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์
5. ให้นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
6. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดง ในหัวข้อต่อไปนี้

- 6.1 สุชาติและศักดา เป็นคนอย่างไร
- 6.2 ศักดาและวิทยา มีนิสัยแตกต่างกันอย่างไร
- 6.3 ทำไมวิทยาจึงได้รับคำชมจากอาจารย์ว่า "เป็นผู้ฟังที่ดี"
- 6.4 ขณะที่เพื่อนพูด "ไม่ว่าเป็นต้องฟังก็ได้" ท่านเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

6.5 สมมติว่านักเรียนเป็นตำรวจ "ในขณะที่ตำรวจกำลังพูดแล้ว เพื่อน ๆ คุยกัน" นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

7. ครูให้นักเรียนเล่าถึงประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนได้ฟังมาว่ามีประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง

ค. ขั้นสรุป

8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงคุณประโยชน์ของการฟัง ผลเสียของการไม่ตั้งใจฟังและการเป็นผู้ฟังที่ดี จะต้องปฏิบัติกรณอย่างไรบ้าง

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม อภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกให้ดูแสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง "ฟังหน่อย"

ให้นักเรียนที่จะแสดงบทบาทสมมติอ่านเรื่องต่อไปนี้ให้เข้าใจ และทำตามคำสั่ง
ท้ายบท

เมื่อวันเสาร์และวันอาทิตย์ที่ผ่านมา อาจารย์ก็ได้นำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 จำนวนหนึ่งไปทัศนศึกษาที่จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวและ
ทัศนศึกษามากมาย เช่น สวนสน หาดแม่พิมพ์ บ้านเพ นอกจากนี้ยังมีอนุสาวรีย์สุนทรภู่
ซึ่งท่านได้รับการยกย่องให้เป็นกวีเอกของโลกในปีนี้

ก่อนออกเดินทางอาจารย์ก็มอบหมายให้นักเรียนสังเกตและบันทึกสิ่งที่น่าสนใจ
ในการไปทัศนศึกษาครั้งนี้ เพื่อนำมาเล่าให้เพื่อน ๆ ที่ไม่ได้ไปฟัง

ครั้นถึงวันจันทร์ในคาบที่อาจารย์ก็สอน อาจารย์ก็ให้คำรองออกมาเล่าสิ่งที่
ประทับใจในการไปทัศนศึกษาให้เพื่อน ๆ ฟัง พอคำรองเริ่มเล่าไปได้สักครู่ สักคำก็ชวน
สุชาติคุยโดยไม่สนใจฟังเรื่องที่คำรองเล่าเลย ทั้ง ๆ ที่ทั้งสองคนก็ไม่ได้ไปทัศนศึกษาใน
ครั้งนี้ วิทยาซึ่งนั่งใกล้กับศักดิ์ก็เริ่มรู้สึกรำคาญก็เลยเตือนศักดิ์ให้ฟังหน่อย แต่ศักดิ์
ไม่สนใจยังคงคุยต่อไปจนกระทั่งคำรองเล่าจบ สุชาติและศักดิ์ก็จบการคุยกันด้วย

อาจารย์ก็ชมว่าคำรองเป็นคนช่างสังเกต แล้วพูดถึงการเป็นผู้ฟังที่ดีให้นักเรียน
ทราบ และทดสอบว่านักเรียนคนใดเป็นผู้ฟังที่ดี โดยการให้นักเรียนออกมาเล่าสิ่งที่ได้ฟัง
จากคำรอง อาจารย์เรียกศักดิ์และวิทยาออกมาเล่าที่ละคน โดยให้นักศักดิ์เป็นคนเล่าก่อน
ศักดิ์เล่าได้แค่ออนเริ่มตนก็ไม่สามารถเล่าต่อไปได้อีก ส่วนวิทยาเล่าได้ตั้งแต่ต้นจนจบ
อาจารย์ก็กล่าวชมเชยวิทยาว่าเป็นผู้ฟังที่ดี

ให้นักเรียนแสดงเป็น อาจารย์ก็ เด็กชายคำรอง เด็กชายสุชาติ เด็กชายศักดิ์
เด็กชายวิทยา ตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของอาจารย์กวี

สมมติฉันชื่อกวี เป็นอาจารย์สอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง เมื่อวันเสาร์และวันอาทิตย์ที่ผ่านมา ฉันพานักเรียนที่ฉันสอนจำนวนหนึ่งไปทัศนศึกษาที่จังหวัดระยอง ก่อนออกเดินทางฉันได้มอบหมายให้นักเรียนสังเกตและบันทึกสิ่งประทับใจที่ได้ไปพบเห็นมา เพื่อนำมาเล่าให้เพื่อน ๆ ที่ไม่ได้ไปฟัง ครั้นถึงวันจันทร์คาบที่ฉันสอนฉันได้คำร้องออกมาเล่าสิ่งที่ประทับใจให้เพื่อน ๆ ฟัง ฉันสังเกตเห็นสุชาติกับศักดิ์คุยกัน ส่วนวิทยาตั้งใจฟังดี เมื่อคำร้องเล่าจบฉันชมว่าคำร้องเป็นคนช่างสังเกต ฉันพูดถึงการเป็นผู้ฟังที่ดีให้นักเรียนทราบ แล้วฉันก็ทดสอบว่าใครจะเป็นผู้ฟังที่ดีโดยการให้ศักดิ์และวิทยาออกมาเล่าเรื่องที่ได้ฟังจากคำร้องที่ละคน ฉันชมว่าวิทยาเป็นผู้ฟังที่ดี

บทบาทของเด็กชายคำร้อง

สมมติฉันชื่อคำร้อง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เมื่อวันเสาร์และวันอาทิตย์ที่ผ่านมา อาจารย์กวีพาฉันและเพื่อน ๆ ไปทัศนศึกษาที่จังหวัดระยอง ฉันได้สังเกตและบันทึกสิ่งที่ประทับใจไว้มากมาย แล้ววันจันทร์ฉันก็ได้ออกไปเล่าสิ่งที่ประทับใจนั้นให้เพื่อน ๆ ฟัง

บทบาทของเด็กชายสุชาติ

สมมติฉันชื่อเด็กชายสุชาติ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ได้ไปทัศนศึกษาครั้งนี้ วันจันทร์ในคาบของอาจารย์กวี ขณะที่คำร้องออกไปพูดถึงสิ่งที่ประทับใจ ศักดิ์ถามฉันคุย จนไม่ได้ฟังสิ่งที่คำร้องพูดเลย

บทบาทของเด็กชายศักดิ์

สมมติฉันชื่อศักดิ์ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ได้ไปทัศนศึกษาครั้งนี้ วันจันทร์ในคาบของอาจารย์กวี ขณะที่คำร้องออกไปพูดถึงสิ่งที่ประทับใจ ฉันฟังแค่ตอนเริ่มต้น ต่อจากนั้นฉันก็ชวนสุชาติคุย แม้ว่าวิทยาซึ่งนั่งอยู่ใกล้ ๆ ฉันจะเตือนให้ฉันฟัง

แต่นั่นก็ไม่สนใจ ฉันคุยจนกระทั่งคำร้องพูดจบ อาจารย์ก็วีเรียกฉันออกไปเล่าสิ่งที่ได้ฟัง
จากคำร้อง ฉันก็เล่าได้เพียงตอนต้น ๆ เท่านั้น

บทบาทของเด็กชายวิทยา

สมมติฉันชื่อวิทยา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ฉันเสียายที่ไม่ได้ไป
ทัศนศึกษาครั้งนี้ ฉันจึงฟังเรื่องที่คำร้องเล่าด้วยความสนใจและสนุกสนาน ฉันรู้สึกรำคาญ
ศักดาที่คุยกับสุชาติ ฉันจึงเตือนให้ศักดาฟังคำร้องพูด แต่ศักดาไม่เชื่อฉัน ฉันก็ยังคงตั้งใจ
ฟังคำร้องพูดต่อไปจนจบ อาจารย์ก็วีให้ฉันออกมาเล่าสิ่งที่ได้ฟังจากคำร้อง ฉันเล่าตั้งแต่
คนจนจบ

แผนการสอนครั้งที่ 4

หัวข้อเรื่อง การฟัง

กิจกรรม เรื่องของเด็กชายฟุ้ง

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

การฟังเป็นทักษะอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถฝึกให้เกิดขึ้นได้

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณประโยชน์ของการฟัง
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่ตั้งใจฟัง
3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการ เป็นผู้ฟังที่ดี

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารเรื่องสั้น "เรื่องของเด็กชายฟุ้ง"
2. แบบเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. สมุดแบบฝึกหัด

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

1. ครูและนักเรียนสนทนากันถึงประโยชน์ของการฟัง ให้นักเรียนตอบคำถามว่าในแต่ละวันนักเรียนใช้เวลาทำสิ่งใดมากที่สุดดังต่อไปนี้ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

ข. ขั้นตอน

2. หาอาสาสมัครเพื่อมาแสดงบทบาทสมมติ
 3. แจกเอกสาร เรื่องสั้นและบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
 4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์
 5. ให้นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
 6. ให้นักเรียนทั้งร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดง
- ในหัวข้อต่อไปนี้
- 6.1 อะไรทำให้เกิดการพุ่งหายจากอาการพุ่งชาน
 - 6.2 ถ้านักเรียนเป็นเด็กชายพุ่ง นักเรียนจะทำอย่างเด็กชายพุ่งหรือไม่ ถ้านักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด
 - 6.3 จากเรื่องนี้การไม่ตั้งใจฟังให้โทษอย่างไร
 - 6.4 การตั้งใจฟังในขณะที่ครูสอนมีประโยชน์อย่างไร
7. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการไม่ตั้งใจฟังหรือฟังไม่ได้เรื่อง ที่ทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองและผู้อื่น ครูยกตัวอย่างพยาบาลที่ทำงานตามคำสั่งของแพทย์ ถ้าไม่ตั้งใจฟังแล้วจะเกิดผลเสียต่อคนไข้อย่างไร

ค. ขั้นสรุป

8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงคุณประโยชน์ของการฟัง ผลเสียของการไม่ตั้งใจฟังและการเป็นผู้ฟังที่ดี

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง "เรื่องของเด็กชายฟุ้ง"

ให้นักเรียนที่จะแสดงบทบาทสมมติอ่านเรื่องต่อไปนี้ให้เข้าใจ และทำตามคำสั่ง
ท้ายบท

เด็กชายฟุ้งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ซึ่งมีผลการเรียนอ่อน ในเวลาเรียนขณะที่อาจารย์อธิบาย ใจของฟุ้งมักจะคิดไปถึงเรื่องต่าง ๆ นานา ๆ คิดไปถึงการตกปลา ซึ่งเป็นสิ่งที่เขาชอบมาก คิดถึงรายการโทรทัศน์ คิดถึงของเล่นที่บ้าน เมื่อมีใครเดินผ่านห้องเรียนเด็กชายฟุ้งก็จะเหลียวหน้าไปมองโดยไม่ฟังอาจารย์สอน เมื่ออาจารย์สั่งให้ทำงานเด็กชายฟุ้งก็จะเอาเศษกระดาษมาวาดรูปเล่น จนกระทั่งเด็กชายฟุ้งซึ่งนั่งอยู่ใกล้ ๆ ต้องเตือนว่าอาจารย์ให้ส่งงานในชั่วโมงนี้ เด็กชายฟุ้งจึงเอาสมุดแบบฝึกหัดขึ้นมา แล้วก็ให้เด็กชายมุงช่วยอธิบายงานที่อาจารย์สั่งให้ทำ เด็กชายฟุ้งทำอย่างนี้ทุกครั้งจนเด็กชายมุงรู้สึกรำคาญ แต่ก็ยอมอธิบายเพราะสงสารเพื่อนที่เรียนอ่อนอยู่แล้ว

ฉากที่ 1

เวลาพักกลางวันเด็กชายมุงไปปรึกษาอาจารย์สมภพที่ห้องพักครูเกี่ยวกับเรื่อง
ของเด็กชายฟุ้งที่ไม่ตั้งใจฟังเมื่ออาจารย์สอนและสั่งงาน แล้วก็ตามถามให้เด็กชายมุง
อธิบายให้ฟังทุกครั้ง จนเด็กชายมุงรู้สึกรำคาญ อาจารย์สมภพแนะนำให้เด็กชายมุง
ร่วมมือกับเพื่อน ๆ ในห้อง ไม่ยอมบอกเด็กชายฟุ้งอีกว่าอาจารย์สั่งงานอะไร เพื่อให้
เด็กชายฟุ้งได้บทเรียนและปรับปรุงตนเอง

ฉากที่ 2

อาจารย์สมภพเข้าสอน ตอนท้ายชั่วโมงได้สั่งงานให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด
บทที่ 3 เฉพาะข้อที่มาส่งในชั่วโมง จะเป็นการเก็บคะแนนระหว่างภาคด้วยโดยไม่
การสอบวิชานี้ในตารางสอบ หลังจากที่อาจารย์สั่งงานแล้วนักเรียนทุกคนก็ตั้งใจทำ

แบบฝึกหัดให้ดีที่สุด เพราะเปรียบเหมือนการสอบ ยกเว้นเด็กชายผู้คนเก็บวเท่านั้น ที่เพลิดเพลินกับการวาดรูปเล่นเรนเทน เมื่อหมดเวลา อาจารย์ใหญ่ทักถามแบบฝึกหัด มาส่ง ปรากฏว่าไม่มีแบบฝึกหัดของเด็กชายผู้ อาจารย์สมภพเร่งให้เด็กชายผู้รีบนำ มาส่ง เด็กชายผู้ต่อรองกับอาจารย์ว่ายังไม่เสร็จจะขอส่งทีหลัง หั๋ง ๆ ที่เด็กชายผู้ ยังไม่กล้าทำเลย อาจารย์สมภพไม่โทษเด็กชายผู้ ไม่เลยส่งงานตามกำหนดเลย แต่ก็เลื่อนเวลาให้เด็กชายผู้เอางานมาส่งอย่างช้าหลังเลิกเรียนภายในวันนี้เท่านั้น ไปเช่นนั้นก็จะไม่มีคะแนน

ฉากที่ 3

เด็กชายผู้รีบไปตามเด็กชายผู้ว่าอาจารย์ให้ทำอะไร เด็กชายผู้บอกให้ ไปถามเพื่อนคนอื่นบ้าง ขอเด็กชายผู้ไปตามเพื่อนคนอื่น ๆ ก็ไม่มีใครบอกเด็กชายผู้เลยว่าอาจารย์สั่งให้ทำอะไร

ฉากที่ 4

หลังเลิกเรียนทุกคนต่างแยกย้ายกันกลับบ้าน เด็กชายผู้ยังคงนั่งครุ่นคิดอยู่คนเดียว ในที่สุดก็ไปสารภาพกับอาจารย์ว่า เราไม่ได้ฟังเมื่อตอนที่อาจารย์สั่งงาน ไปถามเพื่อน ๆ ก็ไม่มีใครบอก อาจารย์ชี้ให้เห็นผลเสียของการไม่ตั้งใจ / จะต้องถูกตัดคะแนนเก็บครั้งนี้ ให้เด็กชายผู้แก้ตัวใหม่ในการสอบปลายภาค ตั้งแต่เหตุการณ์ครั้งนั้นเป็นต้นมา ทำให้ผู้ห่างจากอาการผู้ชานเพราะกลัวว่าประวัติการสอบจะช้ำรอบอีก เด็กชายผู้ตั้งใจฟังอาจารย์สอนเป็นอย่างดี และทำงานส่งทันเวลาทุกครั้ง จนได้รับคำชมเชยจากอาจารย์

ให้นักเรียนแสดงเป็น อาจารย์สมภพ เด็กชายผู้ เด็กชายผู้ และเพื่อน ๆ ตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของอาจารย์สมภพ

ฉันชื่อสมภพ เป็นอาจารย์ของเด็กชายผู้และเด็กชายผู้ เมื่อเวลาพักกลางวัน เด็กชายผู้มาปรึกษาฉันเกี่ยวกับเรื่องของเด็กชายผู้ ฉันแนะนำให้เด็กชายผู้และเพื่อน ๆ

ในห้องรวมมือกันไม่บอกเด็กชายฟุ้งว่าอาจารย์สั่งงานอะไร เพื่อให้เขาได้บทเรียนและปรับปรุงตัวเอง เมื่อฉันเข้าสอนห้องของเด็กชายฟุ้งตอนท้ายชั่วโมง ฉันสั่งงานให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดบทที่ 3 เฉพาะข้อที่มาส่งภายในชั่วโมง จะเป็นการเก็บคะแนนระหว่างภาค โดยไม่มีการสอบวิชานี้ในการางสอบ เมื่อหมดเวลาฉันให้นักเรียนนำแบบฝึกหัดมาส่ง ฉันเห็นว่าไม่มีแบบฝึกหัดของเด็กชายฟุ้ง ฉันจึงเร่งให้เด็กชายฟุ้งนำมาส่ง ฉันไม่ให้เด็กชายฟุ้งจะขอสั่งที่หลัง เพราะเด็กชายฟุ้งไม่เคยส่งงานตามกำหนดเลย ฉันเลื่อนเวลาให้เด็กชายฟุ้งนำงานมาส่งอย่างช้าหลังเลิกเรียนวันนี้ ไม่เช่นนั้นจะไม่มีคะแนน หลังเลิกเรียนเด็กชายฟุ้งมาสารภาพกับฉันเรื่องไม่มีงานส่ง ฉันชี้ให้เด็กชายฟุ้งเห็นผลเสียของการไม่ตั้งใจฟังและคัดคะแนนเก็บครั้งนี้ ให้เด็กชายฟุ้งแก้ตัวใหม่ตอนสอบปลายภาค ต่อมาฉันสังเกตเห็นเด็กชายฟุ้งตั้งใจฟังในขณะที่ฉันสอนและส่งงานตามกำหนด ฉันจึงกล่าวชมเชยเด็กชายฟุ้ง

บทบาทของเด็กชายมุง

ฉันชื่อเด็กชายมุง เป็นเพื่อนของเด็กชายฟุ้ง ฉันรู้สึกรำคาญที่ฟุ้งไม่ตั้งใจฟังเมื่ออาจารย์สอน หรือสั่งงานและมาถามให้ฉันอธิบายทุกครั้ง ฉันก็ยอมอธิบายบางครั้งก็เพื่อนให้ฟุ้งทำงานส่ง เพราะฉันสงสารฟุ้งที่เรียนอ่อน แต่วันนี้ฉันทนความรำคาญไม่ไหวจึงไปปรึกษาอาจารย์สมภพ เมื่ออาจารย์เข้าสอนและสั่งให้ทำแบบฝึกหัด ฉันตั้งใจทำและนำไปส่งในชั่วโมง เมื่อฟุ้งมาถามฉันว่าอาจารย์สั่งงานอะไร ฉันบอกให้ฟุ้งไปถามคนอื่น

บทบาทของเด็กชายฟุ้ง

ฉันชื่อเด็กชายฟุ้ง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ฉันเป็นคนเรียนไม่เก่ง ในเวลาเรียนขณะที่อาจารย์อธิบายฉันชอบคิดไปถึงเรื่องต่างๆ นานา คิดไปถึงการตกปลา หลังเลิกเรียน คิดไปถึงรายการโทรทัศน์ คิดไปถึงของเล่นที่บ้าน เมื่อมีคนเดินผ่านห้องเรียนฉันมักจะเหลียวหน้าไปมอง โดยไม่ได้ฟังอาจารย์สอน เมื่ออาจารย์สั่งให้ทำงานฉันก็จะเอากระดาษมาวาดรูปเล่น ฉันส่งงานล่าช้าเป็นประจำ

เพราะฉันไม่ได้ฟังเมื่ออาจารย์สั่งงาน แต่ฉันไม่เคียดแค้นเพราะฉันมักจะถามผู้เฒ่าที่แสนดีทุกครั้ง และวันนี้ก็เป็นเหมือนทุกวันพออาจารย์เร่งให้ฉันส่งงานฉันก็ตอบว่ายังไม่เสร็จจะขอส่งทีหลัง ความจริงแล้วฉันยังไม่ได้ทำเลย ฉันรีบไปถามผู้เฒ่าผู้แก่ก็ไม่ยอมบอกฉัน ฉันไปถามเพื่อนคนอื่น ๆ ก็ไม่มีใครบอกฉันว่าอาจารย์สั่งให้ทำอะไร หลังเลิกเรียนฉันนั่งครุ่นคิดว่าจะทำอย่างไรดี ในที่สุดฉันก็ไปสารภาพกับอาจารย์ว่า ฉันไม่ได้ฟังตอนที่อาจารย์สั่งงานและเพื่อน ๆ ก็ไม่ยอมบอกฉัน อาจารย์ตักคะแนนเก็บฉันและให้ฉันแก้ตัวใหม่ตอนสอบปลายภาค ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมาฉันก็หายจากการฟุ้งซ่าน

บทบาทของเพื่อน ๆ 2 - 3 คน

พวกเราคือเพื่อน ๆ ร่วมห้องของเด็กชายผู้เฒ่าและเด็กชายผู้เฒ่า เมื่ออาจารย์สมภพสั่งให้ทำแบบฝึกหัด พวกเราตั้งใจทำและส่งในชั่วโมง เมื่อผู้เฒ่ามาถามพวกเราว่าอาจารย์สั่งงานอะไร พวกเราไม่ยอมบอกผู้เฒ่า

แผนการสอนครั้งที่ 5

หัวเรื่อง การถามคำถาม - การตอบคำถาม

กิจกรรม ถามทำไม

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

การถามคำถามและการตอบคำถามเป็นหัวใจของการเรียนและสามารถฝึกให้เกิดขึ้นได้

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการถามคำถามและตอบคำถาม
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้คำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์

สื่อการเรียน

1. เอกสารเรื่องสั้น "ถามทำไม"
 2. เรื่องนิทานเทียบสุภาษิต ฝนทั้งเป็นเข็ม พายเรือทวนน้ำ กลิ้งครกขึ้นเขา
- จากหนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ชั้นนำ

1. ครูและนักเรียนสนทนากันถึงการถามคำถาม ให้นักเรียนยกตัวอย่างประโยชน์ที่ได้จากการถามคำถาม

ข. ขั้นตอน

2. ทหาอาสาสมัครเพื่อมาแสดงบทบาทสมมติ
3. แจกเอกสารเรื่องสั้นและบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติให้เป็นผู้สังเกตการณ์
5. ให้นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
6. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดง

ในหัวข้อต่อไปนี้

6.1 การที่สันทิตไม่กล้าถามอาจารย์เมื่อไม่เข้าใจในบทเรียนเพราะกลัวเพื่อนจะว่าเขาโง่นั้นนักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

6.2 สันทิตและคมกฤษมีสิ่งที่ยกย้ายกันและแตกต่างกันอย่างไร

6.3 นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของสันทิตหรือไม่ เพราะเหตุใด

7. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการเรียนว่า เมื่อนักเรียนมีข้อสงสัยในบทเรียนแล้ว นักเรียนแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างไรและนักเรียนพอใจกับวิธีการของนักเรียนหรือไม่ ถ้าไม่นักเรียนจะเปลี่ยนวิธีการใหม่อย่างไร

ค. ขั้นสรุป

8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญของการถามคำถาม การตอบคำถามและการใช้คำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกให้ดูแสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง "ถามทำไม"

ให้นักเรียนที่จะแสดงบทบาทสมมติอ่านเรื่องต่อไปนี้ให้เข้าใจ และทำตามคำสั่ง
ท้ายบท

ชั่วโมงบ่ายวันนี้อาจารย์ทวีได้เข้าสอนวิชาภาษาไทยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 ห้องหนึ่ง อาจารย์ทวีได้สอนเรื่องนิทานเหียนสุภานิต ฝนทั้งเป็นเข็ม พายเรือ
ทวนน้ำ กลิ้งครกขึ้นเขา โดยการเล่าเรื่องให้นักเรียนฟัง และเปิดโอกาสให้นักเรียน
ซักถามเมื่อไม่เข้าใจ วรพจน์ และมาโนชนยกมือขึ้นถามในสิ่งที่ตนไม่เข้าใจคนละ 1
คำถาม ส่วนคมกฤษนั้นมีคำถามที่อยากจะถามหลายข้อ พอคำถามของวรพจน์และมาโนชน
ตรงกับสิ่งที่เขาอยากถามพอดี เขาจึงยกมือขึ้นถามอีก 2 คำถาม ในขณะที่แต่ละคนถาม
คำถามให้อาจารย์ช่วยอธิบาย สันทัตก็เอากะตาดขึ้นมาวาดรูปเล่นและลุกขึ้นมาลอย ๆ
ดังพอที่เพื่อนจะได้ยินในทำนองตำหนิคำถามที่เพื่อน ๆ ถาม ความจริงแล้วสันทัตมีข้อสงสัย
มากมายว่า ฝนทั้งเป็นเข็ม พายเรือทวนน้ำ กลิ้งครกขึ้นเขา หมายความว่าอย่างไร
แต่เขาก็ไม่ยอมถามอาจารย์เพราะกลัวเพื่อน ๆ จะว่าเขาโง่

สัปดาห์ต่อมาเป็นการสอบเก็บคะแนน หลังจากที่อาจารย์แจกข้อสอบแล้ว
ทุกคนต่างก็ก้มหน้าทำข้อสอบ ยกเว้นสันทัตคนเดียวที่นั่งกระสับกระส่ายเพราะเขาทำ
ข้อสอบไม่ได้เลย และข้อสอบก็ออกความหมายของคำว่า ฝนทั้งเป็นเข็ม พายเรือทวนน้ำ
กลิ้งครกขึ้นเขา ซึ่งเป็นเรื่องที่สันทัตไม่เข้าใจในขณะที่เรียนและไม่ยอมถามอาจารย์
สันทัตเพิ่งเข้าใจตอนนี้เองว่าการซักถามอาจารย์เมื่อไม่เข้าใจในขณะที่เรียนนั้นมีประโยชน์
อย่างไร

ให้นักเรียนแสดงเป็น อาจารย์ทวี เด็กชายวรพจน์ เด็กชายมาโนชน
เด็กชายคมกฤษ เด็กชายสันทัต ตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของอาจารย์ทวี

ฉันชื่อทวี เป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในชั่วโมงบ่าย ฉันเข้าสอนนักเรียนห้องหนึ่งเรื่องนิทานพื้นบ้านอีสาน ฉันตั้งใจเป็นเข็มพายเรือพวนน้ำ กลิ้งครกขึ้นเขา โดยการเล่าเรื่องให้นักเรียนฟังและเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเมื่อไม่เข้าใจ วรพจน์ มาโนชนและคมกฤชถามคำถามให้ฉันอธิบายเพิ่มเติม สักครู่ต่อมาฉันไปคุมสอบ นักเรียนห้องนี้อีก ฉันแจกข้อสอบและบอกให้นักเรียนลงมือทำ

บทบาทของเด็กชายวรพจน์

ฉันชื่อวรพจน์ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ฉันเป็นคนที่ตั้งใจเรียน เมื่อเรียนไม่เข้าใจฉันมักจะถามอาจารย์จนฉันเข้าใจ ในการเรียนวิชาภาษาไทยวันนี้ฉันก็ยกมือถามให้อาจารย์ช่วยอธิบาย 1 คำถาม สักครู่ต่อมาอาจารย์สอบเก็บคะแนน ฉันตั้งใจทำข้อสอบ

บทบาทของเด็กชายมาโนชน

ฉันชื่อมาโนชน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เมื่ออาจารย์ทวีเปิดโอกาสให้ซักถาม ฉันยกมือถามคำถาม 1 คำถาม สักครู่ต่อมาอาจารย์สอบเก็บคะแนน ฉันตั้งใจทำข้อสอบ

บทบาทของเด็กชายคมกฤช

ฉันชื่อคมกฤช เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ฉันเป็นคนเรียนไม่เก่งและมักจะมีข้อสงสัยในบทเรียนเสมอ แต่ฉันก็พยายามถามอาจารย์ให้ช่วยอธิบาย วันนี้ขณะที่เรียนวิชาภาษาไทย ฉันก็ยกมือถามคำถามอาจารย์ 2 คำถาม สักครู่ต่อมาอาจารย์สอบเก็บคะแนน ฉันตั้งใจทำข้อสอบ

บทบาทของเด็กชายสันต์

ฉันชื่อสันต์ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ฉันเป็นคนเรียนไม่เก่งและมักจะมีข้อสงสัยในบทเรียนเสมอ แต่ฉันไม่ยอมถามอาจารย์เพราะเพื่อน ๆ จะว่าฉันโง่ วันนี้ในชั่วโมงภาษาไทยฉันก็มีข้อสงสัยมากมาย แต่ฉันก็ไม่ได้ถามอาจารย์ ขณะที่เพื่อน ๆ คนอื่นถามฉันก็พูดำหนักคำถามของเพื่อนขึ้นมาลอย ๆ ดังพอที่เพื่อน ๆ จะได้ยิน สักครู่ต่อมาอาจารย์สอบเก็บคะแนน ฉันทำข้อสอบไม่ได้ เพราะข้อสอบออกความหมายของคำว่า ฝนทั้งเป็นเข็ม พายเรือทวนน้ำ กลิ้งครกขึ้นเขา ซึ่งเป็นเรื่องที่ผมไม่เข้าใจอยู่แล้ว และฉันก็ไม่ยอมถามอาจารย์ ฉันเพิ่งนึกได้ตอนนี้เองว่าการซักถามอาจารย์เมื่อไม่เข้าใจในขณะที่เรียนนั้นมีประโยชน์อย่างไร

นิทานเหียนสุภาสิต
ฝนทั้งเป็นเข็ม พายเรือทวนน้ำ กลิ้งครกขึ้นเขา

ไฉนมาว่า ยังมีพระอาจารย์องค์หนึ่ง เป็นผู้ทนายลักษณะนิสัยคนแม่นยำ โดยหนทางหมอ และผู้คนนับถือกันมากในหมู่บ้านนั้น อยู่มาวันหนึ่งพระอาจารย์องค์นั้นคิดจะลองนิสัยของเด็กศิษย์สามคนที่อยู่มาร่วมกับกับพระอาจารย์องค์นั้น จึงได้คิดเป็นปัญหาขึ้นไว้เพื่อจะได้ถามศิษย์ของตนต่อไป ครั้นถึงเวลาก็เรียกศิษย์ทั้งสามคนเข้ามาแล้วก็ได้ออกอธิบายเพื่อจะให้ศิษย์เข้าใจว่า ข้าพเจ้าถามเจ้าทั้งสามคนโดยปัญหาเมื่อคนใดรอบปัญหานั้นแล้วก็ให้เขียนใส่ฝ่ามือแล้วกำไว้ เมื่อเขียนได้พร้อมกันแล้วก็เอามาแบให้ข้าพเจ้า เมื่อสั่งให้ศิษย์เข้าใจได้แล้ว ก็ถามว่า ข้อ 1 ฝนทั้งเป็นเข็ม ข้อ 2 พายเรือทวนน้ำ ข้อ 3 กลิ้งครกขึ้นเขา แล้วก็บอกว่าให้ศิษย์เลือกเอาอย่างหนึ่ง เมื่อศิษย์ทั้งสามคนได้ฟังปัญหาแล้วต่างคนก็ต่างนึกเลือกดู เจ้าคนหนึ่งก็นึกว่าในข้อ 3 ว่าให้กลิ้งครกขึ้นเขานั้นดูอาการอยู่ข้างจะหนักหนอย ฉวยพลาดทำอะไรแล้ว ครกก็จะกลับพับเอาตกเขาคาย ในข้อ 2 ให้พายเรือทวนน้ำนั้น ถึงจะเป็นอย่างไรไปก็ยังไม่อยู่ในเรือได้ แต่ก็ยังเต็มที แดกมันเผา เห็นจะทนไม่ไหว ในข้อ 1 ให้ฝนทั้งเป็นเข็ม นั้น ดูชอบกลอยู่เพราะทำการอยู่ในร่ม เหนื่อยเข้าก็หยุดได้แม้ว่าทวนอนก็นอนได้เมื่อคิดเห็นดีตกลงในใจแล้ว ก็เอาดินสอพองมาเขียนลงในฝ่ามือว่า ทั้ง แล้วก็กำไว้ ฝ่ายเจ้าคนหนึ่งก็นึกว่า ในข้อ 1 ก็มีความเพียร แต่ก็ประกอบอยู่ในความเกียจคร้าน ในข้อ 3 ก็น่ากลัวอันตรายจะเกิดมีได้ ตกลงเป็นเอาข้อ 2 ถึงแม้ว่าแดดจะร้อนก็มืองอบบ้างแดดได้ แล้วก็เขียนลงในฝ่ามือว่า เรือ แล้วก็กำเอาไว้ อีกคนหนึ่งมาคิดเห็นว่าในข้อ 1 ข้อ 2 ก็ยังมีข้อประมาทเลินเล่อได้ นึกว่าจะนอนก็นอนได้ นึกว่าจะจอดที่ไหนก็จอดได้ ตกลงเป็นเอากลิ้งครกขึ้นเขาละ เพราะจะได้ไม่มีความประมาท จึงได้เอาดินสอพองมาเขียนลงในฝ่ามือว่า ครก แล้วก็กำเอาไว้ ครั้นเมื่อเสร็จพร้อมกันแล้วก็เข้าไปแบให้อาจารย์ดูทุกคน เมื่อพระอาจารย์ได้เห็นความประสงค์ที่พอใจของเด็กสามคนดังนั้นก็มานึกว่า เด็กสามคนนี้มีนิสัยต่างกัน จึงมีความต้องการไม่พ้องกัน แล้วจึงเรียกเจ้าคนพอใจฝนทั้ง

เป็นเข็มเขามา ก่อนแล้วก็ได้บอกว่า เจ้าเป็นคนชั้นสาม เพราะเจ้ามีแต่ความเพียร
 ขาดความอดุสาหะอดทนและความกล้าหาญ เจ้าจะต้องเป็นคนจนกว่าเขา เจ้าจะต้องหัน
 เข้าหาวิชาเบา ๆ มีรางวัลวาทะเขียน เป็นต้น และเจ้าจะต้องหาภรรยาที่เขาเป็นรางวัล
 ข้างเบียม เป็นต้น จะได้เป็นเครื่องอุดหนุนซึ่งกันและกัน แล้วพระอาจารย์ก็เรียกเจ้าคนที่
 พอใจพ่ายเรือทวนน้ำเข้ามา แล้วบอกว่าเจ้าเป็นแค่คนชั้นที่สองเท่านั้น ยังขาดความ
 กล้าหาญอันเป็นข้อสำคัญของคนเราอยู่ เจ้าจะไม่เป็นคนไร้ทรัพย์สินกับเขา แต่เจ้าจะต้อง
 หันเข้าหาทางวิชาค้าขายมีสินค้าขาวเปลือกขาวสาร เป็นต้น แล้วเจ้าจะต้องหาภรรยา
 ที่เขาเป็นแม่ค้าจกจก จึงจะได้เป็นเครื่องอุดหนุนซึ่งกันและกันต่อไป แล้วพระอาจารย์
 จึงเรียกเจ้าคนที่พอใจถลิ่งครกขึ้นเขาเข้ามาแล้วบอกว่า เจ้าเป็นคนชั้นที่หนึ่ง เจ้ามี
 ความบริสุทธิ์ด้วยอาการสาม คือเจ้ามีความเพียร มีอดุสาหะและมีความอดทน แล้วเจ้า
 ก็ได้มีความกล้าหาญบริบูรณ์ดังนี้ เจ้าจะเป็นคนมีทรัพย์สิน เจ้าจะต้องหันเข้าหาทางวิชาอัน
 ประกอบด้วยราชการ มีทางกฎหมายและทางทหาร เป็นต้น และเจ้าจะต้องหาภรรยา
 ที่เขามีหลักฐานจะได้เป็นเกียรติยศอุดหนุนซึ่งกันและกัน ในที่สุดข้าจะขอสั่งเจ้าว่า
 เจ้าทั้งสามคนนี้เจ้าอย่าได้ละทิ้งซึ่งกันและกัน เพราะเหตุว่ามีประโยชน์สามพออยู่แล้ว
 คือในการรบ ในการช่าง และการซื้อขาย ย่อมเป็นเครื่องอาศัยซึ่งกันและกันต่อไป
 เมื่อศิษย์ทั้งสามคนได้ฟังพระอาจารย์ได้แนะนำให้ดังนั้นแล้ว ก็พากันลาพระอาจารย์ไป
 ก็ได้ไปเพียวศึกษาโดยไม่ช้า ในสามปีก็ได้สำเร็จประโยชน์

แผนการสอนครั้งที่ 6

หัวเรื่อง การถามคำถาม - การตอบคำถาม

กิจกรรม สัมภาษณ์

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

การถามคำถามและการตอบคำถามเป็นหัวใจของการเรียนและสามารถฝึกให้เกิดขึ้นได้

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการถามคำถามและตอบคำถาม
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้คำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น "สัมภาษณ์"

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

1. ครูและนักเรียนสนทนากันถึงความสำคัญของการถามคำถามและการตอบคำถาม

ข. ขั้นสอน

2. ทำอาสาสมัครเพื่อมาแสดงบทบาทสมมติ
3. แจกเอกสารเรื่องสั้นและบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงบทบาทสมมติให้เป็นผู้สังเกตการณ์
5. ให้นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
6. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

6.1 ใกล้กับโถงมีวิธีเรียนหนังสือที่ต่างกัน แต่เขาก็ได้คะแนนเท่ากัน นักเรียนคิดว่าตนเองควรเลือกวิธีเรียนหนังสือแบบไหนหรือโถง เพราะเหตุใด

6.2 คนหัวไม้ดี ถ้ายันก็ทำให้ผลการเรียนดีขึ้นได้ นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

6.3 จากคำถามของมูลนิธินักเรียนคิดว่าได้ข้อมูลเพียงพอหรือยัง ในการนำไปลงในหนังสือ ถ้ายังนักเรียนคิดว่าควรจะถามอะไรอีก

6.4 จากคำถามของประกอบนักเรียนคิดว่าได้ข้อมูลเพียงพอหรือยัง ที่จะทำให้อันอื่นได้รู้จักไป ถ้ายังนักเรียนคิดว่าควรจะถามอะไรเพิ่มเติม

7. ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ว่าได้ประโยชน์อะไรบ้างจากการถามคำถาม

ค. ขั้นสรุป

8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญของการถามคำถาม การตอบคำถามและการรู้จักใช้คำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม อภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกให้ดูแสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง "สัมภาษณ์"

ให้นักเรียนที่จะแสดงบทบาทสมมติอ่านเรื่องต่อไปนี้ให้เข้าใจ และทำตามคำสั่ง
ท้ายบท

โกกับโต้งมีนิสัยแตกต่างกัน แต่เขาก็เป็นเพื่อนรักกัน เรียนอยู่ห้องเดียวกัน
โกรู้ตัวว่าตนเรียนหนังสือไม่เก่งจึงพยายามตั้งใจเรียน มีความมานะและรับผิดชอบ
ทำแบบฝึกหัดส่งตามเวลาที่กำหนดทุกครั้ง เมื่อมีเวลาว่างโกจะเข้าห้องสมุดเพื่อค้นคว้า
บทกวีบทเรียน เมื่อมีปัญหาไม่เข้าใจในบทเรียนโกมักจะซักถามจากครูหรือโต้งให้ช่วย
อธิบายให้ฟัง โกจัดการรางวัลหนังสือและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนโต้งนั้นถือว่าตนเป็นคนสมองดี เรียนหนังสือเก่งจึงไม่สนใจการเรียน
ชอบเอาเวลาว่างไปเล่นสนุกสนาน อ่านหนังสือการ์ตูนไม่เคยบทกวีบทเรียน ถ้ามี
โอกาสไม่ส่งแบบฝึกหัดได้ โต้งจะไม่ทำแบบฝึกหัดเลย แต่พอถึงเวลาสอบโต้งจะดูหนังสือ
ตลอดคืนไม่ยอมนอนเป็นประจำ จากการประกาศผลการสอบวิชาหนึ่ง โกและโต้งได้
คะแนนเท่ากัน

เมื่อมีการลงคะแนนหาการราชันที่สุจริตประจำห้อง โต้งคิดว่าตัวเองคงได้
เพราะเฉลี่ยคะแนนกับวิชาอื่น ๆ แล้วโต้งได้คะแนนมากกว่าโกอยู่แล้ว แต่ผลปรากฏว่า
โกได้เก้าแต้มนี้ โต้งไม่เสียใจเพราะยอมรับว่าโกขยันจริง ๆ ประกอบและบุญชิตซึ่ง
เป็นนักเรียนรุ่นพี่ชั้น ม.3 มีหน้าที่ทำหนังสือของโรงเรียนได้มาขอสัมภาษณ์โกและเพื่อน ๆ
เพื่อนำไปลงในหนังสือ โดยประกอบเป็นผู้สัมภาษณ์เพื่อน ๆ ของโกว่าทำไมจึงเลือกโก
เป็นการราชันที่สุจริตประจำห้อง บุญชิตสัมภาษณ์โกถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่ทำให้โกได้
ตำแหน่งการราชันที่สุจริตประจำห้อง

ให้นักเรียนแสดงเป็น เด็กชายโก เด็กชายโต้ง เด็กชายประกอบ เด็กชาย
บุญชิต และเพื่อน ๆ ตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของเด็กชายโก

ฉันชื่อโก เป็นเพื่อนรักกับโต้ง ฉันเป็นคนที่ไม่เรียนหนังสือไม่เก่ง ฉันจึงพยายามตั้งใจเรียนมีความมานะและรับผิดชอบ ฉันทำแบบฝึกหัดส่งตามเวลาที่กำหนดทุกครั้ง เมื่อมีเวลาว่างฉันจะเข้าห้องสมุดเพื่อค้นคว้าทบทวนบทเรียน ถ้าฉันไม่เข้าใจบทเรียนฉันมักจะซักถามครูหรือโต้งให้ช่วยอธิบายให้ฟัง ฉันจัดการร่างคู่มือหนังสือและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จากผลการสอบวิชาหนึ่งฉันได้คะแนนเท่ากับโต้ง ฉันดีใจมากที่ผลจากความพยายามทำให้ฉันเรียนดีขึ้นเรื่อย ๆ ฉันได้รับเลือกให้เป็นคณาวุฒยันที่สุกประจำห้อง ฉันให้สัมภาษณ์กับรุ่นพี่ ม.3

บทบาทของเด็กชายโต้ง

ฉันชื่อโต้ง เป็นเพื่อนรักกับโก ฉันเป็นคนสมองดี เรียนหนังสือเก่ง ฉันชอบเอาเวลาว่างไปเล่นสนุกสนาน อ่านหนังสือการ์ตูน ไม่เคยทบทวนบทเรียนถ้ามีโอกาสไม่ส่งแบบฝึกหัดได้ ฉันจะไม่ทำแบบฝึกหัดเลย แต่เมื่อถึงเวลาสอบฉันมักจะอ่านหนังสือตลอดคืน ไม่ยอมนอนเป็นประจำ จากผลการสอบวิชาหนึ่งฉันได้คะแนนเท่ากับโก เมื่อมีการคัดเลือกคณาวุฒยันที่สุกประจำห้อง ฉันคิดว่าฉันต้องได้ตำแหน่งนี้เพราะเจดีย์คะแนนกับวิชาอื่น ๆ แล้วฉันได้คะแนนมากกว่าโก แต่ฉันไม่ได้รับเลือก ฉันไม่เสียใจที่โกได้ตำแหน่งนี้เพราะโกขยันกว่าฉันมาก และฉันก็ได้ให้สัมภาษณ์ว่าทำไมฉันจึงเลือกโก

บทบาทของเด็กชายบุญชิต

ฉันชื่อบุญชิต เป็นนักเรียนชั้น ม.3 รุ่นพี่ของโกและโต้ง ฉันมีหน้าที่ทำหนังสือของโรงเรียน ฉันมาขอสัมภาษณ์ไปถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่ทำให้โกได้ตำแหน่งคณาวุฒยันที่สุกประจำห้อง

บทบาทของเด็กชายประกอบ

ฉันชื่อประกอบ เป็นนักเรียนชั้น ม.3 รุ่นพี่ของโกและโต้ง ฉันมีหน้าที่ทำหนังสือของโรงเรียน ฉันมาขอสัมภาษณ์เพื่อน ๆ ของโกที่เลือกโกเป็นคณาวุฒยันที่สุกประจำห้องเพื่อนำไปลงในหนังสือ

บทบาทของเพื่อน ๆ 2 คน

พวกเราเป็นเพื่อน ๆ ของไก่และโต้ง พวกเราให้สัมภาษณ์ที่เลือกไก่เป็น
ดารายันที่สุกประจำห้อง

แผนการสอนครั้งที่ 7

หัวเรื่อง การถามคำถาม - การตอบคำถาม

กิจกรรม จะตอบอย่างไร

เวลา 50 นาที

ความถี่รวมบอก

การถามคำถามและการตอบคำถามเป็นหัวใจสำคัญของการเรียน และสามารถฝึกให้เกิดขึ้นได้

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการถามคำถามและตอบคำถาม
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักตอบคำถาม

สื่อการเรียน

เอกสาร เรื่องสั้น "จะตอบอย่างไร"

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

1. ครูและนักเรียนสนทนากันถึงความสำคัญของการถามคำถามและการตอบคำถาม

ข. ขั้นสอน

2. ทำอาสาสมัครเพื่อมาแสดงบทบาทสมมติ
3. แจกเอกสาร เรื่องสั้นและบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแล้วอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์
5. ให้นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
6. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

6.1 ศรัศย์เป็นคนอย่างไร

6.2 ทำไมศรัศย์จึงมักมีอาการหงุดหงิดเมื่อเรียนวิชาภาษาไทย

6.3 อะไรทำให้ศรัศย์ชอบวิชาภาษาไทยมากขึ้น

7. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการเรียนว่า นักเรียนชอบหรือไม่ชอบบางวิชา เพราะมีสาเหตุมาจากอะไร

ค. ขั้นสรุป

8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญของการถามคำถามและตอบคำถาม การรู้จักตอบคำถาม

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกให้ดูแสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง "จะตอบอย่างไร"

ให้นักเรียนที่จะแสดงบทบาทสมมติอ่านเรื่องต่อไปนี้ให้เข้าใจ และทำความเข้าใจ
ท่ายบท

ศรัชัย นิวัติ สมภพ เป็นเพื่อนรักกันและเรียนอยู่ห้องเดียวกัน การเรียนเกือบ
ทุกวิชา ทั้งสามคนมีระดับผลการเรียนพอ ๆ กัน จะต่างกันก็ตรงวิชาภาษาไทยเท่านั้น
ซึ่งศรัชัยมักจะมีความรู้ลึกกว่าวิชาภาษาไทยนั้นยากกว่าวิชาอื่น ๆ เพราะเขาไม่ค่อยเข้าใจ
วิชาภาษาไทยนี่เลย เมื่อถึงเวลาเรียนวิชาภาษาไทย ศรัชัยมักจะมีอาการหงุดหงิด วิตก
กังวลอยู่เสมอ

วันนี้อาจารย์ก็แรกเข้าสอนเรื่อง "คำเป็น คำตาย" และสรุปว่า "คำตาย
จะต้องประสมด้วยสระเสียงสั้นในแม่ ก. กา เช่น กุ จะ กะทิ และมีตัวสะกดในแม่
กตก กต กบ" "ส่วนคำเป็นจะต้องประสมด้วยสระเสียงยาวในแม่ ก. กา เช่น อา ขา
มี หู และมีตัวสะกดในแม่ กง กน กม เกย เกอว" อาจารย์ก็แรกคาดหวังว่านักเรียน
คงจะแยกได้ว่า คำเป็น คำตายมีหลักในการสังเกตอย่างไร แตกต่างกันตรงไหนและ
ถามนักเรียนว่ามีใครบ้างที่ยังไม่เข้าใจ นักเรียนในชั้นเงิบ รวมทั้งศรัชัยซึ่งนั่งนิ่งเฉย
อยู่ แต่ในใจของเขานั้นก็อยากจะยกมือถามอาจารย์ เพราะเขายังไม่เข้าใจเลย แต่
ด้วยความอายเพื่อน ๆ เพราะรายวิชาอื่น ๆ นั้นเขาเป็นคนหนึ่งที่เพื่อน ๆ ในชั้นยอมรับ
ว่าเขาเก่งคนหนึ่ง อีกสักครู่นิวัติก็ยกมือขึ้นถามว่า "คำใดก็ตามถ้ามีตัวสะกดในแม่ กก
กต กบ แล้วจะต้องเป็นคำตายหมดใช่ไหม" อาจารย์ก็แรกตอบว่าใช่ สมภพก็ถามว่า
"ถ้าหากคำนั้นมีตัวสะกดเป็นตัว น. เช่นคำว่า กิน จะถือว่าเป็นคำอะไร" อาจารย์ก็แรก
ชมว่าเป็นคำถามที่ดีแล้วก็ย้อนถามนักเรียนในชั้นว่าคนไหนสามารถบอกและอธิบายได้ว่า
ควรจะเป็นคำเป็นหรือคำตาย นักเรียนทุกคนพยายามคิดทบทวนหาคำตอบรวมทั้งศรัชัย
แต่ศรัชัยก็ยังหาคำตอบไม่ได้อยู่ดี ชั่วครู่หนึ่งนักเรียนเกือบทุกคนก็ยกมือพร้อมที่จะให้คำตอบกับ
อาจารย์ คงมีแต่ศรัชัยที่นั่งหน้าซีกตัวด้าน อาจารย์มองเห็นศรัชัยเข้าพอดีจึงถามว่าศรัชัย

ได้คำตอบหรือยัง ศรัทธาบอกว่าเขาไม่สบาย ศรัทธาอยากจะบอกความจริงกับอาจารย์
เหลือเกินว่าเขาไม่เข้าใจ แต่ไม่กล้าจึงได้แต่นิ่งเนยอยู่ อาจารย์บอกศรัทธาไปขอยาที่
ห้องพยาบาล ศรัทธาจึงยอมจำนนรับกับอาจารย์ว่า เขาไม่เข้าใจให้อาจารย์ช่วยอธิบาย
ใหม่อีกครั้ง นักเรียนในชั้นหัวเราะเสียงดัง อาจารย์บอกได้เจียมแล้วจึงอธิบายใหม่อีก
ครั้งหนึ่ง แล้วถามคำตอบจากศรัทธาอีก ศรัทธาบอกว่า "คำว่า กิน มีตัวสะกดในแม่ กน
เพราะฉะนั้นจะต้องเป็นคำเป็น อาจารย์ชมว่าเก่งมาก และให้ข้อคิดว่าเป็นนักเรียน
เข้าใจในสิ่งที่เรียนแล้ว นักเรียนก็จะตอบคำถามได้ ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นมาศรัทธาก็เริ่ม
ชอบวิชาภาษาไทยมากขึ้นทุกวัน เมื่อไม่เข้าใจก็จะรีบซักถามจนเข้าใจ

ให้นักเรียนแสดงเป็น อาจารย์ติเรก เด็กชายศรัทธา เด็กชายนิวัติ เด็กชาย
สมณ ตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของอาจารย์ติเรก

ฉันชื่อติเรก เป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาไทย วันนี้ฉันสอนเรื่อง คำเป็นคำตาย
ฉันสรุปให้นักเรียนฟังว่า "คำตายจะต้องประสมด้วยสระเสียงสั้นในแม่ ก. กา เช่น
กู จะ กะทิ และมีตัวสะกดในแม่ กก กค กข" "ส่วนคำเป็นจะต้องประสมด้วยสระ
เสียงยาวในแม่ ก. กา เช่น อา ขา มี หู และมีตัวสะกดในแม่ กง กน กม เกย
เกอว" โดยให้นักเรียนจำไว้ว่าคำใดที่มีตัวสะกดให้ดูตัวสะกดก่อน แต่ถ้าคำใดไม่มีตัว
สะกดให้ดูที่สระ ฉันคาดว่านักเรียนคงจะแยกได้ว่าคำเป็น คำตาย มีหลักในการสังเกต
อย่างไร ฉันเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม เมื่อนิวัติถามว่า "คำใดก็ตามถ้ามีตัวสะกด
ในแม่ กก กค กข แล้วจะต้องเป็นคำตายหมดใช่ไหม" ฉันตอบว่าใช่ พอสมณถาม
ว่า "ถ้าหากคำนั้นมีตัวสะกดเป็นตัว น. เช่นคำว่า กิน จะถือว่าเป็นคำอะไร" ฉันบอก
ว่าเป็นคำถามที่ดีมาก ฉันไม่ได้ตอบแต่ยอถามนักเรียนทุกคนในชั้น ฉันมองเห็นศรัทธา
นั่งหน้าซีก ตัวสั่น ฉันจึงขอให้ศรัทธาตอบคำถามนั้น ศรัทธาบอกว่าไม่สบาย ฉันให้ไปขอยา
ที่ห้องพยาบาล ศรัทธาจึงสารภาพว่าเขาไม่เข้าใจ จึงตอบคำถามไม่ได้ ฉันจึงอธิบาย
ใหม่อีกครั้งหนึ่ง ฉันถามคำตอบจากศรัทธาอีกและชมที่ศรัทธาตอบถูก และให้ข้อคิดว่าเป็น
นักเรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนแล้ว นักเรียนก็จะตอบคำถามได้

บทบาทของเด็กชายนิวัติ

ฉันชื่อนิวัติ เป็นเพื่อนรักกับศรัชัยและสมภพ เมื่ออาจารย์ติเรกเข้าสอน ฉันก็ยกมือขึ้นถามว่า "คำใดก็ตามถ้ามีตัวสะกดในแม่ กก กค กบ แล้วจะต้องเป็นคำตายหมดใช่ไหม" เมื่อสมภพถามแล้วอาจารย์ย้อนถามนักเรียนในชั้น ฉันยกมือเพื่อจะตอบ

บทบาทของเด็กชายศรัชัย

ฉันชื่อศรัชัย เป็นเพื่อนรักกับนิวัติและสมภพ พวกเรามีระดับผลการเรียนพอ ๆ กัน จะแตกต่างกันก็เฉพาะวิชาภาษาไทยเท่านั้น ฉันมีความรู้ดีกว่าวิชาภาษาไทยมากกว่าวิชาอื่น ๆ ซึ่งฉันไม่ค่อยเข้าใจเอาเสียเลย เมื่อเรียนวิชานี้ทีไรฉันมักจะมีอาการหงุดหงิดวิตกกังวล จึงทำให้ฉันได้คะแนนวิชานั้นน้อยกว่าเพื่อน ๆ เมื่ออาจารย์ติเรกให้ฉันตอบคำถาม ฉันตอบไม่ได้จึงอ้างว่าไม่สบาย อาจารย์บอกไปขอยาที่ห้องพยาบาล ฉันก็เลยยอมจำนนว่า ฉันไม่เข้าใจให้อาจารย์ช่วยอธิบายใหม่อีกครั้งหนึ่ง เมื่ออาจารย์ถามคำตอบอีก ฉันตอบว่า "คำว่า กิน สะกดด้วยตัว น. ซึ่งเป็นตัวสะกดในแม่ กน เพราะฉะนั้นคำว่า กิน ถือว่าเป็น คำก้นนั่นแหละฉันเริ่มชอบวิชาภาษาไทยมากขึ้นทุกวัน"

บทบาทของเด็กชายสมภพ

ฉันชื่อสมภพ เป็นเพื่อนรักกับศรัชัยและนิวัติ เมื่ออาจารย์ติเรกเข้าสอนฉันถามว่า "ถ้าหากคำนั้นมีตัวสะกดเป็นตัว น. เช่นคำว่า กิน จะถือว่าเป็นคำอะไร"

แผนการสอนครั้งที่ 8

หัวเรื่อง การแสดงความคิดเห็น

กิจกรรม ระดมความคิด

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

ในการทำงานร่วมกันบุคคลจะต้องประสานความคิดร่วมกัน และยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้ทำงานนั้นสำเร็จลงได้ด้วยดี

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแสดงความคิดเห็น
2. เพื่อให้นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น "ระดมความคิด"

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ผู้นำ

1. ครูและนักเรียนสนทนากันถึงความหมายของคำว่าระดมความคิด

ข. ชั้นสอน

2. ทำอาสาสมัครเพื่อมาแสดงบทบาทสมมติ
3. แจกเอกสารเรื่องสั้นและบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่าน

และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์
5. ให้นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ใคร่
6. ให้นักเรียนทั้งตนรวมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

6.1 นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรที่ตนมีความคิดเห็นบางอย่างแตกต่างจากกลุ่ม

6.2 ถ้านักเรียนเป็นหน่วย นักเรียนจะทำอย่างไรหรือไม่ ถ้าไม่นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด

6.3 จากเรื่องนี้ได้ใช้วิธีใดในการตกลงกัน เพื่อให้ได้สิ่งของมา 5 อย่าง

7. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการแสดงความคิดเห็น

ก. ขั้นสรุป

8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญของการแสดงความคิดเห็น และการรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม อภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกให้แสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง “ระดมความคิด”

ให้นักเรียนที่จะแสดงบทบาทสมมติอ่านเรื่องต่อไปนี้ให้เข้าใจ และทำตามคำสั่ง
ท้ายบท

วันนี้เป็นวันสุดท้ายของการสอบ นักเรียนทุกคนต่างก็ตั้งใจที่โรงเรียนจะปิดเทอม ต่างก็ซักถามกันว่าใครมีโครงการจะทำอะไรบ้างในทอนปิดเทอม บางคนบอกว่าจะพักผ่อนอยู่กับบ้าน บางคนจะไปเยี่ยมญาติในต่างจังหวัดกับปู่ปกครอง ส่วนแดง ค้อ ต้ม หนุ่ย และนิค ได้ปรึกษากันไว้นานแล้วว่าจะไปเที่ยวผจญภัยในป่าลึก ซึ่งเคยได้ยินคำเล่าลือมาว่า เป็นสถานที่ที่มีธรรมชาติสวยงามมากและแต่ละคนก็ยังไม่เคยไปเลย แดง นิค เพื่อน ๆ มาปรึกษากันว่าจะต้องทำอะไรไปบ้างในการไปค้างแรม 5 วัน ในป่าครั้งนี้ แดงเสนอว่าควรจะไปเฉพาะสิ่งของที่จำเป็นที่สุดเท่านั้น ทุกคนเห็นด้วยเพราะการไปครั้งนี้จะต้องเดินลุยเท้า ในที่สุดก็ตกลงกันว่าจะนำสิ่งของที่จำเป็นไปจำนวน 5 อย่าง ซึ่งจะต้องใช้ร่วมกัน แดงให้เพื่อน ๆ แต่ละคนเสนอสิ่งที่จะนำไปคนละก็อย่างก็ได้ แล้วจดไว้บนกระดาน แดงได้เสนอเป็นคนสุดท้าย ปรากฏว่าสิ่งที่เสนอนั้นเกิน 5 อย่าง แดงจึงให้เพื่อน ๆ แต่ละคนรวมทั้งตัวแดงด้วย บอกเหตุผลของสิ่งที่ตนเลือกและช่วยกันเลือกให้เหลือ 5 อย่าง โดยสิ่งของทั้ง 5 อย่างจะต้องเป็นสิ่งที่เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่มีความเห็นออกค้องกัน หรือเป็นความเห็นของคนส่วนใหญ่ เมื่อทั้งหมดตกลงกันได้แล้ว ต่างก็แยกย้ายกันไปเตรียมสิ่งของซึ่งจะต้องรับผิดชอบนำไปคนละ 1 อย่าง

ให้นักเรียนแสดงเป็น เด็กชายแดง เด็กชายค้อ เด็กชายต้ม เด็กชายหนุ่ย
เด็กชายนิค ตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของเด็กชายแดง

ฉันชื่อแดง ฉันนึกค้อ คัม หนุ่ย และนิคมาปรึกษาเรื่องไปผจญภัยในป่าลึกว่าจะต้องทำอะไรไปบ้าง ในการค้างแรม 5 วัน ฉันเสนอว่าควรพาเอาไปเฉพาะสิ่งของที่จำเป็นที่สุดเท่านั้น เราตกลงกันว่าจะนำสิ่งของไปเพียง 5 อย่าง ซึ่งจะต้องใช้ร่วมกันฉันให้เพื่อน ๆ เสนอสิ่งที่จะนำไปคนละก็อย่างก็ได้ แล้วจดไว้ในกระดาน ฉันเสนอเป็นคนสุดท้ายและเห็นว่าสิ่งที่เสนอมานั้นเกิน 5 อย่าง ฉันให้เพื่อน ๆ รวมทั้งตัวฉันบอกเหตุผลของสิ่งที่ตนเลือก ฉันบอกเพื่อน ๆ ว่าจะต้องช่วยกันเลือกมาเพียง 5 อย่าง โดยสิ่งของทั้ง 5 อย่างนี้ จะต้องเป็นสิ่งที่เพื่อน ๆ ทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันหรือเป็นความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่

บทบาทของเด็กชายค้อ

ฉันชื่อค้อ ฉันปรึกษากับเพื่อน ๆ เรื่องการไปผจญภัยในป่าลึก 5 วันว่าจะนำสิ่งใดไปบ้าง ฉันเสนอสิ่งที่ดีควรจะนำไปพร้อมทั้งให้เหตุผล

บทบาทของเด็กชายคัม

ฉันชื่อคัม ฉันปรึกษากับเพื่อน ๆ เรื่องสิ่งที่จะนำไปในการผจญภัยในป่าลึก 5 วัน ฉันเสนอสิ่งที่จะนำไป พร้อมทั้งให้เหตุผล

บทบาทของเด็กชายหนุ่ย

ฉันชื่อหนุ่ย ฉันปรึกษากับเพื่อน ๆ เรื่องสิ่งที่จะนำไปในการผจญภัยในป่าลึก 5 วัน ฉันเสนอสิ่งที่ดีควรนำไปพร้อมทั้งให้เหตุผล ฉันไม่เห็นด้วยกับของสิ่งหนึ่งที่เพื่อน ๆ เลือกฉันจึงให้เหตุผลคัดค้าน แต่ในที่สุดฉันก็ต้องยอมรับให้นำสิ่งของนั้นไป เพราะเป็นเหตุผลและความเห็นของเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่

บทบาทของเด็กชายนิก

ฉันชื่อนิก ฉันปรึกษากับเพื่อน ๆ เรื่องสิ่งที่จะนำไปในการผจญภัยในป่าลึก 5 วัน ฉันเสนอสิ่งที่ดีควรนำไปพร้อมทั้งให้เหตุผล

แผนการสอนครั้งที่ 9

หัวเรื่อง การแสดงความคิดเห็น

กิจกรรม ร่วมใจ

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

การเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานทุกคน เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการทำงาน ทำให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแสดงความคิดเห็น
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

สื่อการเรียน

เอกสารเรื่องสั้น "ร่วมใจ"

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

1. ครูและนักเรียนสนทนากันถึงประโยชน์ของการแสดงความคิดเห็น

ข. ขั้นสอน

2. หาอาสาสมัครเพื่อมาแสดงบทบาทสมมติ
3. แจกเอกสารเรื่องสั้นและบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่าน

และเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทที่กำหนดให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็นผู้สังเกตการณ์
5. ให้นักเรียนที่เป็นผู้สังเกตการณ์ช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อุ้
6. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้

6.1 อะไรเป็นสาเหตุให้การประชุมสำเร็จลงได้

6.2 จากเรื่อง "ร่วมใจ" สมาชิกแต่ละคนยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกันหรือไม่

6.3 บทบาทของประธานเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

6.4 จากเรื่อง "ร่วมใจ" ให้ข้อคิดอะไรกับนักเรียนบ้าง

7. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการประชุมตกลงกัน

ก. ขั้นสรุป

8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญของการแสดงความคิดเห็นและการรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ง. การประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม อภิปรายและสรุป

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

เรื่อง "รวมใจ"

ให้นักเรียนที่จะแสดงบทบาทสมมติอ่านเรื่องต่อไปนี้ให้เข้าใจ และทำตามคำสั่ง
ท้ายบท

อีกหนึ่งเดือนก็จะถึงงานนิทรรศการของโรงเรียน ทางโรงเรียนได้ประชาสัมพันธ์
ให้ประชาชนและผู้สนใจเข้าชม ในงานนี้จะจัดให้มีการแสดงผลงานของชมรมต่าง ๆ เช่น
การแสดงบทเวที การเล่นเกม การแข่งขันตอบปัญหาชิงรางวัล การขายสินค้าราคาถูก
จากผลผลิตของนักเรียนและอื่น ๆ

ทางชมรมภาษาไทยได้รับฉันทอขจัดกิจกรรมโต้วาทีในงานนิทรรศการครั้งนี้
นิพนธ์ซึ่งเป็นประธานชมรมและวิทยาเลขาธิการของชมรมได้นัดสมาชิกของชมรม มาปรึกษา
หารือกันเรื่องการจัดกิจกรรมโต้วาทีในเดือนหน้า นิพนธ์ดำเนินการประชุมในหัวข้อต่าง ๆ
เช่น การกำหนดเรื่องที่จะโต้วาที การกำหนดวัน เวลา สถานที่ โดยให้สมาชิกช่วยกัน
แสดงความคิดเห็น โดยคำนึงถึงการเคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม
นิพนธ์สรุปผลการประชุม ส่วนการกำหนดบุคคลที่จะเป็นผู้โต้วาทีนั้นจะพิจารณาในการ
ประชุมครั้งต่อไป

ให้นักเรียนแสดงเป็น เด็กชายนิพนธ์ เด็กชายวิทยา และสมาชิกของชมรม
ภาษาไทย ตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของ เด็กชายนิพนธ์

ฉันชื่อนิพนธ์ เป็นประธานชมรมภาษาไทย อีกหนึ่งเดือนก็จะถึงงานนิทรรศการ
ของโรงเรียน ชมรมภาษาไทยส่งกิจกรรมโต้วาทีเข้าร่วมการแสดงในงานนิทรรศการ
ครั้งนี้ ฉันได้คัดเลือกสมาชิกของชมรมเข้าร่วมประชุมในหัวข้อ

- การกำหนดเรื่องที่จะไต่สวน
- การกำหนดวัน เวลา สถานที่

ฉันให้สมาชิกช่วยกันแสดงความคิดเห็น โดยคำนึงถึงการเคารพสิทธิและความคิดเห็น
ของผู้เข้าร่วมประชุม ฉันสรุปผลการประชุม

บทบาทของเด็กชายวิทย์

ฉันชื่อวิทย์ เป็นเลขานุการของชมรมภาษาไทย ฉันทำให้สมาชิกชมรมเข้าร่วมประชุม เรื่องการจัดกิจกรรมไต่สวนในเกื่อนหน้า ฉันจดบันทึกการประชุม

บทบาทของสมาชิก 2 - 3 คน

พวกเราเป็นสมาชิกของชมรมภาษาไทย พวกเราเข้าร่วมประชุมเรื่องการจัดกิจกรรมไต่สวนในเกื่อนหน้า พวกเราช่วยกันแสดงความคิดเห็น

แผนการสอนครั้งที่ 10

หัวข้อ สรุปเรื่องความขยันหมั่นเพียร

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

สรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรมการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียร โดยใช้บทบาทสมมติ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้อภิปรายเกี่ยวกับบทเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว
2. เพื่อให้นักเรียนสรุปเรื่องความขยันหมั่นเพียร โดยเน้นถึงคุณค่าประโยชน์ และสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรมการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียร โดยใช้บทบาทสมมติ

วิธีสอน

1. ให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับบทเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว
2. ให้นักเรียนสรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ
3. ครูสรุปเพิ่มเติมและสนทนาซักถาม
4. กล่าวปิดโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรม

โปรแกรมการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียร โดยใช้การสอนแบบปกติ

ครั้งที่	หัวเรื่อง	จุดมุ่งหมาย
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของความขยันหมั่นเพียร 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกัน
2 - 3	1. ความหมายของความขยันหมั่นเพียรในการเรียน 2. พฤติกรรมที่แสดงถึงความขยันหมั่นเพียรในการเรียน 4 พฤติกรรมย่อย คือ 2.1 การฟัง 2.2 การถามคำถามในเนื้อหาที่เรียน 2.3 การตอบคำถาม 2.4 การแสดงความคิดเห็น 3. ประเภทของความขยันหมั่นเพียร	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกความหมายของความขยันหมั่นเพียรในการเรียนได้ 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกพฤติกรรมที่แสดงถึงความขยันหมั่นเพียรในการเรียนได้ 3. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกประเภทของความขยันหมั่นเพียรได้
4 - 5	การฟัง	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณประโยชน์ของการฟัง 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่ตั้งใจฟัง 3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเป็นผู้ฟังที่ดี

ครั้งที่	หัวเรื่อง	จุดมุ่งหมาย
6 - 7	การถามคำถาม-การตอบคำถาม	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการถามคำถามและตอบคำถาม 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้คำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์
8	การถามคำถาม-การตอบคำถาม	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการถามคำถามและตอบคำถาม 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักตอบคำถาม
9	การแสดงความคิดเห็น	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแสดงความคิดเห็น 2. เพื่อให้นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
10	สรุป	1. นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาของความขยันหมั่นเพียรในการเรียนได้

แผนการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียร โดยใช้การสอนแบบปกติ

แผนการสอนครั้งที่ 1

หัวเรื่อง ปฐมนิเทศ

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

ความขยันหมั่นเพียรในทางที่ถูกที่ควร ทำให้เกิดความสำเ็จ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงความสำคัญของความขยันหมั่นเพียร
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกัน

สื่อการเรียน -

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูแนะนำตัวเอง และให้นักเรียนแนะนำตัวเอง
2. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบดังนี้
 - 2.1 ในแต่ละวันเราต้องทำกิจกรรมอะไรบ้าง
 - 2.2 ถ้าเราไม่ตั้งใจ ไม่เอาใจใส่ และไม่พยายามทำกิจกรรมนั้น จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง
 - 2.3 ถ้าเราไม่ตั้งใจ ไม่เอาใจใส่และไม่พยายามในการเรียน จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง
 - 2.4 ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการเรียนของตน

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการเอาประสบการณ์ในการเรียนของตน

แผนการสอนครั้งที่ 2 และ 3

หัวเรื่อง

ความหมายและพฤติกรรมของความขยันหมั่นเพียรในการเรียน และประเภทของความขยันหมั่นเพียร

เวลา 50 นาที

ความครอบคลุม

บุคคลควรรู้จักความหมายของความขยันหมั่นเพียรในการเรียน พฤติกรรมที่แสดงถึงความขยันหมั่นเพียรในการเรียนและประเภทของความขยันหมั่นเพียร

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกความหมายของความขยันหมั่นเพียรในการเรียนได้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกพฤติกรรมที่แสดงถึงความขยันหมั่นเพียรในการเรียนได้
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกประเภทของความขยันหมั่นเพียรได้

สื่อการเรียน

เนื้อหาเกี่ยวกับความหมายและพฤติกรรมของความขยันหมั่นเพียรในการเรียน และประเภทของความขยันหมั่นเพียร

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูให้นักเรียนบอกลักษณะของผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียน
2. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงถึงความขยันหมั่นเพียรในการเรียนทีละคน

3. ครูและนักเรียนช่วยกันให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียรในการเรียน
4. ครูอธิบายถึงประเภทของความขยันหมั่นเพียร
5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปพฤติกรรมที่แสดงถึงความขยันหมั่นเพียรในการเรียนออกเป็น 4 พฤติกรรม คือ การฟัง การถามคำถาม การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น
6. ครูให้นักเรียนซักถามถึงความหมายและพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรในการเรียน และประเภทของความขยันหมั่นเพียร

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการยกตัวอย่างของนักเรียน
3. สังเกตจากการซักถามของนักเรียน

เนื้อหาเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร

ความขยันหมั่นเพียร เป็นปัจจัยสำคัญนำมาซึ่งความสำเร็จ การทำงานใด ๆ ก็ตาม ถ้าบุคคลทำด้วยความขยันขันแข็ง ทำอะไรรวดเร็ว จริงจังไม่ชักช้า แม้ทำงานนั้นต้องกระทำด้วยความเหนื่อย ความลำบาก แต่ก็พยายามทำให้ได้ บางครั้งอาจจะพบกับความล้มเหลวบ้าง ก็ไม่ท้อถอย บุคคลนั้นย่อมจะประสบผลสำเร็จในงานที่ทำนั้น ในการศึกษาเล่าเรียนก็เช่นกัน บุคคลต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียน จึงจะประสบผลสำเร็จได้ก็คือ บุคคลนั้นจะต้องมีอิทธิบาท 4 ซึ่งได้แก่

ฉันทะ คือ ความพอใจในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ เป็นเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติต่อเรื่องนั้น เมื่อมีทัศนคติที่ดี มีความพอใจในเรื่องนั้น ก็ย่อมกระตือรือร้นที่จะประกอบงานนั้น

วิริยะ เป็นความเพียรบากบั่น แม้พบความล้มเหลวก็ไม่ยอมทอดทิ้ง ไม่ท้อแท้

จิตตะ เป็นความเอาใจใส่ด้วยความตั้งใจ เพ่งเล็งทำงาน เป็นความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จ

วิมังสา เป็นการหมั่นตรึกตรอง พิจารณาสอบสวนในการปฏิบัติงาน กระทำงานด้วยการใช้สติปัญญา ตรึกตรองหาเหตุผลให้ประจักษ์ชัดว่างานนั้นจะทำอย่างไร โดยวิธีใด จึงจะสำเร็จผลตามความต้องการ

ความหมายและพฤติกรรมของความขยันหมั่นเพียรในการเรียน

ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความตั้งใจเรียน ความเอาใจใส่ในการเรียนและความพยายามในการเรียน โดยพิจารณาจาก

- การฟัง หมายถึง พฤติกรรมการมองผู้พูดขณะกำลังพูด
- การถามคำถามในเนื้อหาที่เรียน
- การตอบคำถาม
- การแสดงความคิดเห็น

ประเภทของความขยันหมั่นเพียร

1. ความขยันในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีความรักความตั้งใจมุ่งมั่นศึกษาเล่าเรียน ไม่ย่อท้อแม้บางครั้งบทเรียนนั้นจะยากหรือมีอุปสรรคต่าง ๆ ก็มานะทำจนกระทั่งสำเร็จ เมื่อมีเวลาว่างก็ใช้เวลาว่างนั้นให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษเล่าเรียนของตนโดยอ่านหนังสือศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพิ่มเติม พบหวนบทเรียนที่เรียนในทุกวันและเตรียมตัวศึกษาบทเรียนมาล่วงหน้าทุกครั้ง เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยด้านการเรียนก็พยายามศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีการที่ถูกต้องเพื่อคลี่คลายปัญหาของตนอยู่เสมอ

2. ความขยันในงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือชุมชน หมายถึง การที่นักเรียนมีความรัก ความตั้งใจร่วมทำงานสุจริตและเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานดังกล่าวมาร่วมงานทุกครั้งด้วยความเต็มใจ และปรารถนาดี

ไม่เลือกงานหรือรังเกียจงานโดยยึดถือวัตถุ (เงิน สถานที่ ฯลฯ) หรือตัวบุคคล พยายามคิด ศึกษาและสร้างสรรคงานที่ส่งผลประโยชน์ต่อสังคมหรือชุมชนอยู่เสมอ

3. ความขยันในการปฏิบัติงานของตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจที่จะทำงาน ศึกษางาน ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถ ความชำนาญในงานที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ในด้านอาหาร (เช่น พยายามฝึกหัดปรุงอาหารรับประทานเอง ฯลฯ) ที่อยู่อาศัย (เช่น พยายามจัด คัดแปลง ตกแต่ง ซ่อมแซมและรักษาความสะอาดเป็นประจำ) เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ (เช่น พยายามซ่อมแซม คัดแปลงและซักรีดอยู่เสมอ) ใช้เวลาว่างศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในงานดังกล่าวอยู่เสมอและคิดสร้างสรรค์งานอันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

แผนการสอนครั้งที่ 4 และ 5

หัวข้อ การฟัง

เวลา 50 นาที

ความสำคัญ

การฟังช่วยให้ได้ข้อมูลเพิ่มมากขึ้น การเป็นผู้ฟังที่ดีนั้นจะต้องฟังด้วยความสนใจ ตั้งใจและพยายามทำความเข้าใจในเรื่องที่ฟังด้วย

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณประโยชน์ของการฟัง
2. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการไม่ตั้งใจฟัง
3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเป็นผู้ฟังที่ดี

สื่อการเรียน

เอกสารเรื่องสั้น "ฟังหน่อย" และ "เรื่องของเด็กชายฟัง" อยู่ในภาคผนวก หน้า 110 และหน้า 115 - 116

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูและนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับความสำคัญของการฟัง และให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นผู้ฟังที่ดี
2. ครูบอกให้นักเรียนตั้งใจฟังเรื่องที่ครูจะเล่าให้ฟัง
3. ครูเล่าเรื่อง "ฟังหน่อย"
4. เมื่อครูเล่าจบแล้วให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้

4.1 สุชาติและศักดิ์ เป็นคนอย่างไร

4.2 ศักดิ์และวิทยา มีนิสัยแตกต่างกันอย่างไร

4.3 ทำไมวิทยาจึงได้รับคำชมจากอาจารย์ว่า "เป็นผู้ฟังที่ดี"

4.4 ขณะที่เพื่อนพูด "ไม่จำเป็นต้องฟังก็ได้" ท่านเห็นด้วยหรือไม่

เพราะเหตุใด

4.5 สมมติว่านักเรียนเป็นตำรวจ "ในขณะที่ตำรวจกำลังพูดแล้วเพื่อน ๆ คุยกัน" นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

6. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงคุณประโยชน์ของการฟัง ผลเสียของการไม่ตั้งใจฟัง

7. ครูเล่าเรื่อง "เรื่องของเด็กชายฟุ้ง"

8. เมื่อครูเล่าจบแล้วให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันแสดงความคิดเห็นในหัวข้อ

ต่อไปนี้

8.1 อะไรทำให้เด็กชายฟุ้งหายจากอาการฟุ้งซ่าน

8.2 ถ้านักเรียนเป็นเด็กชายมุ่ม นักเรียนจะทำอย่างเด็กชายมุ่มหรือไม่

ถ้านักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด

8.3 จากเรื่องนี้ การไม่ตั้งใจฟังให้โทษอย่างไร

8.4 การตั้งใจฟังในขณะที่ครูสอน มีประโยชน์อย่างไร

9. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

10. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงการเป็นผู้ฟังที่ดีว่าจะต้องมีพฤติกรรมอย่างไร

บ้าง

การประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถามของนักเรียน

2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและสรุปของนักเรียน

แผนการสอนครั้งที่ 6 และ 7

หัวเรื่อง การถามคำถาม-การตอบคำถาม

เวลา 50 นาที

ความถี่รวบยอด

การถามคำถามและการตอบคำถามเป็นหัวใจของการเรียนและสามารถฝึกให้เกิดขึ้นได้

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการถามคำถามและตอบคำถาม
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้คำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์

สื่อการเรียน

เอกสารเรื่องสั้น "ถามทำไม" และ "สัมภาษณ์" อยู่ในภาคผนวกหน้า 121 และหน้า 128

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูและนักเรียนสนทนากันถึงการใช้คำถาม ให้นักเรียนตัวอย่างประโยชน์ที่ได้จากการใช้คำถาม
2. ครูแจกเอกสารเรื่อง "ถามทำไม" ให้นักเรียนทุกคนอ่าน
3. ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 การที่สันทักไม่กล้าถามอาจารย์เมื่อไม่เข้าใจในบทเรียน เพราะกลัวเพื่อนจะว่าเขาโง่นั้น นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - 3.2 สันทักและคมกฤษมีสิ่งที่คล้ายกันและแตกต่างกันอย่างไร

- 3.3 นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของสันติหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญของการถามคำถาม การตอบคำถาม และการใช้คำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์
6. ครูเล่าเรื่อง "สัมภาษณ์"
7. เมื่อครูเล่าจบแล้ว ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้

- 7.1 ไก่กับโถงมีวิธีเรียนหนังสือที่ต่างกัน แต่เขาก็ได้คะแนนเท่ากัน นักเรียนคิดว่าตนเองควรเลือกวิธีเรียนหนังสือแบบไก่หรือโถง เพราะเหตุใด
- 7.2 คนหัวไม้ดี ถ้าขยันก็ทำให้ผลการเรียนดีขึ้นได้ นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

- 7.3 ถ้านักเรียนเป็นบุพจិត นักเรียนจะถามไถ่อย่างไร
- 7.4 ถ้านักเรียนเป็นประจอบ นักเรียนจะถามเพื่อน ๆ ของไถ่อย่างไร

8. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
9. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปการกระทำที่แสดงถึงการรู้จักใช้คำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์

การประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและสรุปของนักเรียน

แผนการสอนครั้งที่ 8

หัวข้อ การถามคำถาม-การตอบคำถาม

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

การถามคำถามและการตอบคำถามเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนและสามารถฝึกให้เกิดขึ้นได้

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการถามคำถามและตอบคำถาม
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักตอบคำถาม

สื่อการเรียน

เอกสารเรื่องสั้น "จะตอบอย่างไร" อยู่ในภาคผนวกหน้า 133 - 134

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูและนักเรียนสนทนากันถึงความสำคัญของการตอบคำถาม
2. ครูให้นักเรียนคนหนึ่งออกมาอ่านเรื่อง "จะตอบอย่างไร" ให้เพื่อน ๆ ฟัง
3. เมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้

- 3.1 สรชัยเป็นคนอย่างไร
- 3.2 ทำไมสรชัยจึงมักมีอาการหงุดหงิดเมื่อเรียนวิชาภาษาไทย
- 3.3 อะไรทำให้สรชัยชอบวิชาภาษาไทยมากขึ้น

4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงความสำคัญของการถามคำถามและตอบคำถาม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและสรุปของนักเรียน

แผนการสอนครั้งที่ 9

หัวข้อเรื่อง การแสดงความคิดเห็น

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

ในการทำงานร่วมกัน บุคคลจะต้องประสานความคิดร่วมกันและยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้งานนั้นสำเร็จได้ดียิ่ง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักแสดงความคิดเห็น
2. เพื่อให้นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

สื่อการเรียน

เอกสารเรื่องสั้น "ระคมความคิด" อยู่ในภาคผนวกหน้า 138

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูและนักเรียนสนทนากันถึงความหมายของคำว่า ระคมความคิด
2. ครูเล่าเรื่อง "ระคมความคิด" ให้นักเรียนฟัง
3. เมื่อครูเล่าจบแล้ว ให้นักเรียนทั้งหมดร่วมกันแสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรที่หนูมีความคิดเห็นบางอย่างแตกต่างจากกลุ่ม
 - 3.2 ถ้านักเรียนเป็นหนู นักเรียนจะทำอย่างหนูหรือไม่ ถ้าไม่นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะเหตุใด

4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

5. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงการกระทำที่แสดงถึงการแสดงความคิดเห็น และการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

การประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและสรุปของนักเรียน

แผนการสอนครั้งที่ 10

หัวเรื่อง สรุป

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

สรุปข้อคิดและสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรมการสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียร โดยใช้การสอนแบบปกติ

จุดมุ่งหมาย

นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาของความขยันหมั่นเพียรในการเรียนได้

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบดังนี้

- 1.1 ให้นักเรียนบอกความหมายของความขยันหมั่นเพียรในการเรียน
- 1.2 ให้นักเรียนบอกพฤติกรรมที่แสดงถึงความขยันหมั่นเพียรในการเรียน
- 1.3 นักเรียนคิดว่าจากการเรียนการสอนที่ผ่านมาได้ผลกับนักเรียน

อย่างไรบ้าง

2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงความหมายและพฤติกรรมของความขยันหมั่นเพียรในการเรียน

3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้

4. ครูกล่าวปิดโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรม

ภาคผนวก ข

แบบประเมินพฤติกรรมความซื่อสัตย์

และ

แบบบันทึกพฤติกรรมความซื่อสัตย์

แบบประเมินพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร

ผู้ประเมิน ครูประจำชั้น/ครูประจำวิชา

คำชี้แจง

พฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความตั้งใจเรียน ความเอาใจใส่ในการเรียนและความพยายามในการเรียน โดยพิจารณาจาก

1. การฟัง
2. การถามคำถามในเนื้อหาที่เรียน
3. การตอบคำถาม
4. การแสดงความคิดเห็น

โปรดระบุน้ำหนักพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรของนักเรียนแต่ละคน ลงในช่องที่มี พฤติกรรมแต่ละด้านกำกับอยู่ สำหรับความหมายของพฤติกรรมแต่ละด้านมีดังนี้

- 5 หมายถึง แสดงพฤติกรรมมากที่สุด
- 4 หมายถึง แสดงพฤติกรรมมาก
- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมปานกลาง
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมน้อย
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมน้อยที่สุด

แบบบันทึกพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร

ครั้งที่.....ชื่อผู้สังเกต.....สถานที่.....

สังเกตช่วงเวลาละ 7 นาที นาทีละ 1 คน ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....

ระยะเวลา.....น. วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ก. ระยะเวลา.....น.

ช่วงที่	คนที่	พฤติกรรมของนักเรียนขณะครูสอน			
		การฟัง	การถามคำถามในเนื้อหาที่เรียน	การตอบคำถาม	การแสดงความคิดเห็น
	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				

ข. ระยะเวลา.....น.

ช่วงที่	คนที่	พฤติกรรมของนักเรียนขณะทำงานกลุ่มย่อย			
		การฟัง	การถามคำถามในเนื้อหาที่เรียน	การตอบคำถาม	การแสดงความคิดเห็น
	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				

ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเลยอนุกุลวิทยาลัย จังหวัดเลย

บทคัดย่อ

ของ

วาสนา ปัทมาลัย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2529

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมุติ ที่มีต่อความ
 ขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็น
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 14 คน โรงเรียนเลขอนบุฏลวิทยา จังหวัดเลย
 ปีการศึกษา 2529 ซึ่งมีพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรต่ำ

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มทดลองมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย
 สูงกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนกลุ่มควบคุมมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทย

THE EFFECT OF ROLE PLAYING ON DILIGENCE IN LEARNING THAI OF
MATHAYOM SUKSA II STUDENTS AT LOEL ANUKUN WITTAYA SCHOOL

IN CHANGWAT LOEI

AN ABSTRACT

BY

WASANA PATTAMALAI

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

September 1986